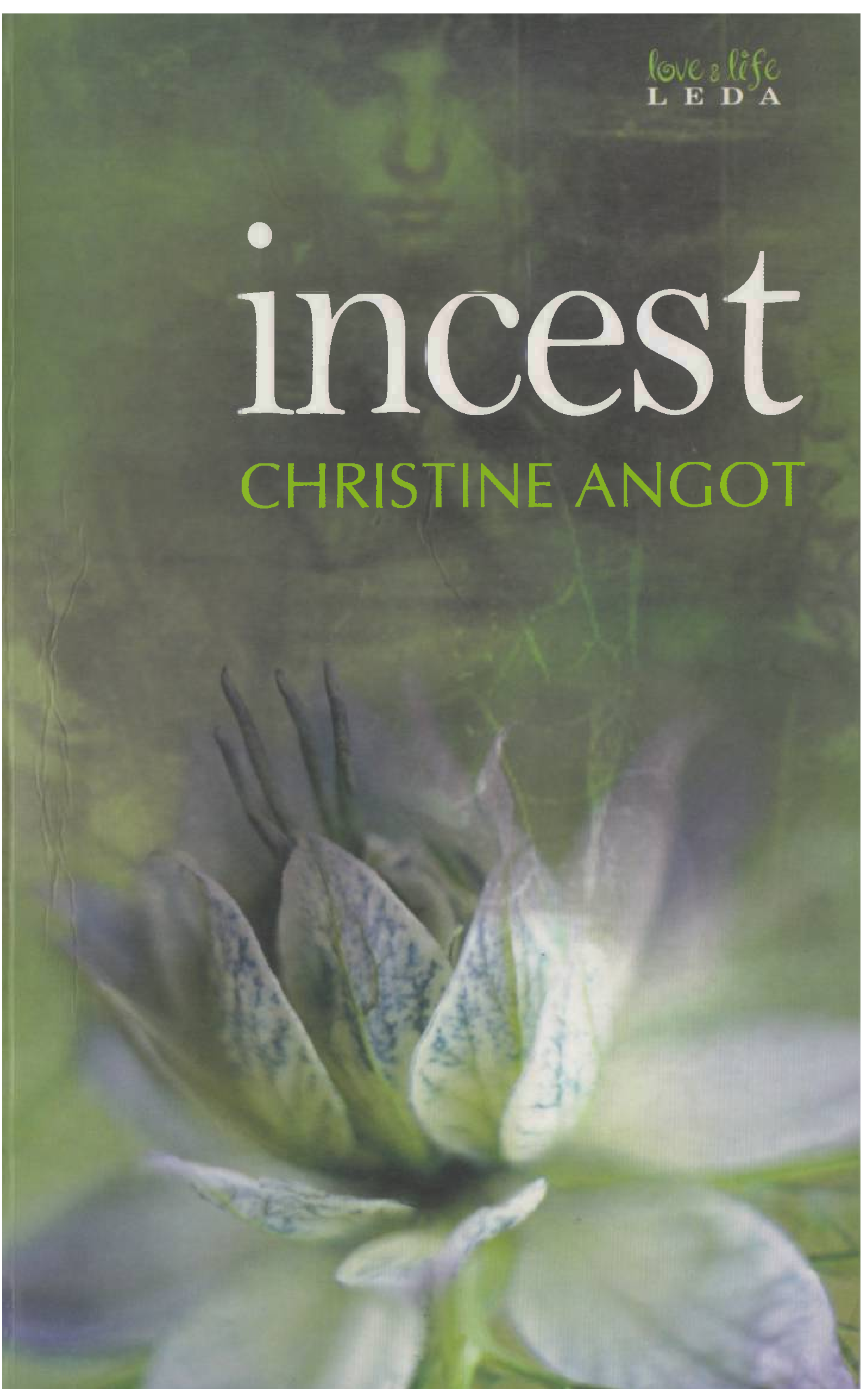

love & life
LEDA
incest
CHRISTINE ANGOT

„Christine Angot știe că literatura nu poate face altceva decât să sugereze eul care se află în spatele cuvintelor și că orice poveste nu este decât o construcție retrospectivă a intelectului. Dacă *Incest*-ul ajunge să vorbească despre un incest, la un moment dat, asta nu înseamnă că romanul ei este o serie *Big Brother*, în care cititorul voaierist așteaptă să prindă momentul nudității pentru a-l echivala cu cel al adevărului."

Alexandru Matei

„*Incest* este o carte bulversantă și violentă în măsura în care alunecă în inconștientul nostru, și o face într-un limbaj care ne obligă să participăm activ la această mișcare. La sfârșit, în ciuda suferinței celei care vorbește, resimțim plăcere..."

Thierry Guichard, *Le Matricule des anges*

„Christine Angot deranjează prin încăpățânarea cu care caută «cuvântul potrivit», cu jocul ei funambulesc între confesiune, mărturia care e pe punctul să provoace un scandal literar și clipele în care scriitura funcționează, și reușește să adune laolaltă subiectul și obiectul ei pentru a face o carte."

Christine Ferniot, *Lire*

„Puțini scriitori francezi de astăzi, cu excepția poate a lui Michel Houellebecq, reușesc să provoace asemenea crize de urticarie sau de devoțiune ca și Christine Angot."

CHRISTINE ANGOT

incest

QUEEN OF AUTOFICTION

Comunicarea nu mai trece decât prin voce.
Christine Angot, *Incest*

„Urmează întrebările cele mai dificile, cele mai intime", anunţă Teo Trandafir în emisiunea *Momentul adevărului* şi toţi ochii rămân pironiţi pe victimă, un şofer de vreo 40 de ani care urmează să ne spună dacă a avut fantasme sexuale cu fete de vârsta fiicei lui. „Da", răspunde. Suspans... „Răspuns a-de-vă-rat", anunţă vocea din off şi lumea răsuflă uşurată. Uşurată de ce? De aflarea adevărului? Nu, pentru că nimeni nu va şti vreodată dacă omul a avut sau nu fantasme. Aşa ceva nu se poate verifica, nu se poate afla, nu se poate experimenta. Se poate doar spune. Intimitatea n-are nimic de-a face cu adevărul. Ci cu perversiunea, într-un moment precis: acela în care este ucisă de cuvântul public. Publicul nu vrea adevărul, ci să audă *din afară* ceea ce nu se comunică decât *în interior*. Şi o aude, la

fel, pe Christine Angot, în primul rând al romanului *Incest*. „Am fost homosexuală timp de trei luni."

Răspuns: a-de-vă-rat.

Decizia de a traduce *Incest*-ul Christinei Angot nu e una uşoară. Din două puncte de vedere distincte: în primul rând, pentru titlul scandalos. Asociat cu o nouă producţie a literaturii franceze, romanul ar putea intra într-un orizont de aşteptare banal, conform egalităţii reciproce: scriitor francez egal provocare şi provocare egal literatură franceză. Nimic surprinzător, aşadar, ca o (încă) tânără scriitoare franceză să scrie o carte intitulată simplu *Incest*. În al doilea rând, cititorii avizaţi ştiu ce este o autoficţiune, cunosc nişte nume celebre în domeniu (Serge Doubrovsky, Marie Darrieussecq, Vincent Colonna, Philippe Lejeune, dar şi, poate, Ioana Bradea şi Elena Vlădăreanu, Ioana Baetica sau Ştefania Mihalache) şi aşteaptă altceva de la literatura contemporană decât efuziuni sentimentale sau erotice, striptease şi partuze literare. Aici le pot da dreptate. Dar numai după ce am convenit ceva: indiferent de simpatia sau antipatia cititorului pentru autoarea *Incest*-ului, opera ei de până acum este un *must* pentru amatorul de literatură franceză contemporană, pentru cel de literatură postmodernă şi, desigur, pentru cel care aşteaptă

ca literatura să-i spună adevărul ei. Adevărul ei de vorbă care se aude, de mână care scrie, de cuvinte care se tipăresc. Nimic mai mult. Nimic mai superficial.

Dintr-o perspectivă mai largă, literatura acestei femei — Christine Pierrette Marie-Clothilde Angot pe numele întreg — care va împlini în mai puţin de un an vârsta jubileului, poate fi abordată ca efect al ultra-modernităţii literare: ultra-intimism, ultra-egocentrism, până la sufocarea cuvintelor în suflul care le dă naştere. Aşa cum, de pildă, mitraliera dă naştere gloanţelor sau, dimpotrivă, aşa cum cercul de plastic ataşat de dopul unui tub de apă cu săpun dă naştere unor baloane colorate repede sparte de curenţii de aer. Cele mai scurte propoziţii din literatura franceză de-a lungul glorioasei ei istorii le veţi găsi aici, contra-modelul retoricii care culminează cu Proust şi-ncepe, poate cu *Scrisorile* doamnei de Guilleragues sau romanele doamnei de Lafayette. Aici însă putem vorbi deja despre două dimensiuni ale acestei ultramodernităţi ilustrate de gloanţele şi baloanele de săpun ale scriitoarei care, în 1999, a făcut vâlvă la Paris.

Fiţi realişti: cereţi imposibilul!

În introducerea la antologia de texte scrise de câţiva romancieri, poeţi şi teoreticieni participanţi la revolta

studențească din mai 1968[1] (în cinstea celor 40 de ani care tocmai s-au împlinit de la istoricul eveniment), criticul Dominique Viart se străduiește să găsească siajul literar al acestei mișcări. Conștient că, din punctul de vedere al istoriei literare, nimic nu se întâmplă odată cu mai 1968 — că istoria și literatura nu comunică mereu în raport subaltern —, el observă însă altceva: momentul n-a fost imortalizat în povestiri memorabile; consecințele lui nu sunt așadar de căutat într-o poveste, pentru că „Mai-ul nu este o povestire, ci o irumpere, o fierbere, o efervescență"[2]. De-acum, literatura franceză ia, încet, calea vorbirii, a spunerii, a vocii care rostește, care urlă, tace, silabisește, se enervează, înghite-n sec, înjură sau iubește, sau disperă. Cuvintele ies din corsetul demonstrației — fie că e vorba despre angajare existențialistă, perplexitate fenomenologică sau reprezentare realistă — pentru a curge într-un ritm al lor; pentru a exprima, nu pentru a însemna, până acolo unde ele nu fac altceva decât să se scurgă pe pagina albă, așa cum sângele se scurge din rană, firișorul de salivă din colțul gurii pe mandibula bolnavului, lacrimile din ochi pe obrazul trist și puroiul din coș pe pielea rugoasă. Țin la integralitatea acestei

[1] *Écrire, Mai 68*, Editions Argol, 2008. Semnează aici mai bine de 40 de scriitori care au amintiri din luna mai 1968, de la Paris.

[2] *Op. cit.*, p. 13.

enumerări pentru un motiv simplu: ea enunţă deierarhizarea reprezentărilor literare. Nu mai există, de-acum, imposibil în literatură. Ea devine un spaţiu al libertăţii tot atât cât fuseseră zidurile din mai 1968, pe care figura lui Charles de Gaulle cu mustaţă hitleroidă se amesteca cu înscrisuri care mai de care mai şocante, poetice, dintre care e bine să reţinem măcar unul: „fiţi realişti, cereţi imposibilul!"

Acesta este realismul de care veţi avea parte în romanul Christinei Angot: cel al imposibilului. Un roman scris la persoana I poate fi plăcut dacă naratorul îşi dă osteneala să-i transmită cititorului gânduri formulate decent, frumos, suav, meşteşugit, pe lungimea de undă a interiorităţii pure a eului numită suflet... Acelaşi roman şochează, dacă denunţă iluzia interiorităţii pe care o acreditase sensibilitatea romantică: esenţa sinelui nu este sufletul creat de Dumnezeu — şi nici atins uneori de aripa neagră a Diavolului; este un *ceva* care nu există decât atâta vreme cât se exprimă, prin gesturi, mişcări, sunete şi un *ceva* căruia, atâta vreme cât se manifestă prin cel mai banal semn exterior, nu i se poate refuza existenţa. Protagonista acestui roman vorbeşte fără încetare, poate obositor la un moment dat, dar e tot ceea ce poate literatura să facă: să reprezinte existenţa umană ca vorbire. Lucru deloc uşor,

pentru că el încearcă să rezolve o problemă veche de mai bine de două secole, pe care Rousseau o anticipează astfel la sfârşitul secolului al XVIII-lea: *„A exista înseamnă pentru noi a simţi; sensibilitatea noastră este în mod incontestabil anterioară inteligenţei noastre şi am avut sentimente înainte de a avea idei."*[1] Aşadar, cum poate limbajul, care se adresează intelectului şi abia apoi sensibilităţii, să spună adevărul omenesc, când tocmai acest adevăr, pentru a fi, nu se poate spune, se poate doar simţi, pentru că este simţire, în primul rând? Adevărul omenesc a fost în acest răstimp, în ultimele două secole, exact ceea ce literatura încerca să găsească dincolo de propriile enunţuri, descrieri, semnificaţii. Unde anume? Tocmai în spunere, în faptul de a da iluzia că ele nu se adună în mod ordonat de-a lungul unor pagini la fel de albe şi dreptunghiulare, ci că izbucnesc libere, dintr-un impuls care se află, desigur, dincoace de orice decizie rezonabilă de a spune ceva cu sens, de a spune ceva ce poate fi imaginat, de a adopta geometria şi melodia povestirii. Literatura Christinei Angot este, aşadar, una a eliberării indiferent de consecinţe: morale, estetice, politice, economice. Autoarea crede, aşadar, că literatura nu trebuie să fie nici bună, nici frumoasă, nici justă,

---

[1] J.J. Rousseau, *Émile ou de l'Éducation, Oeuvres Complètes, IV*, Gallimard, 1990, Bibliothèque de La Pléiade, p. 600.

nici pragmatică. Ci doar adevărată, oricât ar fi acest adevăr de rău, urât, nedrept şi gratuit. Sau, pur şi simplu, de banal.

Extinderea domeniului eului

În al doilea rând, literatura autoarei este una egocentrică, egolatră, indecentă prin supraexpunerea propriului ego, nu prin transmiterea de imagini indecente, aşa cum face, bunăoară, Catherine Millet. Întrebarea „Ce pot să fac eu din mine?" este una în acelaşi timp nietzscheană (sinele devine...), dar şi una care preocupă un vast domeniu de gândire, de la filozofia morală anglo-saxonă (ce înseamnă sinele şi eul, cum te poţi ajuta de unul singur prin forţa gândului[1]) la psihanaliză şi la sociologie, acolo unde Jean-Claude Kauffman vorbeşte, într-un eseu devenit ulterior carte[2] despre „extinderea eului". În articolul său, sociologul francez explică literatura personală drept o „existenţă personală în afara sinelui". „Scrisul, ca şi cuvântul rostit, crede el, are puterea de a merge mai

[1] Într-o carte recentă, Charles Guignon constată că efortul a fi autentic conduce către o „colecţie fragmentară de semi-sine-uri care trăiesc vieţi episodice, aproximative şi multi-direcţionate" (Charles Guignon, *On Being Authentic*, Routledge, 2004, p. 126).

[2] Eseul „Tout dire de soi, tout montrer" a apărut în 2003 în revista *Le Débat*. Cartea rezultată de aici este *L'invention de soi. Une théorie de l'identité*, Armand Colin, 2004.

departe, tot mai departe în sondarea intimităţii, în revelarea sinelui."[1] Dar nu vă lăsaţi înşelaţi: sondarea intimităţii nu înseamnă neapărat revelarea sinelui; înainte de toate, e bine să ştim care e legătura dintre intimitate şi sine. Revin la un citat celebru, la o frază cu care începe, de fapt, literatura modernă a eului: „Alcătuiesc o lucrare cum n-a mai fost alta la fel şi a cărei înfăptuire nu va avea imitator. Vreau să înfăţişez semenilor mei un om în tot adevărul firii lui; şi omul acesta voi fi eu."[2] A fi eu este, aşadar, în primul rând o diferenţă. Dar diferenţa nu stă atât în faptul că existenţa mea e diferită de a altora, ci în decizia de a o arăta „aşa cum este", dincolo de bine şi de rău, de important şi de insignifiant. Proiectul lui Rousseau nu putea fi însă pe de-a-ntregul realizat în anii 1760, pentru că autorul era convins de puterea reprezentativă a limbajului. Literatura era chemată de Rousseau să descrie propria lui natură. Două secole şi jumătate mai târziu, Christine Angot ştie că literatura nu poate face altceva decât să sugereze eul care se află în spatele cuvintelor şi că orice poveste nu este decât o

---

[1] Jean-Claude Kaufmann, *art. cit.*, p. 147.

[2] Rousseau, *Confesiuni*, vol. I, Editura pentru Literatură, 1969, p. 5, trad. Pericle Martinescu (cf. „Je forme une entreprise qui n'eut jamais d'exemple et dont l'exécution n'aura point d'imitateur. Je veux montrer à mes semblables un homme dans toute la vérité de la nature ; et cet homme, ce sera moi.").

construcție retrospectivă a intelectului. Dacă *Incest*-ul ajunge să vorbească despre un incest, la un moment dat, asta nu înseamnă că romanul ei este o serie *Big Brother*, în care cititorul voaierist așteaptă să prindă momentul nudității pentru a-l echivala cu cel al adevărului. Despre orice ar vorbi scriitoarea — prin intermediului delegatei ei, personajul omonim — important nu e la ce se referă, ci cum vorbește. Vorbind, subiectul se referă mereu, de fapt, la el însuși ca ființă vorbitoare; suferindă, simțitoare.

Textul sunt eu

Începând cu *Vu du ciel* (*Văzut din cer*, 1990) și până la *Une partie du coeur* (*O parte din inimă*, 2004[1]), Christine Angot țese firele propriului personaj din care adevărate nu sunt neapărat faptele povestite (violul suferit la 13 ani din partea tatălui pe care nu apucase să-l cunoască, aventura homosexuală declarată din capul locului în

[1] Iată toată bibliografia autoarei, la zi : *Vu du ciel* (*Văzut din cer*, 1990), *Not to be* (1991), *Léonore, toujours* (*Léonore, încă*, 1994, rééd. 1997), *Interview* (*Interviu*, 1995), *Les Autres* (*Ceilalți*, 1997), *Sujet Angot* (*Subiectul Angot*, 1998), *L'Inceste* (*Incest*, 1999), *Quitter la ville* (*Părăsind orașul*, 2000), *Normalement* suivi de *La Peur du lendemain* (*Normal* urmat de *Frica de ziua de mâine, 2001*), *Pourquoi le Brésil?* (*De ce Brazilia?*, 2002), *Peau d'âne* (*Piele de măgar*, 2003), *Les Désaxés* (*Dezaxații*, 2004), *Une partie du cœur* (*O parte din inimă*, 2004), *Rendez-vous* (2006), recompensat cu Prix de Flore. Ultimul roman iese din ciclul „confesiunilor rușinoase" cu care ne obișnuise autoarea.

acest roman etc.), cât felul de a vorbi. Adică stilul. Biografia ei reiese din cărţi, chiar dacă, în viteza vorbelor, multe fapte sunt inventate, dezminţite, ca pentru a sublinia, o dată în plus, că adevărul cuvintelor nu durează decât atâta vreme cât cuvintele sunt pronunţate, citite. Nu insist nici eu, de altfel, scriitoarea are parte de o excelentă vizibilitate în cultura scrisă franceză de astăzi, atât pentru ceea ce publică, cât şi pentru ceea ce performează. Christine Angot scrie, dar pune în scenă piese de teatru, manifestări ale aceleiaşi voci care nu tace — de frica tăcerii şi a morţii. S-a născut la Chateauroux, s-a mutat la Reims, a studiat engleza şi dreptul, după care a făcut un master în drept. Se căsătoreşte, apoi se apucă brusc de scris: primul text e însăilat pe versoul unui ambalaj de ciocolată, la Amsterdam, soţul o încurajează, deşi editorii francezi o refuză. În fine, cu ajutorul lui Pascal Quignard (care, deşi consilier la Gallimard, nu reuşeşte să-i facă intrarea aici), reuşeşte să publice, totuşi, la aceeaşi editură, într-o colecţie nouă — *L'Arpenteur* — înainte de a trece pe la Fayard şi de a ajunge, cu *Incest*-ul, la Stock. Divorţează, are o fetiţă, Léonore, dar despre toate astea vă vorbeşte chiar ea, imediat...

În cursul despre autoficţiune pe care teoreticianul literar elveţian Laurent Jenny îl ţine la Universitatea

din Geneva, există două tipuri de autoficțiune: cea stilistică și cea referențială. Despre ultima s-a vorbit destul și la noi, mai ales după traducerea, la editura Pandora M, a *Schimbării la trup* a lui Marie Darrieussecq[1]. Autobiografia primește brusc o dimensiune evident simbolică, protagonista se transformă (kafkian, ionescian) într-un animal, iar mesajul unei angajări estetice și ideologice este clar: ea, societatea contemporană, este cea care determină această transformare. Autoficțiunea stilistică este cea originară, definită de Serge Doubrovsky în 1977, ca „autofricțiune"; un fel de psihanaliză, despre care Jenny spune: „Ceea ce se prezintă la început ca un act de vorbire ratat se vădește curând un discurs împlinit. Ceea ce părea doar un joc de cuvinte, gratuitate insignifiantă, conduce subiectul către cele mai adânci fantasme ale lui." Aici o încadrează el pe Christine Angot, citată mai ales cu *Incest*-ul și cu *Sujet Angot*, romanul precedent. Pe ea o consideră urmașa cea mai valoroasă și fidelă a lui Doubrovsky, în măsura în care „identifică adevărul ei autobiografic cu scriitura" și decretează: „Textul sunt eu."[2] Scriitoarea

---

[1] Despre acest tip de autoficțiune vorbește Vincent Colonna în *Autofictions et autres mythomanies littéraires*, Tristram, 2004.

[2] Christine Angot, revista *Têtu*, citată de Laurent Jenny în cursul al cărui rezumat se află online la adresa: http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/autofiction/afintegr.html.

refuză eticheta de autoficțiune lipită de opera ei literară — desigur, pentru a nu o scufunda în derizoriu —, dar tocmai acest refuz este argumentul principal al clasificării: în *Incest*-ul ei, nu se știe niciodată dacă ceea ce protagonista spune — cititorului sau altor personaje cărora li se adresează direct, la persoana a II-a singular — este adevărat sau fals. Ceea ce nu înseamnă că interpretarea romanului drept unul cvasiautobiografic ne oferă cheia ideală de lectură. Pentru că, repet, distincția dintre adevăr și ficțiune nu e relevantă aici. Categoria estetică cea mai potrivită este autenticitatea. De aceea, toate jocurile de cuvinte, pe care traducătoarea Marieva Ionescu le sesizează excelent și le oferă împreună cu contextul cultural de origine, toate replicile obositor de repetitive uneori, contradictorii alteori, sunt permanent dublate de conștiința celui care „știe ce face" și care crede în identitatea dintre adevăr și autenticitate.

Aveți ocazia să descoperiți acum una dintre cele mai lucide conștiințe literare ale unei modernități aflate în agonie; cineva care știe că literatura nu mai poate fi, de fapt, decât o anti-literatură atâta vreme cât ții cu tot dinadinsul să o practici ca pe un exercițiu al libertății de expresie: „Marie-Christine nu va citi cartea asta, nu vrea. Și nici Claude. «Ucide lucrurile», așa s-ar părea.

Claude n-a citit nici *Sujet Angot*. Nimeni nu mai citeşte în jurul meu. De fapt, sunt o indiancă, de neatins. Ating doar gunoaiele şi, în mod normal morţii. Indienii de neatins ating morţii. Eu, numai gunoaiele. Nimeni nu vrea să aibă de-a face cu mine. Sunt singură cu manuscrisul meu luni întregi, luni întregi, luni întregi." Preţul adevărului literaturii e mare: singurătatea, care însă o hrăneşte mereu, otrăvitor dar nu letal. *Incest*-ul nu e o carte inocentă, nici măcar una adevărată. Ceea ce e adevărat în ea este un singur lucru: vocea. Citiţi-o (pe prima) ca şi cum aţi asculta-o (pe a doua).

Alexandru Matei

No man's land[1]

Am fost homosexuală timp de trei luni. Mai exact, timp de trei luni, am crezut că eram condamnată la asta. Eram contaminată pe bune, nu-mi făceam iluzii. Testul ieşea pozitiv. Devenisem dependentă. Nu de la început. Din priviri. Iniţiam un proces, de faliment. În care nu mă recunoşteam. Nu mai era povestea mea. Nu eram eu. Îndată ce o vedeam, testul ieşea totuşi la fel. Am fost homosexuală, îndată ce o vedeam. Lucrurile redeveneau apoi eu însămi. Când dispărea ea. Alteori, chiar în prezenţa ei, redeveneam eu însămi, fiica mea îmi lipsea atât, în timpul călătoriilor, al absenţelor puţin mai lungi, de trei-patru zile. Impresia că o trădez pe singura pe care o iubesc cu adevărat. Pe cea căreia i-am dedicat toate cărţile mele. Imposibil să scrii. Când nu eşti tu însăţi. Sexualitatea mea avea de suferit din cauza asta. La început, nu eram satisfăcută.

---

[1] Joc de cuvinte pornind de la dublul sens al substantivului *man*: „om" şi „bărbat" (n. tr.).

Mai încolo. Nu mai eram deloc. Eram din ce în ce mai puţin. Mai puţin un lucru (voi vorbi mai încolo despre asta), pe care nu l-am făcut niciodată cu plăcere. Concret, care implică tot restul. Mai puţin o dată, îmi aduc aminte. N-o făceam, ca să spun aşa, niciodată. Devenisem homosexuală sută la sută, mai puţin asta. Pe cât se pare. Îndată ce o vedeam. Cu excepţia acestui detaliu. Rămânând, în adâncul meu, profund hetero. (Dar să lăsăm teoria.) Un detaliu care mă apăra. Devenisem, altfel, pe de-a-ntregul homosexuală. Pentru scurt timp, totuşi, trei luni. Nu exista nici un bărbat în fanteziile mele, nici unul, din contră, femei rivale. În afară de mine, rivale între ele. Homosexualitatea mă fascina. Nu suntem fascinaţi de noi înşine, nu eram homosexuală. Totuşi. Ajungeam să am o dorinţă enormă. Îndată ce o vedeam sosind, eram contaminată. Chiar şi acum. Chiar în clipa asta. Să mă abţin s-o sun. E specialitatea mea s-o sun la serviciu. La început, o amuza. Toate „micile apeluri". Secretara îmi cunoştea vocea. Desigur. Imediat. Secretarele mă recunosc. Ştiu din prima că e Christine la telefon. Sunt sâcâitoare, insist. Arăt asta, nu mi-e ruşine. Şi arma se întoarce împotriva mea, mai devreme sau mai târziu. O folosesc. Fostul meu editor spunea „e un ucigaş în serie". Şi pe el îmi vine câteodată să-l sun. Tatăl meu are un

Alzheimer, e firesc să-i sun pe alţii. Le telefonez. Ei, de nenumărate ori. Revin. Închid. Revin ca să-i spun „şi-apoi, mai ales, nu mă mai suna". „Nu mai vreau să te aud." Nu mai revine. Revin eu. Spun „ai fi putut să mă mai suni. Nu m-ai fi sunat, nu? n-ai curajul ăsta! Să faci o dată invers de cum te-am rugat. Deşi ştii bine... că nu asta voiam. Ştii bine că nu aşa e, cum spun. Ce vreau. Ba exact invers. După trei luni, încă n-ai înţeles lucrul ăsta. Ştii bine. Dacă nu ştii, atunci...". Comportament de copil. Îmi dau seama. Înainte nu, era normal să suni pe cineva la locul de muncă, de zece ori pe oră. Pretinde că mă iubeşte. Pentru un bec spart, un cartuş de cerneală consumat, un fax care nu mai funcţionează, ca să-i citesc ceva ce tocmai am scris, la telefon, pentru că începe să mă cuprindă panica. Etc. Cina, oare sunt iubită, şi am uitat să-ţi spun, mi-am zis „o sun, altfel până diseară am şi uitat". La început, asta dă bine, place, e ceva spontan, o variaţiune. Ucigaş în serie, asta face parte din farmecul meu. Îi spun că e laşă. Îmi răspunde că sunt nebună. Dezechilibrul nu mă sperie, sunt alţii care nu pot. Printre care ea. Oameni ca ea. Care au limite. Eu nu am. Ea da, are. Eu, nu. Ea nu suportă. Când ceva ajunge într-atât de... nevrotic. Eu sunt luată drept nebună. De mai multe ori. Să nu vezi asta ca pe o acuzaţie, tu ai scuze, e o

constatare. Unii au limite, tu nu ai. Totuşi, sufăr. Ea nu mai poate. Ea are limite. Cine ar mai putea? Închid. Mă duc la oglindă. În ciuda figurii mele, roşie, de furie, găsesc că nu arăt deloc rău. Îmi spun „valorez mai mult de-atât", nu o mai sun. Îmi spun „nu o mai sun". Îmi spun „cum îndrăzneşte... zece ani mai mult ca mine... nu chiar frumoasă". Mă întind. Hai să trecem la altceva. Mai am şi altceva de făcut în viaţă, decât s-o sun pe Domnişoara. Decid să mă apuc de citit. Îmi place să citesc. Asta nu mă interesează. *Coeur furieux*[1], al meu e cu mult mai furios. Închid cartea, încerc să mă uit la *Ispitirea lui Hristos.* După cinci minute, mă întind pe canapea şi plâng. Şi nu e o smiorcăială. Devine rapid insuportabil. Mă întreb pe cine să mai sun. Cui să-i vorbesc despre asta. Ce număr să formez ca să izbucnesc imediat după „alo" şi imediat „ce se întâmplă?" Fără să mă calmez câte numere? Se găsesc întotdeauna propuneri. „Su-nă-mă, dacă ai vreo problemă." Nu, ea. Să văd dacă ea mă iubeşte, aşa cum pretinde, la nebunie. Dacă nu, atunci chiar... „Aş face orice pentru tine", dar nu să-ţi răspund la mii de apeluri. Atunci, pe loc. Acasă, la serviciu, la spital, în timp ce consultă un pacient. Şi apoi. Nu o mai sun. Mă simt uşurată, m-am eliberat, în sfârşit. Uf, şi chiar o spun. Spun, uf. Iau în

---

[1] *Suflet furios* (n. tr.).

mână telefonul, mi-l pun pe burtă. Îmi spun că asta nu dovedeşte nimic, pot foarte bine să-l ţin acolo, pe burtă, telecomanda e pe jos, dar nu mă uit la televizor. Aşa! Dacă ţin telefonul pe burtă, nu înseamnă c-o voi suna. Ce absurd! Îmi face aşa de bine c-am scăpat de ea. Doar n-o s-o sun din nou, când abia am început să mă liniştesc. În plus, n-am nimic să-i spun. Absolut nimic. Uf. Pe bune, uf. Nu voiam. N-am fost niciodată homosexuală. Sânii, o chestie care nu m-a interesat niciodată. Inclusiv ai mei. Ne-am dezbrăcat, în sfârşit, într-o zi. Ea îmi spune „atinge-mă". „Niciodată." N-aş putea niciodată. Doar îi spusesem, mi-aduc bine aminte, chiar dacă a fost demult, „mă deranjează sânii tăi". Ea îmi spusese „ah, asta era! ai tăi sunt mici, ai noroc". Păi, tocmai de-asta ! dacă tot îi am, aş fi preferat să fie mai mari. Când ea spunea „atinge-mă", nu se referea la asta. Când spui atinge-mă... Ei bine, am întins degetul. Ai foarte rar ocazia să atingi aşa ceva. Léonore are o cărticică despre atingere, care se numeşte *Petites Bêtes à chatouiller*[1], în colecţia Un livre caresse[2]. Nu se compară cu nimic. Nici animăluţul de pluş, sau cu puf, nici din dantelă, nici chiar din piele, nici din lamé, nici animăluţul moale, cel din lână, cel lipicios, nici cel din bumbac, cel din velur, cel de modelat, cel de scărmănat,

[1] *Animăluţe de mângâiat* (n. tr.).
[2] Cartea-mângâiere (n. tr.).

nici bomboanele învelite în stanioluri strălucitoare, de care colecționează ea. Când am simțit ce alunecos era! Mi-am retras mâna. E ceva special. Foarte special. Din priviri. Chiar și acum, nu trebuie să mă gândesc la ochii ei. Sunt încă fragilă. Privirea ei e groaznică. Pentru mine. Până atunci, nu-i spusese nimeni asta. Așa s-ar părea. Sub-nici-o-formă. Nu-vreau. În-fața-ta-să mă-supra-expun.[1] Ea fredonează uneori cântecul asta. Dacă telefonul e în cealaltă cameră, sunt liniștită. Acolo, imediat. E mai periculos dacă îl țin pe burtă. N-am decât să întind mâna. Trebuie că am deranjat-o de la lucru, de câte ori am sunat-o. Și de o sută de ori pe zi. Nici nu pot să număr. Plângând în hohote sau rece „ești o nulitate, săraca de tine, săraca, dar săraca de tine, săraca, ar trebui să te excludă din rândul medicilor pentru refuzul de a asista o persoană în pericol. Ce impostură, nici o fărâmă de umanitate. Pentru o persoană care suferă"... „OK, vrei să fim prietene, te sun ca prietenă, vino." Nu venea. „Oricum, n-o să fim niciodată prietene, n-o să ne mai vedem, e atât de clar, în afară de sexualitate, ce era între noi care să meargă, cât de cât, și încă?... Ai grijă de tine, micuța mea dragă,

[1] În original: „Sous-au-cun-pré-texte. Je-ne-veux. Devant-toi-surex. Poser-mes yeux", citat din cântecul *Comment te dire adieu* („Cum să-ți spun adio"), compus de Serge Gainsbourg, Jack Gold și Arnold Goland, în 1968 (n. tr.).

păzeşte-ţi bine micile economii, când nu se poate, nu se poate, nu-i aşa? Nu se poate. Ai grijă, ai mare grijă, odihneşte-te, da, eşti obosită, draga mea, odihneşte-te şi păzeşte-ţi bine mica avere, să rămână intactă. Să o laşi moştenire. Când o să mori. Familiei tale." Aluzie la testamentul pe care l-a scris când avea opt ani. Pitou pentru naşa. Iepurii mei pentru mama, cu condiţia să nu-i omoare. Biroul meu pentru tata. Cărţile mele pentru verişoare. Jucăriile mele pentru copiii săraci. Hainele mele pentru Françoise. Vreau să mă liniştesc. Să ridic nenorocitul ăsta de telefon de pe burtă. Scot caseta cu *Ispitirea lui Hristos*, pun Deleuze, cel puţin aşa n-o să-mi pierd timpul. Oricum, timpul meu... Litera B, băutura.[1] N-o sun. Imediat, Deleuze ridică tonul. O! Da, am băut mult. M-am lăsat, băutura e o problemă de cantitate. Nu bem orice, fiecare are băuturile lui favorite, şi ştie cât să bea. Ne batem joc de alcoolici şi de drogaţi. Pentru că „o! eu mă opresc când vreau". E ultimul. E ultimul apel, ultimul-ultimul. Înainte să mă dezguste de tot. Să sun. Având în vedere răspunsurile. Când vreau o termin cu ea. Sâmbăta viitoare, când mă întorc de la Paris, în după-amiaza asta, am

[1] Este vorba despre documentarul „Abecedarul lui Gilles Deleuze" în care filosoful francez contemporan Gilles Deleuze (1925–1995) improvizează mici discursuri pornind de la cuvinte începând cu diverse litere ale alfabetului (n. tr.).

terminat-o deja de mult, în capul meu. Cu ea. Singura femeie pe care o iubesc este Léonore, nu ea. Dar nu pot să-ţi dedic cartea asta, draga mea. Draga mea, cum îţi spuneam. Chiar dacă am terminat-o. Cu sunatul. Ştiam că, atunci când o să vreau, o să încetez. Am încetat de mult, în capul meu. Şi vineri, ce dacă, o să merg la Nîmes singură. Trebuia să mergem împreună. O să merg cu trenul, am rezervat o cameră de hotel. Gata. Astăzi, într-o jumătate de oră, imediat şi chiar mai dinainte, am încetat s-o mai sun. Ea n-o s-o facă. Să nu îndrăznească. Şi dacă o face, o să regrete. Ştiu să mă despart de oameni. O să-i scriu, e mai sigur. Ca să nu mă mai sune niciodată. În sfârşit. Uf. Şi, oricum, o să-i duc imediat scrisoarea. Cu mâna mea şi direct la destinatar. Sau poate o să trimit un curier. Ca să-i arăt că nu fac asta ca s-o văd, că mi-am găsit un pretext. Ceea ce ar părea un pretext, în ochii ei, atât de frumoşi. Doar n-o să plătesc două sutare pentru fata asta. O s-o duc chiar eu. Scrisoarea. Cu antetul Hotelului Gramercy Park. Unde am fost fericite în urmă cu mai puţin de trei săptămâni. Fericite, în fine, eu nu întotdeauna. După a treia zi, Léonore îmi lipsea atât, redevenisem eu însămi. Plângeam pe ascuns, îl sunam pe Claude când ea făcea duş, ca să aflu noutăţi. Încetasem pentru două zile să mai fiu homosexuală, o alungasem din patul

meu. N-am vorbit niciodată despre asta, ştiind că era ceva trecător. Iau deci hârtia cu antet, plicul şi scrisoarea. Şterg antetul şi semnez, ironic, „îngeraşul tău!" Dar ei puţin îi păsa de neliniştea mea. Tot ce voia: să mă calmez. Am dus scrisoarea la cabinetul ei. Fugisem până acolo. O lăsasem pe Léonore la locul de joacă, în grija mamei unei colege de-a ei. O luasem de la şcoală, eram nervoasă, plecasem. O lăsasem cu mama nu mai ştiu căreia dintre colegele ei. Una din cele care stau cuminţi pe bancă. Era cald, ajunsesem, transpirată, curgeau apele pe mine. De douăzeci şi patru de ore, asta era aproape tot ce făceam, alergam. Ea a râs şi mi-a spus „pe sâmbătă" ca să mă liniştească. O găsisem în sala pentru radiografii, developa nişte clişee. În cabinetul ei. Dar direct la destinatar. În camera mică, întunecată. Da, ştiu, sunt transpirată. Şi aş vrea, dacă se poate, dacă nu cer prea mult, ştiu că pacienţii aşteaptă la uşă, s-o citească de faţă cu mine. Nu vreau să i-o dau secretarei. Vreau s-o văd pe ea. Vreau să fiu sigură că ajunge la ea, direct la destinatar, imediat. Ca să înţeleagă că de data asta s-a terminat, am terminat-o, gata. O rog, în plus, să nu mai încerci, te rog, să mă suni, inutil. Nu vreau. M-am dus acolo în fugă, am ajuns transpirată, am alergat două zile. Telefoanele erau pe grabă, scrisorile erau urgente. Ca să ajung cât mai

repede la ultima scrisoare, la ultimul telefon. Şi la ultimul sărut, poţi să mă săruţi, totuşi. Cât mai repede. Ultimul lotus, ultima privire. Activez robotul, filtrez apelurile, nu răspund dacă e ea, aşa! Ne batem joc de alcoolici, pentru că nu înţelegem. Vrem să ajungem la ultimul pahar, am face orice pentru asta, un alcoolic nu încetează niciodată să se oprească. Să bea ultimul pahar. Cam ca formula, atât de frumoasă, a lui Péguy[1], îmi citez sursa pentru că fiecare frază are autorul ei. Péguy, Guibert şi o femeie. Chiar dacă am ajuns la ultimul pahar, pe care îl beau de atâta timp. Chiar dacă vineri merg singură la Nîmes. Am rezervat o cameră de hotel, aproape de grădinile la Fontaine, mă întorc a doua zi cu trenul. Micul scriitor îşi povesteşte mica sa viaţă. Thibaudet. E adevărat, privirea ei e îngrozitoare. Cam ca formula lui Péguy, care e atât de frumoasă. Nu ultimul lotus îl repetă pe primul, ci primul îi repetă pe toţi ceilalţi, inclusiv pe ultimul. Prima privire, primul lotus, primul apel şi primul pahar, dar numai ultimul contează. Alcoolicul se trezeşte lângă ultimul pahar. Prima privire, cea de pe urmă. Ultimul: calculează. Dacă poate să reziste, fără să se prăbuşească, până la ultimul. Draga mea, ora Cincisprezece şi cincisprezece minute L-am scos la plimbare pe Pitou sufletul meu

[1] Charles Péguy, scriitor francez, 1873–1914 (n. tr.).

Te iubesc MCA. Nu m-am hotărât încă dacă o voi numi X, anonima, MCA sau cu numele ei întreg. Draga mea, ora cincisprezece şi cincisprezece minute. Nu ultimul pahar, ci penultimul, penultimul înainte de a reîncepe, a doua zi, cu „gata, ăsta e ultimul", găştile de beţivi din cafenele sunt ceva foarte vesel. Ultimul lotus îl repetă pe primul, nu ne săturăm niciodată. Ne oprim dacă e periculos, dacă devine periculos. Dar, dacă nu ne împiedică să muncim, dacă ne dă energie, e normal să ne sacrificăm corpul. Pentru ceva care ne ajută. Să suportăm altceva. Ceva ce n-am putea suporta fără ajutorul alcoolului. Să atingi, să împingi, să învârţi degetul, să-l scoţi, să-l bagi în gură, să faci să treacă secreţia din vagin în anus, nu asta nu suportăm, ci ce am văzut într-o duminică, în plină zi, lumina pătrundea prin uşile care dau spre terasă larg deschise, îi priveam sexul, cu o zi înainte citisem câteva pasaje din *Fleur du désert*[1], a unei africance sterilizate, am putea să-l tăiem, îmi spuneam, cu lama, cu foarfecele, să-l coasem la loc, să tăiem apoi firele etc. Nu la întâmplare. Am îndepărta mica bucată de carne care lasă să alunece o ploaie deasă. Imaginea vieţii mele în mijlocul după-amiezii duminica sau în deşert, să-i îndepărtăm carnea pe acolo pe unde curge faptul că MCA o iubeşte

[1] *Floarea deşertului* (n. tr.).

pe CA[1]. M-am hotărât să nu mă mai gândesc la asta. Să nu-i spun „ştii la ce m-am gândit de curând?" Ci să calmăm rana, lingând-o uşor cât încă mai era timp. Lotusul deschis se repetă şi gândindu-mă la fata mea, nu pot să mă stăpânesc. Să nu mă mai gândesc la asta. Eu spusesem „e oribil să iubeşti". Ea îmi spusese „nu, oribil e când eşti brutal despărţit de cineva". Şi eu răspunsesem „aşa e". Suntem brutal despărţiţi de noi înşine. Eu nu făceam asta aproape niciodată. Mânjită de ploaia aceea soioasă, mă simţeam foarte ciudat. Îmi spuneam „dacă m-ar vedea cineva..." nu mă vedea nimeni. Să bei, ca să te stăpâneşti, aveam nevoie s-o sun şi de două sute de ori în zilele agitate. E normal. Chiar şi noaptea. Încetează, acum. Asta a fost ieri. Am terminat-o cu ea deja. N-o mai sun, n-o mai iubesc. Măcar dacă asta m-ar fi ajutat să lucrez, chiar dacă fizic ar fi trebuit să plătesc. Dar ultimele patruzeci şi opt de ore, le-am petrecut plângând, telefonând, alergând, ducând scrisori, fugind după taxi, taxiul nu mergea destul de repede. M-am oprit, dar nu din proprie iniţiativă: ea a spus stop. Nici ea nu mai putea. Am implorat-o să ne mai petrecem împreună un ultim weekend. Ca să fac lucrul acela pe care nu îl fac niciodată, vreau să spun să ling, speram să mă dezguste

[1] În original: „là où ça coule que MCA aime CA", joc de cuvinte (verbul „aime" se citeşte la fel ca litera M) (n. tr.).

pentru totdeauna. Ea n-a vrut deloc să facem dragoste. E acolo, tocmai s-a trezit. O să ne vedem ca prietene. Să devenim prietene. Dragoste platonică. La început, chiar eu voiam asta. Dar ne lăsăm atraşi de inversul a ceea ce vrem. În interesul meu. Pretindeam. Prima dată când am văzut-o mi s-a părut urâtă, o pitică brunetă slabă. : Frază pe care mi-am cenzurat-o singură, care ar fi rănit-o prea mult. Mâinile alea
cu articulaţii puţin cam groase pentru degetele ei subţiri. Mâini curate, de medic, de femeie, curate, graţioase, uşoare, care pot palpa abdomenul timp de jumătate de oră, mă simţeam bine. La început, noiembrie, nu spusesem nimănui. În afară de prietenii pe care îi numeri pe degetele de la o mână, că eram condamnată. Nu mărturisesc nimănui, mai puţin acelor câţiva prieteni, c-o să pun punct afacerii ăsteia, că s-a terminat. Timp de trei luni totuşi, testele ieşeau pozitive sută la sută. Dacă pun punct, e din cauza unei boli inexorabile. Aş fi putut să mor pentru ea. Îi scriam scrisori de genul „Mă iubeşti? Mult de tot?" Răspunsul e nu, acum îl ştiu. Nu mult de tot. Nu şi delirurile mele la telefon. „Sunt sigură că ne iubim. De ce nu ştim cum să fim împreună? Liniştite, fericite." Încercam să ne despărţim de când ne-am cunoscut. Trei luni, de o sută cincizeci de ori. Annie, la telefon, simplifică, „nu e nici

o diferenţă, sau mă rog, de acord, o diferenţă de morfologie". I-am dat viaţă fiicei mele, aş fi putut să mor pentru ea, acum trebuie să mă opresc. Există argumente. Sexul e cel care creează diversitatea, aşa e viaţa, îmi spunea o prietenă geneticiană. Dar eu nu mă puteam opri. Testul ieşea pozitiv. Aşa e viaţa, dar reacţionam când mă lingea. Pozitiv. Nu mi-o imaginam pe fiica mea în momentele alea. Ci, adeseori, după aceea, în momentele de alint. Uneori visam. Apartamentul, PACS[1]-ul, tot ce este al ei şi ar trebui să-mi revină mie. „Îmi place mult să te văd, să te văd sosind. Îmi place tot ce ţine de tine. Îmi place părul tău, îmi plac ochii tăi, ochelarii tăi, hainele tale, îmi place nasul tău, gura ta, îmi plac şoldurile tale. Visez: Avem o casă. Locuim împreună. O iubim, amândouă. Alegem obiecte care ne plac amândurora. Léonore stă cu noi. Nimeni nu mai poate spune nimic. Ţie îţi place ce scriu eu. Îţi place mult. Vii cu mine la Paris. Ne iubim. Ne simţim puternice împreună. Şi cu Léonore. Pitou sufletul meu are grijă de ea." Pitou sufletul meu era porecla căţeluşei ei. Ea era într-adevăr homosexuală, avea de toate, căţeluşă, pisică. Mă fascina homosexualitatea. Léonore

[1] Pactul Civil de Solidaritate, un act instituit în Franţa în 1999 pentru a oferi un cadru juridic concubinajului, inclusiv în cazul cuplurilor formate din persoane de acelaşi sex; acest act prevede şi partajul bunurilor comune, în cazul despărţirii, după modelul divorţului (n. tr.).

are o colegă, Clara, autoritară, care vrea să fie ea mama, întotdeauna. Se grăbeşte, spune mereu prima. Léonore nu mai are ce să facă, decât să îmi povestească asta, pe jumătate plângând, cel mult ea poate să fie a doua mamă. Dar nu are dreptul să aibă copii, doar o pisicuţă sau un câinuţ, atât. Sunt sătulă. Am fost cu-adevărat despărţită de mine timp de trei luni. Şi îmi plăcea asta, cred. Voiam să continui. Încă puţin. Lăsaţi-mi-o. Mă simţeam în stare să beau paharul până la fund. Aş fi putut să continui s-o ling. Mai puteam încă. Ce-ar putea să-mi facă împotriva voinţei mele? Toată lumea era îngrijorată, acum sunt salvată, o să se liniştească. Mai puţin duşmanii mei, ei se bucurau când mergeam pe lângă ziduri. Îmi vine foarte greu acum să cred că mi s-a întâmplat aşa ceva. Am impresia că vorbesc despre altcineva. Stilul acela de viaţă nu-mi făcea deloc bine, calea de mijloc, nu e de mine. Sunt unii cărora le convine. La mine e un semn viral. Virez. În această zi în care concep cartea asta, în apartamentul meu din Montpellier unde locuiesc singură cu fiica mea, activez robotul telefonului, filtrez apelurile. (De obicei n-o fac, dar acum chiar am de gând. De data asta. O să-i răs-pundă robotul.) Vreau să mă ascund de cei care o să răsufle uşuraţi, sănătatea mea, corpul meu, echilibrul meu, sau, din contră, de cei care

găseau că e ceva „genial". Nu mai ştiu cu cine să vorbesc şi despre ce. Oamenii se gândeau „pregăteşte o nouă carte, formidabil". Guibert care şi-a injectat sângele dinadins. Chiar şi eu, la paisprezece ani. Voiam să devin scriitoare, voiam să demarez în forţă, m-am gândit la tema incestului, l-am sedus pe tata. Totuşi, pentru mine, la început, era la mii de leghe distanţă, în Patagonia, să lingi o femeie. E sufocant să te culci la pământ. Femeile hetero nu sunt obişnuite. Te sufoci în pădurea aia. Un bărbat sănătos are între 500 şi 2 000 de T4[1], nu mai puteam să respir. Apropierile sunt apăsă toare, întotdeauna. Ultima dată, totuşi, mi-a plăcut. Ceea ce mi-a permis să rezist să spunem treizeci de secunde în plus. Deşi de obicei simt că explodez după ce o ating de trei ori cu limba. Şi încă am mai avut şi timp să respir între. Din fericire literatura are vocaţie universală. O să fac o operaţie de extirpare sau poate de sterilizare, bucăţi din carnea mea, din sexul meu, o să se usuce la soare pentru următoarea carte. Am poate

[1] În original: „Un homme en bonne santé possède entre 500 et 2 000 T4", citat din cartea „À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie", de Hervé Guibert, scriitor şi fotograf francez contemporan (1955–1991) care s-a sinucis din cauză că suferea de SIDA; T4 este numele dat leucocitelor care pot fi atinse cel mai repede de virusul SIDA (n. tr.).

şi un proiect despre minele de aur din cauza Léonorei, aur. Din cauza aurului Léonorei[1].

În ziua cu uşile larg deschise, am dus-o la extaz, deşi înainte simţeam că explodez după ce-o atingeam de trei ori cu limba. Dintr-odată, mi-am simţit sângele descoperit, cu mult înainte să îmi fac analizele. Exact aşa. Dintr-odată descoperit, dezgolit, o haină sau o pălărie îl protejase până atunci, fără să-mi dau seama. Şi iată cum, în trei luni, sângele îţi este dezgolit. Eşti dezbrăcat şi îmbrăcat la loc. Sângele depăşeşte venele. Sexualitatea standard, care îţi aparţinea până atunci, te întrebi cum s-o mai scoţi la capăt. A trebuit să trăiesc trei luni cu sângele acela dezgolit, expus, prin oraş, în chip de marfă, nu mai mergeam la cumpărături, pentru că „un corp dezgolit trebuie să treacă printr-un coşmar"[2], mă ofeream. Sângele meu demascat, peste tot, în fiecare colţişor (Europa, Statele Unite, la piaţă, la mare, prin oraş, în vizită la nişte prieteni), şi pentru totdeauna, dacă n-o să se întâmple vreo minune printr-o transfuzie puţin probabilă, vreo aventură de

---

[1] În original: „J'ai peut-être aussi un projet sur les mines d'or à cause de Léonore, or. A cause de l'or de Léonore", joc de cuvinte (n. tr.).

[2] Citat din filmul autobiografic *La Pudeur ou l'impudeur*, realizat de Hervé Guibert, pe tema bolii de care suferea, SIDA. De altfel, în tot acest fragment, autoarea parafrazează discursul lui Guibert (n. tr.).

duzină, un moment brusc de dezgust, un tip, aş fi vrut eu, sângele meu dezgolit la orice oră, în mijloacele de transport public, felul în care mă împopoţonam ca să-i plac, când merg pe stradă, mereu pândită de o săgeată, a cărei ţintă sunt, în fiecare moment. Încălţările mele, pe care le alegeam mai mari şi haina pe care o purtam în fiecare zi. Mi se citeşte cumva în ochi? Faptul că nu putem să ne penetrăm. Găsim un expedient. Soluţii sunt, întotdeauna. Să trăieşti improvizând. Am recurs la improvizaţii. Da. Intenţionat. Pentru mine, erau improvizaţii. E frumos şi aşa. Mai frumos decât bogăţia, întotdeauna. Să găseşti altceva. Eu am vrut-o. Homosexualitatea între femei presupune multe contorsionări. Norocul meu, ea e medic, îmi prescria masaje, recuperare respiratorie şi vertebrală. Vertebrele mele au avut de suferit. Pe parcursul a patruzeci şi opt de ore de nelinişte am fost aproape de o criză de astm. Să trăieşti din improvizaţii e la fel de frumos, să respiri altcumva, gata, s-a terminat, aş mai fi putut continua, de-asta sunt tristă. „E nevoie de noi amândouă", ea nu. Ea nu suportă ceva la mine, spune „vreau să trăiesc", mă găseşte penibilă. Oamenii vor să suporte. Să fii satisfăcut. Într-o dimineaţă, îmi povesteşte un vis, cineva împuşcase un cerb în ureche. Îi spuneam: vreau să scriu o carte cu tine despre toate modurile în care se

poate muri. Sunt medici din tată în fiu, în familia ei. Am nevoie să scriu o carte cu tine, te rog. „O fisură de anevrism e un fel de buzunar, anormal, desigur, pe peretele unei artere, cerebrale, care e un punct de fragilitate, se formează un fel de săculeţ, mai fragil decât peretele arterei, care poate să se fisureze sau să se rupă. Unii oameni prezintă această anomalie, destul de frecventă. Anevrismul se poate fisura. Atunci când săculeţul acela crapă sau izbucneşte. Urmează o hemoragie, după care creierul e inundat de sânge, pentru că e vorba de o arteră, presiunea e mare, cu fiecare bătaie a inimii sângele inundă. Creierul e distrus. Când ruptura e totală, moartea survine extrem de brutal. Omul cade, aşa, în faţa ta, bum, a murit. Uneori e precedată de dureri groaznice de cap, se întâmplă. Alteori, nici nu există vreun semn prevestitor, se întâmplă dintr-odată. — Şi eczema, ce e o eczemă? — Eczema e o boală de piele, cu origine alergică, se manifestă adesea prin leziuni sub formă de bubiţe, care se întind pe diverse părţi ale corpului, formând cruste, care pot deveni supurante, care au un caracter pruriginos. — Pru cum? Pruriginos, care furnică." Dar n-am început niciodată cartea asta, n-am putut niciodată să facem nimic împreună, n-am avut niciodată timp. N-am început niciodată serios. Odată când ne-am certat i-am spus

„n-am ştiut să profit de tine" plângând. În timp ce ea mi se oferise. Îmi dăduse jurnalul intim al tatălui ei. I l-am înapoiat weekendul trecut. Medici din tată-n fiu. Toate modurile în care se moare. Eu iau Praxinor. Am tensiunea atât de mică, suindu-se pe bicicleta mea, ieri, Léonore m-a întrebat „mama, tu o să mori?" Aş fi putut să-i dedic cartea asta, dar mi-a fost frică. Ea se folosea de limbă ca de coadă[1]. Când mă săruta, îi deschideam. O doream. E emoţionant să trăieşti din improvizaţii. Pierzi o jumătate de lume şi sunt multe contorsionări, dar o doream oricum. Nu poţi avea totul. Mi-a spus odată: eşti un adevărat mic macho. Mi-am stăpânit cu greu zâmbetul, de satisfacţie. Ca actorii care au uneori o părere extraordinară despre ei înşişi. Ce-ţi lipseşte trăind cu mine? Dar e foarte simplu, draga mea, o jumătate de lume. Cu tine, îmi lipseşte o jumătate de lume, doar atât. Asta nu mă face să-i resping pe cei care nu au nimic. Să nu ai coadă, ei bine, eu cred că e un defect. Nu era grav. Şi nici adevărat. Nu trebuie să te laşi copleşit. De toate obstacolele care-ţi ies în cale. Lipită de pubis, merge şi-aşa. Fără să mai punem la socoteală satisfacţia de a fi reuşit pe cont propriu, cu mijloacele din dotare. Când te gândeşti la toate modurile în care se moare, nu mai

[1] Termen argotic desemnând organul sexual masculin (n. tr.).

mori, e fantastic. Jumătate de lume, era argumentul meu forte, îmi lipsea. O fiinţă e o lume, lumea ei. Doar a ei, deja... enorm. Dar sindromul locked-in ce e? Literalmente „închis în interior". O formă rară de accident cerebral. O pauză bruscă de irigare a unei părţi din creier din cauza înfundării unei artere, care antrenează moartea celulelor nervoase. O dată sau de două ori, mă numise „târfuliţă". Homosexualitatea e atunci când nu se poate altfel, e uşor, îmi spusese Claude. Nu, contorsionările, oboseala, decepţia. Sângele expus. Dar şi libertatea de a nu mai căuta, recunosc. Asta, da. „Puţin îmi pasă, bine că am scăpat", cum spuneam când eram copil. Good, good, good vibrations.[1] Claude a visat noaptea trecută cântecul ăsta şi plângea. La revedere unde pozitive, asta declanşa hohote de plâns. Toate lucrurile care s-au dus, la revedere. Cu atât mai bine. Am întâlnit-o pe 9 septembrie. M-am îndrăgostit imediat de gura ei, de ochii ei şi de mersul ei. De mirosul ei, de sexul ei, de felul în care se mişca, de vocea ei. Dar mai ales de privire. De mers. De felul în care fugea după câinele ei, Baya. De felul în care îi arunca o pietricică în mare când ne plimbam. De gâtul şi de ceafa ei. De lănţişorul de aur, pe care nu şi-l dă niciodată jos de la gât. De omoplaţii puţin cam proeminenţi. De

[1] (lb. engl.) Citat din cântecul *Good vibrations*, al formaţiei Beach Boys (n. tr.).

abdomenul puţin cam scobit. Timp de trei luni n-am vrut să recunosc. Toată iarna n-am vorbit cu nimeni. Claude ne văzuse pe fereastră, în timp ce uda bonsaii vecinilor de peste drum, plecaţi în weekend, prieteni de-ai lui. Valérie a făcut o criză de gelozie. Mama mi-a spus „există diverse forme de dragoste". Léonore a dat fuga la şcoală să povestească „X şi mama mea sunt homosexuale". Toată lumea înţelegea. Era evident. Mergeam pe lângă ziduri, în haina mea obişnuită şi cu încălţările mari. Să spargi zidurile, barierele, în sensul de a tăia, lamă, tăiatul venei şi al norocului. Lamă în zidurile din piatră prenumele tatălui meu, pe această piatră voi clădi biserica mea, asta e literatură, fac o tăietură în ea, un zid de cărţi, un zid de lamentaţii, incest, nebunie, homosexualitate, holocaust, să porneşti în forţă, haina mea, încălţările mele mari şi lama.

Nu era o maladie, simplific. O stare de slăbiciune şi de abandon, care îmi deschidea cuşca, cel puţin la început. Sindromul locked-in din contră, închis în interior. Persoana respectivă nu se poate nici mişca, nici mânca, poate doar să clipească, să privească în sus şi în jos. Nu mai resimte durerea fizică. Cutia mea toracică, era altceva. Contorsionări, presiuni obositoare. Mă durea spatele. Îmi dădea nişte pastile portocalii, ovale, Nalgésic. Le-am terminat aproape pe toate, poate mai

am una, pot s-o sun, imediat, dacă mă doare, o să rămânem prietene, o să-mi mai dea câteva. Şi reţete, recuperare, prin masaje, pentru regiunea lombo-sacrală, şi pentru piciorul stâng în urma lombosciaticii, intervenţie urgentă. Ca să scap din rândul ucigaşilor, să scriu şi să mă îngrijesc, încercam să găsesc ceva. O stare de slăbiciune şi de abandon care să-mi deschidă cuşca, s-a terminat, gata. Sângele meu se reface. Nu mă doare. Apropo, Claude, mulţumesc pentru flori. Am primit florile de la voi. La mulţi ani, Christine, iubirea vieţii mele, Claude, Léonore şi trei inimioare. Mă sunase, adăugând „orice-ai face, o zi bună". Încă eram cu ea. Ne certaserăm toată săptămâna dar în weekend cinasem împreună la L'Escale.

„Aveam chef să-ţi scriu, să-ţi trimit câteva cuvinte ca să ştii că mă gândesc la tine — şi că te iubesc. Am citit *Calamity Jane*[1], în avion, foarte frumos, şi tulburător. «O, ce n-aş da să-mi pot lua viaţa de la-nceput.» Sper că eşti bine, că merge bine cu scrisul. Pe curând. Claude." Telefonul meu a sunat ocupat ieri toată seara, plângea. O ascultam. Nu mai comunicăm decât la telefon, refuză să mă mai vadă. Plângea, pregătisem câteva

[1] Carte despre Martha Jane Cannary-Burke (1852–1903), supranumită Calamity Jane, aventurieră americană şi cercetaş în campania din Arizona împotriva indienilor, legendă a Vestului Sălbatic (n. tr.).

fraze să i le citesc: Totul e suferinţă pe lume, doar iubirea e un motiv să trăieşti, Racine ne spune că asta e interzis. Şi ca să-mi justific atitudinea din ultimul timp, Dario Fo[1]: Dragostea pentru paradoxuri, se ştie, duce curând la incoerenţă. Chiar eu sunt victima ei, într-o zi da, şi în altă zi... tot da. Am rămas cu cărţile deschise pe genunchi. Dimineaţa, era acasă, lucrând liniştită. Şi vine Baya, cu Yassou, pisicuţa, care arăta ciudat. Părea că vrea să îi arate ceva lui X. Ei nu îi place să o numesc X. Nici cu numele adevărat, nici cu iniţialele. Lăbuţele pisicii tremurau. Un câine din cartier o muşcase, cu siguranţă, de burtă, de locul acela moale. Yassou nu se fereşte de câini, e obişnuită cu Baya şi cu Djinn, care „sunt simpatice". E prima dată când păţeşte ceva, pisica asta n-a avut niciodată nimic. X s-a săturat de poveştile cu animale. Deşi ruptă de oboseală, a trebuit să ducă pisica la veterinar, i se vedeau măruntaiele. Doctorul i-a făcut o anestezie, ca s-o coasă. Ea s-a dus să-şi vadă de lucru, toată ziua bună ziua numai oameni care suferă. Nici X, nici MCA, nici Marie-Christine Andrey, nici o iubesc pe CA[2]. Iubirea mea? Draga mea? Micuţa mea, mică, mică, dragă, mică, mică, micuţa mea, dragă, iubirea mea mică, adorată. Adorată,

---

[1] Dramaturg italian contemporan (născut în 1926), a primit în 1997 premiul Nobel pentru literatură (n. tr.).

[2] În original: „Aime CA", acelaşi joc de cuvinte „Aime"=M (n. tr.).

adorată. (În *Savannah Bay* când ea îi pune colierul la gât.) Bolnavii aceia ar putea trăi ani întregi în starea lor. Mor din cauza complicaţiilor. Suprainfecţii pulmonare, septicemie, escare... Eczemă, anevrism, nu contează, aş fi vrut să mă îmbolnăvesc de ceva. N-am avut timp. Să începem ceva împreună, măcar un album de fotografii. S-a săturat de poveştile astea cu animale, Baya care era să fie strivită. Pe care a trebuit apoi s-o sterilizeze. Şi acum, Yassou, atacată de un câine. Activase robotul, nu răspundea la telefon, îi schimba pansamentul. Yassou e într-un hal... Nu i-am spus despre asta Léonorei, mi-e frică să n-o sperii cu animalele care suferă. Cu câinii din cartier care muşcă... Ea tocmai pregătea un curs despre alergia la himenoptere, mergea greu. Apoi conversaţia a degenerat. Nu mai vrea deloc să facă dragoste. Nu mai vrea să iubească pe nimeni. Nu foloseşte la nimic. Nimic, nimic, nimic, cum bine zic eu mereu. Nu are ceva cu mine, neapărat. Cu toate femeile, nici o femeie, gata, nici o femeie. I-am pus o întrebare care mi se părea inocentă. Un bărbat? M-a insultat şi a început să plângă. „Puţin îmi pasă de tipi." Am lăsat-o să vorbească. Mi-am dat seama că nu se simţea bine, deloc, deloc. „Tu ai toată viaţa înainte, eşti hetero, n-ai treabă, tu. Dar eu. Acum am înţeles. Să faci dragoste cu o femeie, ai dreptate, e un incest."

Deci reuşisem, o convinsesem, aveam dreptate, eram singură. În trei luni. A început să plângă, nu se mai putea opri, degeaba îi spuneam că o iubesc. Eram şi satisfăcută pentru că înţelesese în sfârşit, dar şi tristă văzând că s-a terminat, cu adevărat. Din contră, eu, stăpână pe situaţie, conştientă de ipostaza umilitoare, ce dacă, nu e grav, să recunoşti. Odată ce-ai înţeles. Gata. Astea-s vise. Visez. Avem o casă. O împărţim. O iubim, amândouă. Alegem obiecte care ne plac amândurora. Ne iubim. Léonore stă cu noi. Inclusă în dragostea noastră. (Léonore în dragostea noastră!!!...) Delirez. Visez. Nu are nimeni ce să mai spună (!). Tu comanzi la Nîmes, de la Domus, o canapea, ştia că îmi place să citesc întinsă. Mi-ai spus la telefon „eşti prima şi singura". Îţi place ce scriu. Îţi place mult. Mergi des cu mine la Paris. Ţi-ai montat pe o curea diamantele de la mama ta, ca să le vinzi, ca să cumpărăm o casă mare. Ne iubim. Ne simţim puternice împreună. Şi cu Léonore. Pitou sufletul meu are grijă de ea. Dar ea, gata. Într-o zi, mi-aduc aminte, eram acasă. Mă revăd explicându-i ierarhia. Un bărbat e mai bun decât o femeie. (Ca iubit.) Un medic e mai bun decât un muncitor, un Alb e mai bun decât un Negru. Era scandalizată. Degeaba adăugam „în ochii celorlalţi". Multe lucruri, încet-încet, şi altă greşeală din partea mea: n-ar fi

trebuit s-o las să-mi citească ciornele. Vorbeam acolo de pisica[1] ei, despre părul ei care va fi în curând grizonat, despre cum mi s-a părut, la început, urâtă. Dezgustul meu, şi ea n-a văzut decât asta. Nu şi partea pozitivă. Îi spuneam „sunt heterosexuală", ea răspundea „n-am de gând să-mi fac un transplant". Plec la Paris peste douăzeci de minute. Claude şi Léonore mă conduc la aeroport. Am sunat la spital, voiam să mă mai sune şi ea înainte să plec. În dimineaţa asta, eram din nou neliniştită. Puţin îmi pasă. Viţei, vaci, porci, bărbaţi, femei. „Ne iubim. Sunt sigură că ne iubim. De ce nu ştim să trăim împreună? Amândouă. Liniştite, fericite. Ce e sigur: că te iubesc. Îmi place să te văd. Îmi place să te văd sosind. Îmi place părul tău, îmi plac ochii tăi, hainele tale, îmi place nasul tău, gura, îmi plac şoldurile tale." Procesul de deteriorare continua în sângele meu, făcându-mă asemenea cu femeile străzii. Oricum nimeni nu mă mai vrea acum e prea târziu. Ele se apără. Ea nu mai voia să vorbească cu mine la telefon aseară. „N-am timp, n-am timp să te sun, am o grămadă de pacienţi, nu pot să plec, te-am pupat." S-a terminat. Mă fascinau lucrurile imposibile.

[1] În original: „chatte", feminin de la „chat", desemnează, argotic, organul sexual feminin (n. tr.).

„Îmi lipseşti." În *La Maman et la Putain*[1], ea îi spune lui: Nici măcar nu eşti în stare să accepţi beţia oamenilor pe care îi iubeşti. Bietul de tine, bietul, bietul de Alexandre, al naibii. I-am spus.

Eram acasă la ea. Ieri-dimineaţă. Cât am fost plecată la Paris, s-a simţit liberă, cu obiceiurile ei. O pacientă i-a spus secretarei „ce ochi frumoşi are doamna doctor", de faţă cu ea. Pe bulevardul Saint-Lazare, săptămâna trecută, Sylvie remarcase o fată-androgin, eram eu, şi-a dat seama după profil. La hotel, aveam nevoie de un taxi, mi s-a spus „sunteţi pregătit?... Pardon, pregătită?" Am o faţă şi o alură ambigue, întotdeauna am fost aşa. Şi e foarte vizibil, judecând după rezultatul testului. Chiar dacă s-a terminat. O sun de sute de ori dar după două zile de vid, a treia zi nu o mai sun şi nu o mai sun de fapt deloc. Nu o mai sun niciodată. Şi puţin îmi pasă. Oricum n-aş fi sunat-o. Dar m-a sunat ea şi mi-a spus „ar fi trebuit să mă închid undeva ca să nu vin să te caut". Cum eşti la aeroport... Totuşi, scosesem ceva mărunt pentru taxi. Şi, peste noapte, îmi făcusem în cap scenariul întregului weekend. Mă întorceam acasă. Nu mă aştepta nimeni la aeroport, speram.

---

[1] „Mama şi Curva", film francez regizat de Jean Eustache, în 1973. Deşi considerat ca un ultim film emblematic al Noului Val, produce un mare scandal la lansare, din cauza temelor pe care le tratează: libertatea sexuală, dragostea în trei, avortul (n. tr.).

Uf. Eram liniştită. Avea să-mi ia ceva timp, să mă stăpânesc puţin, şi apoi... întâlnesc un tip. Doar dacă nu o las baltă de tot. Om vedea. Pentru moment, iau un taxi, mă întorc acasă. Nu-mi place să merg cu taxiul, mă plictisesc. Mă sunase la Paris, eram acasă la Frédéric, îi spusesem „zi-i că am plecat". Dar mi-a dat-o la telefon, totuşi. „Vin să te iau, cum am stabilit? — Nu, nu neapărat." Îmi făcusem scenariul sosirii. Era bine. Luam taxiul. Mă uitam dacă era acolo, nu, nu era acolo. Asta nu mă revolta, din contră, uf. În sfârşit. Trei luni. Uf. Săptămâna viitoare o s-o sun pe Mathilde, se întoarce joi, şi mergem în discotecă. Iau taxiul. Ajung acasă. Urc. Poate că am ceva scrisori. Mă uit. Despachetez. În linişte. E tare bine să te întorci acasă. După patru zile. Vise. Îmi aranjez lucrurile, sortez hainele murdare. Era doar scenariul meu, nu aşa s-a întâmplat. În scenariu, duceam pantalonii la călcat. Spălam nişte rufe de mână. Puloverele mele miroseau a transpiraţie. Nici măcar nu eşti în stare să accepţi beţia oamenilor pe care îi iubeşti, mă tot gândeam la asta. Micile tale calcule. Micile tale economii. Moştenirea ta. Familia ta. Verişoara ta. NC, Nadine Casta, scârba asta[1], cinemaul ăsta, teatrul ăsta, ciudăţenia asta. Pentru că ne despărţiserăm,

[1] În original: „haine c'est", de fapt inversul expresiei „c'est la haine", joc de cuvinte, pornind de la iniţialele NC, „haine" se pronunţă la fel ca N şi „c'est" la fel ca C (n. tr.).

ea şi-a planificat totul în cele mai mici detalii, fiecare weekend din luna mai în funcţie de. Şi eu, naivă, pentru că venise să mă aştepte la aeroport: De Înălţare, mi-ar plăcea să mergem împreună la Paris, am putea să stăm la Frédéric, el o să fie plecat în Italia. Am merge la teatru şi, mai ales, am merge împreună să vedem *La Maman et la Putain*. Şi toate celelalte filme ale lui Eustache. Şi-a planificat weekendurile în funcţie de moştenitoarele ei dintotdeauna, doar ne-am despărţit. De Înălţare, în insula Ré, cu NC.

(N-am dreptul să scriu numele adevărate, avocatul mi-a interzis-o, nici chiar iniţialele adevărate. „Manuscrisul acesta prezintă în mod repetat o problemă legată de dezvăluirea vieţii publice a apropiaţilor autoarei, mai ales a fiicei sale Léonore, minoră, a fostului ei soţ, Claude, a tatălui ei [care a întreţinut cu ea — a se vedea lungile descrieri din finalul cărţii — raporturi incestuoase]. Alte persoane îşi văd de asemenea intimitatea vieţii private expusă fără menajamente, şi în amănunt, mai ales Marie-Christine Andrey, iubita autoarei şi «personaj» principal al cărţii, actriţa Nadine Casta etc. Dincolo de această problemă generală a manuscrisului, trebuie eliminate pasajele următoare, care conţin aluzii extrem de imprudente. *Ea nu vrea să o numesc X. Nici cu numele ei adevărat, nici cu iniţialele. (...)*

Nici X, nici MCA, nici Marie-Christine Andrey, nici o iubesc pe CA. Atentat la intimitate cu atât mai intolerabil cu cât refuzul doamnei Marie-Christine Andrey de a fi identificată este subliniat de autoarea însăşi şi că dezvăluirea identităţii ei o face să fie legată de toate celelalte informaţii din carte. *Verişoara ta. NC, Nadine Casta, scârba asta, cinemaul ăsta, teatrul ăsta, ciudăţenia asta. (...) De Înălţare, în insula Ré cu NC.* Atentat la viaţa privată, cu tentă, mai mult, denigratoare. Apoi, la pagina 23, *scuză-mă, Eustache e mai bun decât Nadine Casta,* denigrare care, dacă nu pare aşa de gravă în sine, devine gravă prin proliferare, pe parcursul cărţii, prin remarci de acelaşi tip care dovedesc o animozitate profundă, la pagina 30, *verişoara Nadine, NC, scârba asta...,* injurie, la pagina 61, denigrare, la pagina 61, atentat la viaţa privată, la pagina 67, atentat la viaţa privată şi denigrare, la pagina 74, atentat la viaţa privată şi denigrare, la pagina 84, atentat la viaţa privată şi denigrare, la pagina 87, altă denigrare, la pagina 106, atentat la viaţa privată şi denigrare, la pagina 110, atentat la viaţa privată, la pagina 111, defăimare întrucât este lezată evident reputaţia doctorului Jean-Claude Brot, la paginile 119 şi 123, gravă atingere la viaţa privată a tatălui autoarei care vorbeşte făţiş despre raporturile incestuoase pe care le-au întreţinut. În concluzie: indicăm

aceste fragmente ca simple exemple, dar întreg manuscrisul este problematic, atentând la viaţa privată a persoanelor care sunt menţionate, descrise etc., fie că sunt identificate, ca în cele mai multe cazuri, sau identificabile. Riscul unui proces este cu atât mai evident cu cât atacurile sunt aprige şi fără concesii şi constituie tot atâtea leziuni grave la intimitatea vieţii private a unor persoane private. Despăgubirile şi drepturile, în cazul unei acţiuni în justiţie, ar fi cu atât mai mari cu cât autoarea nu îşi ia nici o precauţie. Cuvintele necântărite, lipsa de ponderaţie constituie chiar un element determinant al cărţii, ele permiţându-le cititorilor să se apropie — atât cât se poate — de delirul pasional al autoarei." Iată deci.)

X a avut momente minunate. La telefon, cuvinte pe care aş fi vrut să le transcriu. Te iubesc. Ne simţim aşa de bine împreună. Ne simţim aşa de bine... şi s-a dus totul, Nîmes, Domus, o canapea, ne plimbăm, te sun... aşa se derula viaţa noastră cotidiană. Şi am fi ţinut-o tot aşa dar m-am săturat să-mi reproşeze mereu aceleaşi lucruri, că o vampirizez, că sunt lacomă, că monopolizez totul, că n-o las să trăiască, că n-o las să respire, deşi e exact pe dos. Mi-am făcut programare la un psiholog-pediatru. Şi Léonore are nevoie de ajutor. Sindromul locked-in, modurile în care se poate muri.

O apăsam uneori pe ceafă, uşor, ca să continue, în acelaşi ritm. Bill o să îmi spună ce am. Şi totul o să revină la normal. Nu, totul mergea bine. Visam, mă gândeam. Jumătate de lume, bărbatul, a doua jumătate, femeia. PS pentru Claude: Sâmbătă fac treizeci şi nouă de ani, sigur de-asta e aşa de grea săptămâna asta. Tu ţi-ai făcut poate un întreg scenariu pentru ziua mea, dar eu habar n-am ce-o să fac. Te sărut. „Închis în interior este o formă rară de accident cerebral. " Testul ieşea pozitiv. Întotdeauna. „Vrei să te odihneşti puţin la tine? Vrei să te conduc, să-ţi verifici corespondenţa?" Da. Mă conduce, un mic sărut, am plecat. Merge. Totul o să fie exact ca în scenariul meu. Pentru sosirea în Montpellier. De la plecare până la sosire, până aici. Merge. M-a aşteptat la aeroport, dar, în afară de traseu, cu maşina ei, o Saab, nu era nici o diferenţă. Faţă de ce îmi imaginasem, în noaptea dinaintea plecării, acasă la Frédéric, la Paris. Corespondenţa, telefonul, lenjeria murdară, călcatul, programul cinematografelor, câteva ore de citit, de odihnă, şi mâine să mă apuc de scris. Uf. Trei luni. Nu mai puteam. Nu mai puteam să lucrez. Şi asta era deja periculos. Deschid uşa de la intrare. Ea pleacă. Aud motorul turat. Maşina Saab, insula Ré, NC, toate au farmecul lor. Ieri, îi spuneam lui X, mă scuzi, dar Eustache e mai bun decât Nadine Casta.

Ea, că nu se compară, eu răspundeam „sigur, exact ca homosexualitatea, mereu acelaşi argument". Şi ea, spui numai prostii. Dar eu insistam: Modiano[1] e mai bun decât Rouaud[2], Eustache mai bun decât Nadine Casta, heterosexualitatea mai bună decât homosexualitatea, doctorii mai buni decât muncitorii. Ea se foloseşte de limbă ca de coadă. Testul ieşea pozitiv, îmi plăcea limba ei. Ca nici o alta. Tata vorbea douăzeci şi cinci. Medicul şi scriitorul nu fac parte din categoria ucigaşilor, uite ceva ce aveam deja în comun. Léonore e bine? Doctorul Dhersigny, s-o consulte, joi, pe 14. Ai găsit-o bine când te-ai întors, sâmbătă? O să merg să-mi iau tensiunea, după-masă. Dacă s-ar întâmpla ceva dramatic, totul ar deveni mai uşor de suportat. La Beethoven, concertele în care orchestra nu mai joacă rolul de acompaniator, ci intră în conflict cu solistul. Cu X, emigrarea, transgresarea, transcrierea, transmutarea, n-o să dureze. Am dormit acasă la ea după întoarcerea de la aeroport. Am plâns. Atât eram de emoţionată. Viţei, vaci, porci, înainte să adorm, i-am spus „fetiţa mea". Nu mai ştiam ce-i spuneam,

[1] Patrick Modiano (născut în 1945), scriitor francez contemporan, laureat al Premiului Goncourt, în 1978, pentru romanul *Rue des boutiques obscures* („Strada cu magazine întunecate ") (n. tr.).

[2] Jean Rouaud (născut în 1952), scriitor francez contemporan, de asemenea laureat al Premiului Goncourt, în 1990, pentru romanul *Les Champs d'Honneur* („Câmpurile de onoare") (n. tr.).

adormeam, fericită. Asta dacă nu deschideam, ce păcat, uşa de la intrare. Cu geanta în mână, urcasem până la jumătatea scării. Am dat drumul genţii. Am coborât din nou, câte patru trepte odată. Am deschis uşa, pe stradă, maşina era blocată pe stradă, nu dispăruse încă. Am ajuns. În faţa ei. I-am spus „hai, parchează". Şi ea, „vino, apropie-te". Am lăsat-o să mă sărute, în plină stradă. Puţin îmi pasă, acum. Viţei, vaci. Eczemă, mâini mânjite, viţei, vaci. Părul ei negru şi ochii semănând cu ultimul lotus. Animalele identice din punct de vedere genetic sunt rare. În cazul vacilor, câteva zeci, folosite pentru cercetări importante. De ce MCA? Léonore mi-a spus „tu eşti înnebunită după bebeluşi", arătau la televizor nişte viţei, şi apoi „eşti o vacă nebună". Nu mai puteam să lucrez, înainte s-o termin cu ea. Am reluat puţin lucrul duminică, duminică seara uf, gata, s-a terminat. Penultimul. Lotus. Înainte să reîncep a doua zi şi apoi să termin de tot. În sfârşit, m-am oprit. Veneam cu idei, cu scenarii, i le trimiteam prin fax lui Jean-Marc, spărgeam gura târgului. Voiam să mă inspir din Tahar Ben Jelloun[1], să înlocuiesc rasismul pe care i-l explica fiicei lui cu homosexualitatea. Viţei, vaci, porci. Ce zici despre asta? Micuţa mea dragă,

[1] Scriitor marocan de expresie franceză (născut în 1944), se stabileşte în Franţa în 1971 şi obţine Premiul Goncourt în 1987, pentru romanul *La nuit sacrée* („Noaptea sfântă") (n. tr.).

de cinci ani şi jumătate. Eşti dragostea mea. Ştiu că ştii, că eşti dragostea mea. Dragostea vieţii mele. Ştii. Ştii că X a dormit la noi. M-ai întrebat ieri-seară „ea unde doarme?" Doarme la noi. E ora zece fără un sfert şi doarme încă. E obosită. Am făcut dragoste împreună, uite, uite ce voiam să-ţi explic. Dragostea mea. Înţelegi draga mea? Când se apropie de mine, numele tău e cel care îmi vine pe buze. Lé-o-nore. Ştii ce mi-a spus în dimineaţa aceea când am trezit-o pe la şase? Am trezit-o pentru că îmi notam câteva idei. În carneţelul, ştii, de pe şemineu. Am aprins lumina, nu vedeam ce scriam. Şi mi-a spus: „Eşti un mic demon cu chip de înger, şi te iubesc." Un mic demon pentru că o trezisem. Cu chip de înger pentru că i se pare că am faţă de înger. Şi te iubesc, pentru că e îndrăgostită de mine. E amuzant, nu? O fată îndrăgostită de altă fată. Dar asta e. Ea e homosexuală. Ca şi Frédéric, ştii? El e îndrăgostit de un băiat acum. Îşi scriu doar, nu se întâlnesc niciodată. Frédéric suferă pentru că e aşa cum e. Unii sunt fericiţi, alţii nefericiţi. Ştiu un scriitor, nefericit, care masturbează câinii. Tu habar n-ai ce-nseamnă asta, sunt sigură. Eu sunt heterosexuală. Draga mea. Desigur. Hetero. Altfel cum aş fi avut o fetiţă atât de drăguţă? Niciodată, înţelegi, niciodată nu fusesem atrasă de o altă femeie. Cu un bărbat, penetrarea e

totală. Şi mie îmi place tot ce e total. Există şi altfel de penetrări posibile, frontierele, călătoriile. Să treci frontiera, du-te şi adu globul geografic, o să-ţi explic. N-a funcţionat ideea, am continuat, deşi aş fi putut să mă opresc. La televizor era un interviu cu o cântăreaţă, chiar după reportajul cu viţeii identici. „Cum ai reacţionat când ai aflat că tatăl tău e homosexual? — În nici un fel, adică, ba da, am râs." Léonore a spus „degeaba râde, asta înseamnă că nu mai e îndrăgostit de mama ei".

Îi lăudam ochii. Răspunsul era „ochii mei atrag şi ai tăi pătrund". Verişoara mea Marie-Hélène ar fi vrut să aibă ochi roşii. Iepurii identici din punct de vedere genetic sunt un bun material de cercetare... Mă îngropam. În diverse chestii... Îi trimiteam prin fax, lui Jean-Marc, mai mult de o sută de pagini deodată. Am reînceput. Am inima strânsă, ca în curbele cu maşina, şi am ameţeli. În faţa unei oglinzi imaginare întoarse spre public Bulle Ogier[1] îi pune Madeleinei Renaud[2] mărgele la gât şi apoi pleacă împreună, pe un recitativ, fiica, mama, una, cealaltă, micuţa mea dragă, mică, mică, dragostea mea, micuţa mea dragă, dragostea

---

[1] Pe numele său adevărat Marie-France Thielland (născută în 1939), actriţă franceză de teatru şi film (n. tr.).

[2] Actriţă franceză (1900–1994) de teatru şi film. În 1983, joacă în piesa *Savannah Bay*, scrisă de Marguerite Duras special pentru ea, având-o ca parteneră pe Bulle Ogier (n. tr.).

mea etc. Marguerite Duras abordează homosexualitatea şi incestul mereu din perspectiva trecutului şi a morţii, mereu pe ocolite, nu se înţelege bine despre ce e vorba. I-am spus „hai, parchează". Mi-am aranjat lucrurile, la repezeală. Am auzit soneria. Avusesem timp să-mi citesc corespondenţa. A urcat. Marie-Hélène voia să aibă ochi roşii. Şi i-a avut. I se răspundea „ca iepurii?" Era culoarea ei preferată. Diversitatea, ochii roşii, înseamnă viaţă, eu şi Claude i-am avut de mai multe ori aşa. Am ajutat-o pe Marie să o ţină nemişcată pe Yassou pentru injecţie. Bietul animăluţ, are blana rasă. Cu urmele de la colţii câinelui încă vizibile. Loc gravat. Bietul animăluţ, i-a fost frică. Avea burta complet despicată, i se vedeau măruntaiele. Era un câine negru, l-am văzut. Cel care i-a făcut asta. Prima noapte, de un an încoace, de când a plecat Claude, ieri, ieri-noapte, Léonore dormea în camera ei, eu în a mea, ştiţi ce am făcut? Pentru prima dată? De un an încoace? De când dorm singură acasă la mine? Am lăsat obloanele deschise. Nu mi-a fost frică.

Mă certam cu Marie, îi lovisem căţeluşa, intenţionat, ea o ţinea strâns. Am urlat „nu, nu, nu, asta nu". Nu-mi place câinele ăsta, bijuteriile Cartier sunt toate gravate, cea din trei inele pe care mi-a făcut-o ea cadou are gravat numărul 666, numărul fiarei. Cu Léonore are foarte

puţine tangenţe, ne respingem reciproc prin Léonore şi Baya, născute în aceeaşi zi, pe 9 iulie, nu în acelaşi an. Eram deja contaminată când am rămas însărcinată, perioada de incubaţie e de mai mulţi ani. Altfel nu aş fi avut bucuria să nasc o fetiţă, evident, eram în perioada de incubaţie. Eram deja înconjurată de o grămadă de homosexuale. Am plâns în braţele ei sâmbătă. Şi duminică. Am pus în practică, în sfârşit, scenariul pe care mi-l făcusem cu o zi înainte, acasă la Frédéric. Cu o zi întârziere. Duminică seara, cu geanta în mână, dar alta, albastră, urc, şi de data asta nu mă mai opresc la jumătatea scării, urc, apoi mă duc s-o iau pe Léonore, de acasă de la Claude. Mă gândesc la Yassou, la burta ei cu amprente de colţi. „Pe de-o parte, îmi convine" pretindea ea, „întotdeauna mi-e teamă că celorlalţi nu le place mirosul meu" când încă nu îmi plăcea s-o ling. Pulsiunea a creat repulsie. Repulsie înseamnă şi dezgust. Dezgust înseamnă ghetou. Ghetoul închisoare. Acel grup de femei homosexuale, acel „mediu", despre care Claude crede, pe bună dreptate, că nu îmi convine. La ce bun clonele animale? Chiar. În fine. Uf. S-a terminat, din fericire. Ieri m-am întors acasă cu geanta mea albastră. Am visat la un parfum Hogana, care mă ducea cu gândul la dogana, vamă.[1] Ei îi place când

[1] În original: „J'ai rêvé d'un parfum Hogana, qui me fait penser dogana, douane", joc de cuvinte (n. tr.).

mă îmbrac în pantaloni. La limită şi în rochie, în fustă nu. La Mayen[1] anul trecut din contră. În pantaloni, în pulover, în tricou, fără sutien. Mă plăcea. Am redevenit sobră, feminină, eu însămi. Am programare joi, pe 14, la un psiholog-pediatru, pentru fiica mea. SIDA nu e chiar o boală, e o stare de slăbiciune şi de abandon, draga mea, care deschide cuşca fiarei din noi. Îi las mână liberă să mă devoreze, o las să facă cu viaţa mea ceea ce ar fi făcut mai apoi cu corpul meu. Claude: Ai acceptat totuşi să-ţi dăruiască un inel. Şi inelul acela e totuşi o verighetă. Oricum ştiu, tu cu simbolurile... Un inel, care în plus e verighetă. Îmi pare rău, bijuteria Cartier din trei inele e o verighetă. Am ezitat. Nu ştiam dacă să accept sau nu. (Nu am ezitat, nu-i adevărat, eram bucuroasă.) Următorul inel pe care voiam să ţi-l dăruiesc. Vorbisem chiar astă-vară despre el. Pusesem bani deoparte. E de necrezut cum poţi intra în viaţa cuiva şi apoi totul să se năruie. Duminică seara totul se terminase. Léonore dormea. Dar am sunat-o oricum, nu răspundea nimeni, am lăsat un mesaj, neutru. E Christine. M-a sunat înapoi. A plâns. Când vede patul... Eram calmă, am calmat-o şi pe ea. „Yassou se simte mai bine." În ghetoul ei homosexual, conversaţiile dintre animale. Baya, Yassou, Minou, Djinn, Misty,

[1] Oraş din Germania (n. tr.).

Victoire, Muzil. Aseară convorbirea a decurs prost, din cauza unui mic detaliu care a dat totul peste cap. Prima întâlnire la L'Esplanade, a fost un nu categoric, homosexualitatea şi heterosexualitatea, două tabere opuse. Termenul acesta de tabere nu e potrivit, mai degrabă mănuşi[1]. A întoarce ca pe-o mănuşă, e o afacere murdară, e nevoie de mănuşi. Şi vezi tu, tocmai am făcut dragoste cu ea, draga mea. Înnebuneam, ştii. Toată toamna. Octombrie, noiembrie, decembrie, ianuarie. Voiam să nu las să se vadă. Nu suportam gândul că aş fi văzută prin cartier cu o femeie. Că fetiţa mea ar fi fetiţa unei femei care linge o altă femeie, lesbiană. Tatălui tău îi spuneam iubire şi pisoi. Yassou se simte mai bine. PACS-ul a declanşat o dezbatere pe tema abuzurilor posibile. Cum se fac copiii? Domnul îşi introduce sexul în sexul doamnei. Léonore cântă împreună cu Clara „să faci ding-ding cu iubitul tău, e dezgust, dezgust, dezgustător", râde şi o ia de la capăt. Ideea că eu şi Marie suntem împreună nu o atingea prea mult. Sânii ei, ochii ei de femeie, machiaţi şi care lăcrimau. Pe coapsa mea, care lăcrimau pe coapsa mea, cum ar fi putut s-o atingă asta, pe micuţa mea? Mi-a dat o scrisoare de la Annie, care călătoreşte în Africa, „puţin mă

[1] Joc de cuvinte între „camps"=„tabere" şi „gants"=„mănuşi" (n. tr.).

doare[1] de girafe, cu ochii lor mari, când sunt copii pe-aici care mor de foame". Pentru mine, era la mii de leghe distanţă, în Patagonia, acum mă întorc acasă. Ea nu vrea să-şi facă un transplant, dar nici să ne cumpărăm un mulaj. I-am vorbit Léonorei despre holocaust, despre evrei, despre homosexuali, despre comunişti. Doctorul Mazollier i-a spus „îi plac cuvintele, mamei tale". Doctorul Galy mi-a spus „puţin cam devreme". Doctorul Zériahen mi-a spus „nimeni nu are dreptul să judece". Doctorul Dhersigny m-a luat drept iresponsabilă. În copilărie Marie avea un fel de ameţeli, fără nici o manifestare fizică. În capul ei, un fel de zgomot, o lua razna, complet. Claude: O să fii singura, mereu, pentru că ai fost prima, şi ultima, pe care am iubit-o, cu care am vrut să fac dragoste, să am un copil, să plec în vacanţă, să merg la restaurant, să descopăr lumea, să văd oamenii trăind, cu care m-aş fi luptat, împotriva ei şi a mea, ca să trăiesc, singur şi în doi. Erai viitorul meu. Vei fi trecutul meu. Singurul meu trecut. Şi restul, la ce bun. Peste patru zile împlineşti treizeci şi nouă de ani. Când te-am întâlnit, aveai abia şaisprezece. Îţi doresc să fii fericită. Claude. Mulţumesc pentru flori. Yassou se simte mai bine. Pe Baya a călcat-o o maşină, a salvat-o veterinarul. Misty, Victoire, Muzil. Are o

[1] În original: „J'en ai rien à foutre...", expresie cu tentă sexuală, intrată în vocabularul francez familiar (n. tr.).

meserie, cea de medic, în care n-ai voie să faci prea multe prostii. Eu, desigur, îmi pot permite, să fiu mereu în priză, să nu ascult decât de mine însămi mă interesează.

O numesc Marie, numele ei este Marie-Christine. Ieri, psihanalistul meu: Cine v-a pus numele acesta? În Christine e o aluzie la Christos. Îi vorbeam despre misiunea mea salvatoare, să-i salvez pe ceilalţi, să-i fac să renunţe la colacul de salvare cu care s-au obişnuit, să se salveze prin mine sau prin ei înşişi. Cine v-a pus numele acesta, „Doamne!" am zis. M-am prins. Mama sau tatăl dumneavoastră? Doamne. Mama voia să-mi pună numele Marie-Christine. Tata a spus: nici o Marie. M-am măritat dar apoi am divorţat. Un soţ, viţei, vaci, porci, sau o Marie[1]. Nici un soţ, nici un bărbat, nici un colac de salvare, toate paraşutele astea, verişoara Nadine, NC, scârba asta, prietena ei, care stau ciorchine în jurul ei. Am fost pe la ea ieri şi i-am spus „comoara mea". Când era mică, avea în cameră seiful familiei. Cu banii lichizi, cu diamantele mamei ei. Montate acum pe o cureluşă ca să cumpărăm un

[1] În original: „Mon père a dit: pas de Marie. Je me suis mariée mais séparée ensuite. Un mari, veaux, vaches, cochons, ou une Marie", joc de cuvinte între numele propriu „Marie", verbul „se marier"=„a se mărita" şi substantivul „mari"=„soţ" (n. tr.).

apartament. Să caute la Paris un bijutier, să-şi facă programare, să evalueze diamantele. O casă mare pentru noi două, graţie lor. „Ar trebui să le vinzi", îi spunea NC. Verişoara ei găsise un bijutier. Îmi dăduse să citesc jurnalul tatălui ei. Ar fi trebuit să mă cheme şi pe mine Marie-Christine, într-una din acele familii în care se aruncă cu banii pe fereastră, în timp ce servitoarea munceşte din greu pentru fiecare bănuţ. Fructul muncii. Tablouri agăţate pe pereţi. Léonore, dragostea mea, aurul meu. Stau astăzi în camera mea, aşezată la masa verde, masă de joc, pe care scriu. Pe fereastră văd grădina, dafinii, palmierii, magnolia. În fundul grădinii, tata priveşte drumul spre Clermont, care trece pe lângă grădina mea. Comoara mea, dragostea mea, aurul meu. Léonore. Léonore a mea, comoara mea. Comoara mea, aurul meu. Nici o Marie, nici un mariaj, nici un aur. Seiful era în camera ei. Doctorii erau plătiţi cash pe atunci. Tatăl ei îi încredinţa banii mamei, care îi punea la loc sigur, împreună cu bijuteriile şi cu alte valori, în seif, în fiecare seară. Casa asta parcă se dărâmă pe mine, a fost construită de bunicul meu, medic în oraşul Canet, el însuşi fiu de medic, la rândul lui fiu de medic şi aşa mai departe generaţii la rând. S-au strâns sute de cărţi şi de cursuri de medicină de-a lungul secolelor. Am fost foarte furioasă la Miaurey (Niger).

Ne dusesem să vedem ultima turmă de girafe. Şi o mulţime de copii au venit în fugă din toate direcţiile. Îi spusesem din prima zi, la L'Esplanade, era la mii de leghe distanţă faţă de mine, în Patagonia. Neştiind decât un cuvânt şi repetându-l la nesfârşit „cadou", slabi morţi şi cu burţile umflate. Poate c-o să-mi dăruiască o bicicletă, ca să am mai multă libertate. Ea e născută la Oran, rebelii tunisieni, bombele, un arab ucis în faţa casei, şi locuinţa de pe plajă, ore întregi cu mama ei, mergând prin nisip cel puţin două ore pe zi. Ne-ar trebui o casă mare, foarte mare, cel puţin două sute cincizeci de metri pătraţi. Care să-mi adăpostească limba, îmi place gustul de sânge, fabric un unguent în acelaşi timp. Totul se întoarce mereu ca o mănuşă. De ce limba diavolului e reprezentată printr-o flacără despicată ca două degete de metale care în fuziune se separă? Mă ţin bine de balustradă când urc spre biroul avocatului (am tensiune opt, nouă, maximum), ca să facă bine separarea corpurilor între mine şi Claude. Aurul se separă. Am inima strânsă. Am ameţeli. O turmă de oameni urmărind nişte girafe. Dintr-odată m-am întrebat ce tot făceam acolo. Ea mi-a dat toate astea, scrisoarea din Africa, jurnalul tatălui ei, ca să mă urnesc, pentru că nu mai puteam să lucrez. I le înapoiasem, gata, înnebuneam: distanţa între exterior şi

camera mea. Aş fi putut să beau paharul până la fund. Chiar dacă, nefiind obişnuită, e greu să te excite ceva umed. Totul poate să se-ntoarcă pe dos, e-adevărat, ca o mănuşă. E-adevărat. E bine. E mai potrivit termenul mănuşi, decât tabere. Văd cusătura. O întorc pe dos. Îmi ridic coada, fixez locaţia, intru. Mi-am transformat chiar şi degetele în cozi. Coadă, coda, capătul, prin care se diferenţiază rasele de câini. Nu există rasă, ci doar miros. Nu eu sunt cea care mângâi mucoasa, ci lichidul care mi se deplasează printre degete. Misty, Muzil. Iată, tristeţe, dar şi zâmbete. La urma urmei, puţin mă doare de girafe, de ochii lor mari. Suntem în postura spectatorilor nepoftiţi, respinşi, inutili, Bénédicte îmi scrie, ne simţim în plus, nu participăm, stăm acolo parcă împotriva voinţei noastre şi-a voastre, v-am urât pentru asta, din cauză că nu mă simţeam deloc în apele mele. Înălţaţi un zid, un perete de sticlă transparent dar de netrecut, expunându-vă aşa. Vă expuneţi în mod brutal, nu încurajaţi privirile, nu schiţaţi nici un gest de ospitalitate. Cercul singurătăţii se închide asupra lui însuşi. Ne-am pietrificat, nu putem nici să fugim, nici să ne apropiem mai mult. Citindu-vă, mă durea burta, mă dureau toate şi îmi spuneam „asta înseamnă viaţă? Atâta negreală, nici o ieşire şi atât de

puţină lumină? Mi se pare că uitaţi puţin lumina". Şi comoara mea, dragostea mea, aurul meu?

Cum spunea Claude dispreţuitor „bănuiesc că prietenii (prietenele) ei...". O biată femeie, fără coadă. Dar care plânsese toată noaptea aceea de noiembrie. Spunându-mi „nu există iubire". Îi răspundeam „ba da". Ea spunea „da, poate pentru ceilalţi există, nu şi pentru mine. Am vrut să cred în ea. Am crezut alături de tine. M-am înşelat. Şi mă înşel în continuare. Există pentru alţii, nu şi pentru mine. Tu ai cunoscut-o, poate, alături de Claude". Să revenim, m-am dus pe la ea. Când sunt în Italia, îmi lipseşte Franţa. Când sunt în Franţa, îmi lipseşte Italia. E frumoasă faţa unei femei, când eşti pe picior de plecare. Gura ei mică, ochii care nu se desprind de ai tăi, o ultimă îmbrăţişare. Aş fi putut să nu trec niciodată prin asta. Dacă ar fi continuat să mă dezguste celelalte femei. Prin ianuarie, văzusem un cuplu de bărbaţi pe terasa cafenelei. Era una din rarele zile în care Marie şi cu mine ne simţeam bine împreună. Tocmai îmi spusese „îl cunosc, îl văd mereu pe bulevardul Saint-Lazare, are un aer trist". Îi răspunsesem „păi normal, e homosexual", dar în glumă, normal! Ei nu-i plăceau glumele astea. Apoi au urmat delirurile mele telefonice. Care nu îi plăceau. Atunci a venit Claude cu Léonore şi cu o fată de vreo douăzeci de ani

care părea să fie iubita lui, a intrat în aceeaşi cafenea. Bruneta de pe strada Saint-Guilhem, o zărise într-o zi şi îmi spusese „abia ţi-ajunge până la glezne". Într-o noapte, visasem ceva. Ascultam un disc cu Mireille Darc[1], cânta *La Paris* de Francis Lemarque[2] cu vocea ei insuportabilă. Marie nu îi da atenţie. Deşi acest cântec, acest cântec... Mă trezisem, îmi spusese „draga mea". Notasem visul ăsta în carneţel, lângă şemineu. „Ai dormit bine, iubire?" Da, iubire. „Cât e ceasul?" Şapte jumate. „Îţi place să te trezeşti lângă mine?" Da, iubire. „O să-ţi cumpăr o cască de miner cu o lămpiţă la lumina căreia să scrii noaptea." Mă dusesem să deschid obloanele, voiam să-i văd faţa. Într-o asemenea zi, aş fi fost gata să-mi cumpăr o casă împreună cu ea. Cu o terasă mare, şi o grădină, ar fi fost ideal. Să pot ieşi, dus, întors, afară, să fiu în afară. O să fac una, o să fac alta. Nu voiam să mă opresc. Testul îşi făcea efectul! Îmi place să te văd, îmi place să te văd sosind. Îmi place tot la tine. Îmi place părul tău, îmi plac ochii tăi, ochelarii tăi de soare, hainele tale, nasul tău, gura ta, şoldurile tale. Visez: Avem o casă. O împărţim. O iubim, amândouă. Alegem obiecte care ne plac

---

[1] Pe numele său adevărat Mireille Aigroz (născută în 1938), actriţă franceză, soţia, timp de 15 ani, a lui Alain Delon (n. tr.).

[2] Pe numele său adevărat Nathan Korb (1917–2002), cântăreţ francez (n. tr.).

amândurora. Léonore stă cu noi. Nimeni nu mai poate spune nimic. Ţie îţi place ce scriu. Îţi place mult. Ne iubim. Ne simţim puternice împreună. Şi împreună cu Léonore. Pitou sufletul meu are grijă de ea. Pitou sufletul meu era porecla căţeluşei ei. Ea s-ar fi amuzat, ar fi zâmbit, „peste câteva zile, poţi să spui exact invers". Nu spuneam nimic fără să gândesc. Aş fi fost gata să-mi cumpăr o casă împreună cu ea, într-o zi ca aceea cu casca de miner. Cu lămpiţa la lumina căreia să pot nota noaptea, ideile care-mi veneau şi visele. O casă cu etaj, ea să aibă şi o grădină. Eu şi Léonore la etaj. Lucrurile se petrecuseră cam aşa: „Tu tocmai ai plecat, e nouă şi douăzeci. E ridicol să-mi placă atât ochii tăi, să-mi placă mâinile tale, palmele şi dosul mâinilor, corpul tău, mignon, delicat, părul tău şi gâtul cu lănţişorul din aur. Trebuie să arzi scrisoarea asta, e o prostie. Te iubesc, Christine." La început, exista excitaţie, dar urma mereu dezgustul şi ne îmbrăcam la loc. Apoi, într-o noapte, mi-a spus: „e prima dată când nu mi-e teamă că totul e o păcăleală". Şi Claude, a doua zi, „e de necrezut cum poţi intra în viaţa cuiva şi apoi totul să se năruie". Nu mai puteam să lucrez. O sunam pe Marie să-i spun asta, apoi încă o dată, ca să-i spun „dă-mi o idee...". Aşteptau mulţi pacienţi pe culoar, era grăbită. „Dă-mi o idee, nu închid până nu îmi dai o idee.

Una singură, te rog, m-am blocat. — Vorbeşte despre faptul că n-am coadă, care mă disperă în fiecare zi. — În fiecare zi? — Da, din ce în ce mai mult în fiecare zi." Mulţumesc pentru flori, s-au ofilit, le-am aruncat. Irişii nu ţin mult. Am sunat-o pe Marie ca să-i spun „ţi-aduci aminte că în noiembrie eram cât pe-aci să ne cumpărăm o casă împreună?" Era târziu, trebuia să închidă. Înainte când o sunam, îmi răspundea înainte să meargă la culcare „te sărut mult mult mult", „te sărut mult mult mult peste tot". Muzil[1] tuşea în prostie. La început îmi spuneam, „n-o să-i placă pasajele despre clonaj". Muzil, Misty, Yassou, are şi broscuţe ţestoase, şi peşti, dar Baya le mănâncă mâncarea, Pitou sufletul meu. E atât de pofticioasă. „Îmi plac femeile", de câte ori nu am auzit asta? E uşor să spui „îmi plac femeile" când eşti bărbat. Pentru un om e uşor să spună „îmi plac animalele". Muzil mi-a arătat până unde îşi poate pierde corpul identitatea, odată intrat în circuitul medical, odată golit de istoria şi de demnitatea lui. Bénédicte îmi scrie „poate că nu îl daţi totuşi pe cititor afară, poate că nu îl lăsaţi nici măcar să aştepte în pragul uşii şi poate că de fapt eu nu am ştiut să văd

[1] Muzil este şi numele unui personaj din romanul lui Hervé Guibert *À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie*, „Prietenului care nu mi-a salvat viaţa", întruchipându-l pe bunul său prieten Michel Foucault (n. tr.).

lumina din cărţile dumneavoastră". Îmi plăcea poziţia în care mă aşezam deasupra ei. Mergea bine, era ca şi când aş fi fost cu un bărbat. Ne plăcea amândurora. Mi-aduc aminte că odată, după ce abia îmi revenisem, după ce abia îmi recăpătasem respiraţia, încă obosită, ea voia să mă înveselească. Aveam corpul descărcat de tot. Trebuie ceva timp ca să îţi reîncarci bateriile, la fel ca atunci când reîncarci bateria unui telefon. Lăsându-l în suportul lui, fără să îl foloseşti, o bucată de timp. Descărcată, cu sânii insensibili. Ea mă lingea, chiar dacă în poziţia aceea... Era prea grăbită, abia mă odihneam, abia îmi recăpătam respiraţia, luam la rând toate fanteziile posibile, nu mergea nici una, le ardeam ca pe hârtiile cu faxuri pentru Jean-Marc. Una după alta. Epuizate. Nu mergea nici una. Nici una nu se potrivea. Nici una, zile întregi. I-am spus într-un sfârşit „încetează". Ne confruntam pentru prima dată cu un eşec. Nu puteam să pretind că nu se întâmplă nimic. Am respins-o. „Nu poţi să suferi eşecurile, nu-i aşa?" Mă uitam la perdea. Făcută din materialul acela pe care îl alesesem eu şi Claude, împreună. Întotdeauna alegeam totul împreună, eram „îndrăgostiţii".

Jurnalul tatălui ei: Organele mele: Călătoriile mele. Europa, Asia, Africa, Oceania, America: cele cinci continente ale lumii. 1937, tinereţea mea. M-am născut pe

18 decembrie 1906, în Carcassonne. Acolo mi-am petrecut primii şase ani din viaţă. Am foarte puţine amintiri de atunci. Léonore o să-şi amintească tot. Baya, căţeluşa. Yassou, broscuţele ţestoase, peştii din acvarii când se întorcea de la şcoală. Clara. Ding-ding cu iubitul. Mama şi Marie. Poate casa din insula Ré. Când mă plimbam pe plajă cu ea, aveam, ca în cazul multor homosexuali, şi un câine care ne însoţea, copilul nostru era un monstru născut din împerecheri degenerate. Noroc cu Léonore care îi arunca pietricele în mare. După care alerga, cât era de mică, şi apoi se oprea brusc. Am lins-o, eu, pe mama asta al cărei copil este o căţeluşă. Am înnebunit, pe bune, am înnebunit. Dacă o ţin tot aşa, n-o să am priză decât la un public de dereglaţi ca mine. Aşa cum mi-a prezis Janine. M-am oprit, mă apuc din nou de lucru, micul meu public de dereglaţi e colacul de salvare. Când mă ridic de la masa de scris, împleticindu-mă. Cuprinsă din nou de greaţă. Ca atunci când coboram de-a lungul străzii Loge sprijinindu-mă de ziduri, şi urcam spre biroul avocatului ţinându-mă de balustradă. La început mergeam pe lângă ziduri, acum mă sprijin de ele. „Îmi plac femeile", „îmi plac animalele". Încă sunt în stare de şoc. Nu intenţionasem deloc să sun aseară, deloc. Eram frântă, voiam să mă culc devreme. Foarte devreme.

Avusesem o zi bună. Petrecusem câteva ore cu Claude. Léonore se întorsese binedispusă. Îşi petrecuse toată ziua cu Clara la bunica ei. Îmi făcusem planuri pentru 8 mai, cu Claude. Totul mergea bine, lucrurile se limpezeau. Şi am sunat-o. Pentru că aveam spasme, în tot abdomenul, mi-era foarte rău. Iau telefonul. Întreb dacă o deranjez. Îmi spune „te sun eu în cinci minute". Perfect. Ce faci? Mă doare burta, am spasme. Sunt atât de obosită. Apoi, ea, foarte veselă „eram la vernisajul de la Arpac[1], voiam să petrec, de 16 mai, o seară împreună cu Agnès şi Annie". De aici s-a rupt firul. Fusesem invitată şi puteam să invit şi eu pe cine voiam. Pe cine vreţi să invit? Se gândea că mi-ar face plăcere. Ei bine te-ai înşelat. Hai să nu ne mai vedem, deloc, nici chiar ca prietene. Tot timpul, tot timpul, tot timpul, să încercăm să turăm din nou motorul, sau mai bine să ne vedem de treburile noastre, să ne oprim. Cred, pentru că deocamdată descriu numai, fără să gândesc. Să-mi fac bagajele şi adio, îmi pare rău că ne-am cunoscut. Pe 9 septembrie, regret că am acceptat invitaţia aceea la cină. Când ne-am întâlnit prima dată. Tot timpul, tot timpul. M-am întâlnit cu Alain, o să lucrez cu el. E bine. Înseamnă că eşti fericită? Nu mai încerca să pari interesată. Vreau să mă culc. Sunt frântă. Da, e mai bine,

[1] Asociaţia Regională pentru Promovarea Artei Contemporane (n. tr.).

ai dreptate, du-te să te culci. Odihneşte-te. Te sărut. Aşa e. La revedere. Pe curând. Dar continuăm. Să vorbim. Dar nu mai merge. Şi apoi, se tot întrerupe legătura. Îmi spune „te sun eu mai încolo". Îl sun pe Frédéric ca să îi vină ton de ocupat. Vorbesc cu el o jumătate de oră. Apoi o sun pe ea din nou. Spun „scuză-mă, m-a sunat Frédéric, probabil îţi venea ton de ocupat". Foarte bine că o să lucrezi cu Alain. Te rog, încetează. Şi devine încet-încet insuportabil. Închid, spun că m-am săturat. Trebuie să încetăm, să nu ne mai vedem, deloc. Nu mai pot să suport. Mă culc, m-am spălat pe dinţi, sunt gata de culcare. Ba chiar am şi închis telefonul. Mă culc, dar o sun din nou. Ca să-i spun: m-am săturat, m-am săturat, m-am săturat. Aşa ne petrecem ore întregi în fiecare seară. Îmi spune că am putea să citim în timpul ăsta, să ne uităm la un film, să ne întâlnim cu prietenii (prietenele), să ne odihnim, în loc să pierdem atâtea ore, degeaba. Tot sunând şi închizând. Mă culc şi iar sun. Şi în sfârşit mă culc pe bune, spunându-mi gata, acum chiar că s-a terminat. Nu mai puteam. Singurul lucru bun e că mâine o să pun pe hârtie tot delirul ăsta. Rita i-a spus lui Claude „în *Les autres*[1] Christine a cam exagerat" şi „încă mai e cu femeia aia?" Şi Herman „o să aflăm totul în următoarea

[1] „Ceilalţi", de Christine Angot, Fayard, 1997 (n. tr.).

carte". Nu îl mai vizitam pe tata, îl întâlnisem pe Claude, mă căsătorisem cu el. M-am hotărât să îl revăd pe tata. Nu avusesem cu el decât raporturi sexuale neduse până la capăt. Ca din întâmplare, cu un efeb... Ar fi trebuit un tur complet de orizont ca scrisul meu să continue să bată. Să bată, da, să bată. Lovituri şi sânge. Penetrarea anală mergea la început, dar mai apoi. Citisem în presă „publicitatea e greu de obţinut". Să-i faci de ruşine pe jurnalişti, prin mici înţepături, ca la jocurile de tir din târguri, e etică, dar şi relaxare. Muşchii sfincterului şi ai perineului încordaţi ca să scrii unele pagini. Marie. Oare ce faci tu, Marie, în momentul ăsta? Consulţi vreun pacient? Dimineaţă eşti la spital. După-masă faci un tenis. Mâine te odihneşti. Nu faci nimic, nu vrei să faci nimic. Sâmbătă ne duci cu maşina, pe mine şi pe Léonore, la teatru. Ne cam pui în faţa faptului împlinit. Dar e drăguţ din partea ta. I-am citit la telefon fraza cu „mama asta al cărei copil este un câine". Nu a avut nici o reacţie, nu a scos-o din sărite, câinii lor sunt pe post de copii, adesea câini labrador, e ceva cunoscut.

Din fericire ea e medic. Mi-a prescris un program de recuperare respiratorie şi vertebrală. După trei luni de contorsionări homosexuale, era şi cazul. (Nu glumesc.) Kinetoterapeutul m-a întrebat ce fel de slujbă aveam,

de ajunsese spatele meu în halul ăla. Scriitoare. N-a mai insistat cu întrebările. A înţeles. Sânii, nici nu îndrăzneam să mi-i ating, cât de puţin. Clitorisul, nu ştiam unde se află. Nu îmi plăcea să ies cu ea, să fiu văzută în starea aceea. Venise s-o machieze pe Léonore pentru carnavalul japonez. Şi a apărut apoi un articol despre fetiţa mea, în *Midi Libre*[1]. Când Domnul Carnaval e ars, ochii inundaţi de lacrimi până atunci stăpânite. Pentru micuţa japoneză, defilarea a luat o altă întorsătură. Copiii îşi continuau cântecele şi dansurile. Mai puţin micuţa japoneză, căreia rimelul începuse să i se întindă pe obraji. Girafele, când în jurul meu e plin de copii morţi de foame. O lesbiană, când o am lângă mine pe fetiţa mea care plânge, Domnul Carnaval arde. Dar Domnul Carnaval ar fi putut să fie ea acum patruzeci de ani într-un lagăr de deportaţi homosexuali. Visez! Visez: Îmi plăcea s-o văd, s-o văd sosind. Împreună cu Léonore. Pitou sufletul meu avea grijă de ea. Asta era porecla căţeluşei ei, Baya. Ea era cu adevărat homosexuală, avea de toate, căţeluşă, pisică. Mă fascina. Clara voia întotdeauna să fie mama. Se grăbeşte, spune mereu prima. Léonore nu mai are ce să facă, decât să-mi povestească asta, pe jumătate plângând, cel mult ea poate să fie a doua mamă. Dar nu are

[1] „Sudul liber", ziar regional francez (n. tr.).

dreptul să aibă copii, doar o pisicuţă sau un câinuţ, atât. Sunt sătulă. Devenisem dependentă. Chiar am fost despărţită de mine însămi timp de trei luni. Voiam să continui. Mă simţeam în stare. Dar asta e, am băut paharul până la fund. Léonore s-a cam săturat s-o facă pe tata în joacă, iar Clara ţine neapărat s-o facă pe mama. Cu un gest scurt al mâinii, încheiase conversaţia: Până când? De la Muzil aflasem că „doctorul nu spune adevărul dintr-odată, îi lasă timp pacientului să-l deducă sau nu singur, dintr-un discurs ocolit". Ştiam problema cu coada şi-mi părea rău. Joc în oglindă, îmi părea rău şi eram victimă în acelaşi timp. Nu aveam pretenţia să fie totul perfect din prima. Îmi dădeam străduinţa. Uneori mă revoltam. Mă îmbrăcam în fustă. Doctorul i-a prescris lui Muzil doze mari de antibiotice. Îmi plac femeile, îmi plac animalele, îmi plac bărbaţii, îmi place Italia, îmi place roşul, o iubesc pe Léonore, iubesc viaţa, şi de asemenea câinii.

Prima scrisoare de la ea: Din René Char: Pentru tine: Aerul care simt că le lipseşte majorităţii oamenilor (ea era pneumolog), dacă te umpli de el, are profunzimi şi beneficii surprinzătoare. Viaţa mea cu tine e extraordinară. Iată unica şansă. A doua: Profită de şansă, nu lăsa fericirea să-ţi scape şi asumă-ţi riscul. Până la urmă se vor obişnui să te privească altfel. Douăsprezece şi

douăzeci. Am în faţă scrisoarea din Africa, cartea lui Guibert, revista *Eurêka, Libé* despre Viagra, jurnalul tatălui ei, clonele de animale, telefonul. Nu m-a sunat în dimineaţa asta. Sunt epuizată. Dormeam, dar m-a trezit Léonore. Toc-toc la uşă. Nici o Marie. Sunt singură. Tocmai m-a sunat un fotograf, vrea un mic text, pentru nişte poze cu goluri din meciurile de fotbal. Şi iarăşi: Normal că am emoţii când mă gândesc la tine când te văd, normal că pentru mine e insuportabilă ideea să nu te mai văd să nu te mai strâng în braţe să nu mai fac dragoste cu tine E o probă de pomină absenţa ta, singurătatea asta în care mă însoţeşti fără voia mea Mi-ar plăcea atât de mult să trăiesc pur şi simplu alături de tine Pentru prima dată simt că-mi lipseşte ceva sufăr e greu, e necesar Poate că o să pierd totul, o să te pierd nu ştiu Mă gândesc la tine mult prea mult mă gândesc la tine aproape tot timpul Te sărut. N-am chef s-o sun. S-a terminat. Claude mi-a spus ieri înainte să plece, doar cu tine am asemenea elanuri. Cum aşa? Nu pot să-ţi explic, elanuri. Numai cu tine am chef să fac o grămadă de lucruri, am elanuri. Nu numai ca să îmi ocup timpul, ci elanuri cu-adevărat, chef pe bune. Eu nu aveam nici un elan, să merg la cinema, la restaurant, în călătorie, în vacanţă, nu puteam, nici o bucurie specială să descopăr lucruri noi

împreună cu ea, pentru mine nici un elan special împreună cu ea. Şi totuşi testul ieşea pozitiv. Sânii, totuşi ea avea sâni mici. Asta mă fascina. Mi-o imaginam cu alte femei. Nu eram geloasă, mă fascinau şi contactele cu ele. Mi-o imaginam într-un câmp secerat. Pe care îl visase ea la New York. Era şi tatăl ei lângă ea. Câmpul era neted, secerat, iarba bine tăiată. Vizibilitate maximă. Totuşi se aud focuri de armă, nişte vânători poate. Incredibil, vânătorii n-ar îndrăzni să tragă, într-un loc atât de uşor, cu vizibilitate atât de mare, nelăsându-i nici o şansă animalului. Ba da. Apare un cerb. Are ochii liniştiţi şi înnebuniţi în acelaşi timp. Ea îl vede şi îi spune tatălui ei: Nu se poate. Vânătorii n-o să-l împuşte. Ba da, mai mult, în ureche, într-un loc atât de fragil. Cerbul liniştit şi înnebunit. Eu eram cerbul liniştit şi înnebunit, desigur, sau poate ea. Scriind asta simt din nou dragoste. O iubesc. O s-o sun. Visez. O casă, pentru amândouă. Cu etaj. Léonore stă cu noi. E bine. Eu scriu. Ea pleacă la serviciu. Se întoarce şi mă găseşte acasă. Mă duc să o iau pe Léonore de la şcoală. Mai puţin joia. Joia e rândul ei să facă o tură cu ea la mare, şi cu Baya. Aruncă amândouă pietricele, pe care Baya le caută în apă. O! nu, nu-i e frig. Uite ce blană are. Eu nu sunt homosexuală. Am fost doar trei luni, credeam că sunt condamnată la asta. Intrasem în joc.

Dar refuzam să dorm la ea acasă. În casa aia plină de animale. Cu piscină. Când te gândeşti la toate tipurile de viaţă, e formidabil de asemenea, nu mai mori. Să faci baie în piscină. Să faci baie. La nouă, să faci duş. Pe 8 mai să îţi spui „astăzi nu mă spăl". Sau să dai telefon, să plângi, să aştepţi, să faci o rezervare la restaurant pentru astă-seară, să te plictiseşti puţin, să aştepţi nişte prieteni cu care să pleci la picnic (nu eu), totul e gri, dar o să vină şi vremuri bune. Să ai elanuri, să asculţi muzică. Să tuşeşti, cu moralul la pământ. Să faci cumpărături, dimineaţa, după-masă toate magazinele închid. Să te exciţi. Să faci dragoste. Să te masturbezi, să faci pipi, să te descarci, să te gândeşti intens la ceva, să plângi, să te întorci din Africa. Să citeşti. Să nu iubeşti. Să te plictiseşti. Să îţi revezi fetiţa. Să aştepte. Să aştepte telefonul meu. Să nu mă sune. Să ştie că oricum o s-o sun. Poate că nu. De data asta. Poate nu imediat. Să nu mă preseze. Să mă întorc. Poate scriu. Poate sunt cu cineva. Să ne vadă, de la fereastra din faţă, în timp ce udă bonsaii. Să plece la Londra, să roage un prieten, ca din întâmplare pe Claude, să ude bonsaii, în timp ce eu locuiesc în casa din faţă. Să deschizi uşa. Să strigi în plină stradă. Ca aseară. Cineva, timp de mai bine de două ore. Să-ţi spui, e ora prânzului, zicea c-o să mâncăm împreună. Să aştepte s-o sun. Să ştie că oricum

o s-o sun. Erau şi femei în lagărele de deportaţi homosexuali. În difuzoare se auzea muzică clasică. Ofiţerii SS o puneau pe Jo să se dezbrace. Îi vârau cu brutalitate capul într-o găleată. Brunetă, cu sânii goi, şoldurile ei fine, bustul ei, gâtul cu lănţişorul din aur. Fardul de pe pleoape. Rimelul scurgându-i-se pe obraji. O găleată din aluminiu. Asmut asupra ei câinii de pază ai lagărului. Ea se gândeşte la Baya, căţeluşa ei pe care o adora. Pitou sufletul meu. Câinii care latră în jurul ei. Draga mea Ce mi-ar plăcea cel mai mult ar fi să pot trăi alături de tine Cu tine, tu pentru mine şi eu pentru tine, alături de alţi oameni apropiaţi nouă, intim uneori, să trăim şi să avem un loc al nostru. Visez. Alegem lucruri care ne plac amândurora. Pitou sufletul meu are grijă de ea. Din ce în ce mai des mă surprind spunând noi în loc de tu şi eu, imaginându-mi numai cu tine viaţa timpul viitorul te iubesc ştii bine să nu uiţi Hai să fim împreună. Tocmai am sunat-o. Venea ton de ocupat, dar ea îmi vedea numărul. N-a răspuns. Am sunat din nou, tot nu a răspuns. Am sunat încă o dată, nu mai era ocupat, a intrat robotul. I-am lăsat următorul mesaj: Ce tot faci acolo? Te sun, e ocupat, nu răspunzi. Sun din nou, intră robotul. Ce tot faci? Poate a ieşit la plimbare cu Baya, imediat după ce a terminat de vorbit. N-aş prea crede, doar am sunat imediat.

Poate a hotărât să nu îmi mai audă niciodată vocea după noaptea aceea. Aseară la telefon „sufăr" şi „sunt supărată, lasă-mă". Apoi am schimbat rolurile, ne-am despărţit spunându-ne pe mâine, adică azi. Poate s-a răzgândit iar peste noapte. Ieri mă hotărâsem s-o termin cu ea, definitiv de data asta. Nu, nu eram prea sigură că vreau într-adevăr să vină cu mine la Avignon. Cu atât mai puţin luna viitoare la Paris. De altfel poate că n-o să ne mai vedem niciodată. Deloc. Am simţit din vocea ei că plângea şi m-am răzgândit. Când îmi spune „m-ai lăsat să-mi fac iluzii, şi eu am crezut în ele..." mă emoţionează, „în dragoste...", „mi-ai spus acum câteva zile c-o să mă iubeşti mereu şi că n-o să uiţi niciodată ce însemn pentru tine, tot ce fac, dar nu, trebuie să dispari". Ne despărţiserăm deja în februarie. Îi spusesem „am nevoie să fiu singură". Îmi răspunsese „şi eu". Seara, Léonore se culcase. Am sunat-o, deşi nu ar fi trebuit. Dar discuţia a luat-o razna, a ieşit prost. Apoi m-am uitat la *Muriel*, cele două fete pleacă împreună, cu taxiul, la sfârşitul filmului. Am sunat-o, spontan, s-a bucurat, mi-a spus, ţi-am scris, m-am plimbat, m-am gândit la tine toată ziua. O să-ţi povestesc mâine. Nu ştiu dacă ne vedem mâine. Plănuisem s-o ducem pe Léonore la teatru. După aceea ne despărţim. Vedem. O să vedem, în sfârşit. Spune-mi la ce te-ai gândit.

M-am gândit că te iubesc şi m-am mai gândit la toate lucrurile tale pe care nu le suport. Păi hai să nu ne mai vedem atunci. Pot foarte bine să merg la teatru cu Alexandra, nu te deranja. Am avut o zi excelentă fără să te văd. Mi-a trântit telefonul în nas. După cinci minute, suna iar. Şi iar i-am spus nişte chestii. Şi iar mi-a trântit în nas. M-am dus să mă spăl pe dinţi, să-mi iau pastilele. Am sunat-o din nou, îşi închisese telefonul. Am mai încercat de patru ori. Nu a răspuns, îl închisese, ca să adoarmă. Mi-a mărturisit după aceea că auzise când a sunat prima dată. Nu voia să răspundă, i-a fost de ajuns să-l audă sunând. Şi celelalte, celelalte apeluri? Îşi pusese dopuri pentru somn în urechi. Ştiu şi eu cât pot fi de enervantă. Dar n-o s-o recunosc niciodată, atunci când o s-o recunosc o să fie o capodoperă, nimeni nu recunoaşte aşa ceva. Nimeni nu poate să recunoască. Cât e de enervant. Nimeni. Trăiesc din improvizaţii, nu spun mai mult de-atât. Suport greu să fiu străpunsă, de prea mult timp, nu spun mai mult. Trei luni. Nu mereu. Bărbaţi care nu ştiu cum să bată cuiul sau femei care ar fi în stare dar nu dispun decât de degete. Marie mi-a spus „ştii că sunt şi femei care iau Viagra, ca să-şi îmbunătăţească performanţele". Claude, „ştii că în Statele Unite, voiau să mărească spaţiul porţii, ca să se marcheze mai multe

goluri. Ca să fie mai atrăgător pentru public." Sâmbătă dimineaţa, după un nou derapaj telefonic, am sunat-o. Ca să-i spun atunci ce-i de făcut? Sar peste detalii, ne-am certat rău. A ajuns, în sfârşit, pe la două. Cum o văd, se încing lucrurile. Apoi mă liniştesc, ea simte, e un cuişor, o piuliţă, o bucăţică, e ceva care lipseşte[1]. I-am dat să citească textul meu despre fotbal, în timpul ăsta eu am citit scrisoarea de la ea. Cu scrisul ei de doctor, foarte mare. O zi ca oricare alta fără tine. O zi palidă, fadă. (Scrie fără punctuaţie.) O zi obişnuită fără tine O zi palidă fadă Lipsa acută de tine şi totuşi nu mă mişc nu fac nici un pas înspre tine (Nu e nici un semn de punctuaţie. Nici o limită, metalele se amestecă, fuziunea, aliajul, nici o virgulă, nici un punct.) O zi obişnuită fără tine O zi palidă fadă Lipsa acută de tine şi totuşi nu mă mişc nu fac nici un pas înspre tine Ascult şi ştiu că eşti în mine te simt mişcându-te în burta mea burta mea e cea care îmi vorbeşte cel mai bine despre tine Mă las dusă de val vreau să risc pentru iubire pentru iubirea asta cu tine atât de specială de intimă uneori şi luciditatea teribilă care o însoţeşte Sunt mândră de tine mândră de mine cu tine, de dragostea pe care mi-o porţi dar e pentru mine dragostea asta Cuvintele cuvintele tale sunt pentru mine Dacă m-aş simţi măcar

[1] În original, „c'est un petit clou, un petit chou, un petit bout, un petit bout'chou qui manque", joc de cuvinte (n. tr.).

o dată obiectul unei iubiri adevărate Lipsa asta de dragoste îmi face inutile toate eforturile Dragoste avortată destin avortat poate că ăsta şi numai ăsta e destinul meu Poate că nu o să scap de el niciodată Poate o să fiu mereu în căutarea unui gest a unei priviri care să îmi vorbească într-adevăr despre dragoste care mi-ar dărui ceva special numai mie Destinaţie unică a unui singur cuvânt care s-a rătăcit a unei iubiri care nu a început a unei vieţi distruse da am chef să aparţin cuiva şi am chef să iubesc să te iubesc să fiu iubită de tine Dar sunt lipsită de tot Mă gândesc la dragoste şi de fapt sunt invadată Mi-e teamă că nu o să reuşesc niciodată, ştii, şi dacă n-o să reuşesc niciodată Atunci la ce bun să continui Da mi-e teamă şi cu cât mi-e mai teamă cu atât stau mai departe de tine cu atât mă feresc de privirea ta de mâinile tale Înţelegi dar nu poţi să suporţi şi nici eu nu mai pot Te iubesc. Pe Léonore o numesc Marie-Christine şi pe Marie-Christine o numesc Léonore nu ştiam când mi-au pus-o pe piept că asta înseamnă să ai o fetiţă Sfânta Fecioară despărţită de Prunc plângeam nu râdeţi nici o Marie soţul meu, avea grijă de noi, Iosif, eram mama lui Christos şi Christos în acelaşi timp, degetele Mariei-Christine aveau cu şase ani mai puţin, o năşteam pe Léonore Marie-Christine Marie Christine Léonore Léonore Marie-Christine Marie-Christine

Léonore Léonore Léonore Léonore Marie-Christine Léonore Léonore Léonore. Léonore Marie-Christine Marie-Christine Léonore. Léonore Marie-Christine. Marie-Christine Léonore. Dragostea mea mică drăguţa mea mică aurul meu comoara mea dragostea mea dragostea mea mică Marie-Christine Léonore Léonore Marie-Christine Marie-Christine Léonore Léonore Marie-Christine Marie-Christine Léonore Născând-o am devenit homosexuală născând-o pe Léonore Marie-Christine Léonore Léonore Léonore Léonore-Christine va trebui să mergem la restaurantul ăla la Copenhaga numit Léonore-Christine Léonore Marie-Christine Léonore Léonore Comoara mea Hai gol gol fotbal. Léonore ştie că e Campionatul Mondial. Îi împuie destul urechile cu asta la şcoală. L-am sunat pe Pierre Blanc, fotograful, era bucuros că am început să scriu. Foarte bucuros, o să mi se dea pentru articol suma cerută. Părea bucuros, foarte bucuros. Sâmbătă seara, la ea acasă. Pusesem Alain Chamfort Eternitatea e atunci când te sărut Nu numărul de ani după care se curăţă cei condamnaţi. Ea îmi vorbea despre Yassou, i se mai vede încă amprenta colţilor câinelui negru. Eu i-am vorbit imediat despre Léonore. Ce-ţi veni cu Léonore, aşa dintr-odată? Din cauza pisicuţei, Yassou. Pusesem cel mai nou disc al lui Alain Chamfort sâmbătă seara, ea

tocmai îi schimba pansamentul pisicuţei, în camera cealaltă. Am urmărit-o traversând camera cea mare. Când soseşte de departe. Când îi văd corpul întreg înaintând spre mine. Mai ales dacă zâmbeşte. Şi mai ales dacă îi strălucesc ochii. Sau dacă pleacă la altele. O văd pe fereastră. Ca ieri. Sau trei bătăi scurte în perete. Din cealaltă cameră. Sunt departe, frumoasele, ele o să adoarmă. Dormi, da, o să bat în perete. Sigur. Şi aşa, înainte de culcare, mângâieri şi pupicuri, da sigur. Ieri ne-am plimbat şi cu bicicleta. Am pierdut emisiunea mea cu descoperiri ştiinţifice. La ce folosesc animalele clonate. Şi toate celelalte întrebări pe care şi le pun francezii. Ce înseamnă sindromul locked-in? Nu luaţi în seamă o altă cauză a disfuncţiei: îmbătrânirea. Se ştie totuşi că uscăciunea vaginală şi durerile din timpul raportului sexual există. Marie este alergică la chiparos, desigur, arborele cimitirelor, dar şi al Italiei. O înţepătură, ca din întâmplare cu acul lui, i-a dat dureri groaznice de cap o zi întreagă. Draga mea e sâmbătă tocmai ai plecat şi te simt totuşi atât de aproape am forţa şi dorinţa ta în mine şi ale mele şi toate astea mă fac să am chef de viaţă să merg înainte să te aştept uneori să te urmez să îţi arăt drumul sau să merg pe drumul tău uneori e un drum de ţară greu nu avem potcoave ci numai inimile noastre mâinile noastre

gurile noastre Cuvintele noastre şi ele sunt atât de des pline de îndoieli Dar pline şi de o certitudine aceea a evidenţei unei Iubiri pe care o vom împărtăşi sper pentru mult timp poate pentru totdeauna. Ea îmi vorbeşte foarte puţin despre asta dar din când în când îmi spune că îi pare rău că nu vreau niciodată s-o ling. Îi ling braţele, abdomenul şi bustul, adesea. Mai jos nu mă pot uita, e ceea ce îmi displăcea cel mai mult. Ei nu-i place cuvântul ăsta a linge. (Nu-i plăcea.) Pentru ea înseamnă să lingi resturi. Dintr-o farfurie murdară de grăsime. Ea îmi spune sigur şi cu degetele dar ce atingi cu buzele... Sunt prima femeie care nu îi face asta, poate am făcut-o doar de vreo patru sau cinci sau şase ori, mai târziu. Avea impresia că nu îmi plăcea o parte a corpului ei. Am lăsat să treacă ceva timp, ştiam că până la urmă o să cobor. Nu aveam chef să mă întorc imediat acasă. Ea se grăbea să mă conducă, trebuia să ajungă devreme a doua zi dimineaţă la spital. Mă simţeam bine în braţele ei, aveam chef să mai rămân puţin. Şi ştiam că dacă acceptam să o ling nu ar mai fi fost atât de grăbită. Nu mai era grăbită. Am plâns, lacrimile de pe obrajii mei şi secreţiile ei vaginale, Marie-Christine Léonore-Christine, o să curgă şampania la restaurantul acela. Léonore. Léonore. Marie. Marie. Christine. Plângeam, asta era fuziunea, devenisem

una cu ea, în plin delir homosexual. În plin delir. Mă scufundam din nou. Ultimul pahar, odată ce-am terminat, nu mai trebuie să punem o picătură de alcool în gură, în mod normal. Să lingi, să plângi, era încă acoperită de vernix, negru şi violet, imediat după ce s-a născut, când mi-au pus-o pe piept. Aş fi lins-o aşa cum îşi ling pisicile şi căţelele puii, fără ajutorul doctorilor care o supravegheau. Ieri plângea. Ultimul lotus. Lipsa ta, incredibil de acută Dar o simt necesară pe tot parcursul călătoriei la întoarcere tentaţia de a veni la tine ca să-mi creez şi să suport senzaţia de imposibilitate. Léonore era la La Grande-Motte acasă la mama mea. Marie mi-a povestit despre Yassou, pisica, am început să plâng Léonore pisicuţa mea. Mi-a propus să mergem acolo, să ne plimbăm cu bicicleta, să mâncăm, să ne plimbăm, pentru că era tristă. Oricum, după aceea mergea la plajă cu bunica ei, trebuia să ne întoarcem. Mâine duminică împreună cu tine o duminică numai a noastră o viaţă numai a noastră o carte numai a noastră Te iubesc. Am sunat-o, era atât de fericită. Am plecat la plimbare. Marie a luat bicicleta lui André, eu pe cea a mamei, Léonore şi-a luat bicicleta ei mică, roz, ne-am plimbat pe malul iazului. Era cald, am intrat în pădurea de pini. Înaintam greu, din cauza nisipului, a acelor de pin. Ne-am hotărât să abandonăm bicicletele.

Să ne plimbăm de-a lungul golfului cu Baya. Baya desigur. Toate trei şi Pitou sufletul meu. Un domn dintr-un Jaguar ne-a arătat drumurile posibile. Léonore a protestat, ea ştie, ar fi putut să ne spună ea. Se poate trece pe acolo, sunt şi maşini, dar doar din când în când. Ne simţeam bine. Am luat-o puţin pe umeri pe Léonore, e înaltă, şi deja prea grea. Am mai mers puţin prin pădure. Apoi ne-am întins. Ne simţeam bine. Ne-am ridicat. Am pornit-o pe drumul de întoarcere. Léonore m-a întrebat dacă am putea să mergem în insula Ré, în vara asta, împreună cu Baya, să îşi sărbătorească împreună ziua de naştere, pentru că Baya e născută, ca şi ea, pe 9 iulie. Apoi mi-a şoptit la ureche „nu-i aşa că Marie-Christine e homosexuală". Rezultatul prostiei mele, îi spusesem lucruri care nu erau de vârsta ei, de la o generaţie la alta cuvintele, cuvintele sunt din ce în ce mai puţin grave, îmi spuneam, perversitatea capătă alte sensuri. Ne-am dus la restaurant. Apoi a trebuit să ne despărţim. Ea rămânea la mama, eu mă întorceam cu Marie-Christine şi Baya cu Saab-ul. Plângea, ne-a luat o oră să ne despărţim, ne despărţeam, reveneam, ne hotăram, reveneam, până a venit mama să o ia. Se pare că a continuat să plângă toată după-masa. Marie-Christine mi-a spus: sunt epuizată, aş vrea să dorm, pentru mine nu a fost duminica ideală. Pentru

mine da, cu fetiţa mea în pădurea de pini, era duminica ideală. Ne-am certat. Pentru mine e duminica ideală. Ei bine pentru mine nu. Ei bine pentru mine da. Am fost homosexuală timp de trei luni, şi am revenit la asta pentru scurt timp. O să mă opresc, e o chestiune de săptămâni, de luni, nu de ani întregi. Baya, Yassou, Muzil, nu mai pot să continui. Eram binedispusă. M-am dus la comitetul de vigilenţă împotriva Frontului naţional, am ieşit, aşa, din casă, pentru prima oară de trei luni încoace. Am fost s-o iau pe Léonore de la şcoală. Am mâncat. Apoi am pus-o să se culce. Totul mergea bine. La ora unu noaptea nu dormeam. Am luat nişte pastile. Eram pe cale să adorm. O durea urechea, m-a trezit, am certat-o. Psihananalistul meu mi-a spus că nu era grav dacă mă credeam Christos. Cititorii sunt salvatorii mei. Cititorul, alegătorul, aleasa. Aurul, Léonore, Marie. Cât de simplu e. Să te debarasezi de tot, no man's land, nici măcar o bucăţică de cer, nici măcar să o poţi păstra, orice element care ar ieşi din rând, să te debarasezi de orice obstacol. Să scapi de orice cuvinţel. Draga mea ora cincisprezece şi cincisprezece Te iubesc. Aş fi vrut să trăiesc pentru totdeauna alături de ea. Léonore plângea când m-am despărţit de ea la şcoală. M-am certat ieri cu Marie la telefon. Ea mi-a zis „îţi spun pentru ultima dată, calmează-te”,

mi-am închis telefonul. M-am dus să mă culc, Léonore avea un coşmar, gemea în somn. M-am dat jos de mai multe ori ca s-o mângâi. Nu-i trecea deloc, începea din nou, a trebuit să mă scol de mai multe ori. Şi în sfârşit, în mod miraculos, când i-am spus la ureche foarte uşor „mama te iubeşte, mama e cu tine", s-a liniştit. Înainte să ne certăm, Marie-Christine îmi spusese că era conştientă de no man's land. Apoi discuţia a luat-o razna. Autorităţile bavareze recomandau să fie imprimat un mic semn albastru pe fesele persoanelor infectate. Îmi luasem întotdeauna măsuri de precauţie cu poetul, chiar şi atunci când mă rugase să mă comport cu el ca o căţea, şi când mă folosisem de el ca de un mulaj pentru Jules. Simţisem numai transpiraţia corpurilor noastre, foarte ciudat. Mă abţineam să nu juisez în gura poetului, pentru că asta îl excita cel mai mult pe acest mic hetero, care se plângea că fetelor nu le place s-o sugă, voia să fie luat drept curvă prin sugestie sau prin proiecţie inversă. Oarecum cu regret, a sfârşit prin a-mi scrie „conform analizelor, n-am SIDA". Nu se gândea decât la sinucidere sau la glorie tinerelul ăsta. Draga mea N-am nici un chef să te las să citeşti rândurile astea scrise într-un moment de tristeţe de lipsă totală de încredere Să nu mă mai priveşti niciodată. Aşa începea scrisoarea. Am continuat să vorbim despre

homosexualitate, şi discuţia a degenerat. La petrecerea pe care o organizează la ea acasă sâmbătă seara, nu pot în nici un caz să invit vreun prieten. Mi-a jurat că o să mă sărute pe gură de faţă cu toată lumea. Continuând în acelaşi timp să spună că nu avem nici un viitor împreună, să mă pângărească, pe când eu sunt de neatins, să mă facă să intru într-o castă. Eram de neatins şi aş fi vrut să rămân aşa, cred. Voi fi din nou aşa. Într-o zi, în timpul unui interviu, „e adevărat că sunteţi de neatins?" răspunsesem imediat da. În India, aceştia n-au nici un drept, nici un avut, nimeni nu trebuie să se lege de ei. Tocmai am sunat-o. Aseară îmi închisesem telefonul, azi-dimineaţă nu eram acasă. Din ce în ce mai des acum îmi închid telefonul, activez robotul, nu sunt acasă când mă sună, sunt pe-afară, sunt cu alţi oameni. Ascult mesajele. E distrusă, cred. Totuşi am sunat-o la spital. Vrea să-mi dăruiască o bicicletă, vrea să mergem să ne plimbăm după-masă. Nu, pentru toate propunerile. Nu eşti obligată. Te sun, dau peste robot. Bicicleta, n-o vrei. Sâmbătă organizez o petrecere pentru tine, îmi spui că nu ştii dacă vii. I-am spus că mă prăbuşesc, sentimentele mele nu mai sunt aceleaşi, „ştii, te iubesc mai puţin ca înainte". Ne-am dat întâlnire la ora trei. Pentru două ore. E adevărat că mă iubeşti mai puţin ca înainte? Am spus asta pentru că de

fapt te iubesc mai mult ca înainte. A! Da, asta e logica Angot, a! da, ai dreptate.

În fiecare zi de cincisprezece zile încoace spuneam „s-a terminat", ea găsea o modalitate să continuăm care mă dezarma, plângeam din nou şi nu terminam nimic. Într-o seară, am început iar la telefon, dar ea „bine, cred că ai dreptate, n-o să reuşim niciodată". Şi de data asta nu mai voia să se răzgândească. Nu mai ştiam cum să-mi continui ziua, viaţa. Nu mai ştiam unde s-o mai duc la plimbare pe Léonore. Am scris: N-am îndrăznit, n-am putut să stăm dezbrăcate una în faţa celeilalte. Asta e. Asta cred. Ne grăbeam imediat să ne îmbrăcăm la loc. Acum asta e. Suntem mulţumite. Mi-e teamă că nu ţi-ar plăcea motivul pentru care te iubesc. Te iubesc pentru că eşti dulce, dulce, dulce. Pentru că îi arunci pietricele căţeluşei tale pe plajă. Niciodată nu mi-a plăcut să se poarte cineva cu mine aşa cum te porţi tu cu mine. Te iubesc cum nu te-a iubit nimeni. Da, nimeni. Scuză-mă, n-am dreptul să spun asta. Nu-i adevărat, fără îndoială. Dar recunosc că uneori aşa gândesc. O să-mi spui că ştii toate astea. Atunci, aşa rămâne, tu la tine şi eu la mine. Fiecare la ea acasă şi la naiba. Nu am fost demnă de tine, şi nici tu de mine. Nu ne-am oferit destule şanse, le păstrăm pentru alţii sau fiecare pentru ea. Draga mea, ajută-mă să mă

las în voia ta. Condu-mă, dă-mi mâna. Să încetăm odată. Spune-mi că mă iubeşti, ia-mă cu tine. N-ar fi trebuit niciodată să te las să te duci singură la plimbare pe plajă. Atâta tot. Eşti conştientă, nu-i aşa, că e greu, draga mea, să fiu cu tine. Iei înapoi tot ce dai. Vai, vai ce vorbărie. Toate astea pentru o poveste care se termină. Nu crezi că ar fi trebuit să ne descurcăm mai bine decât alţii? Câtă slăbiciune, şi cât mă urăsc pentru asta. Şi cât te urăsc şi pe tine. Te iubesc. Tot ce n-am putut să-ţi spun niciodată, nici măcar acum, e pierdut. Poate o să-ţi spun totuşi ceva peste mult timp. Seara, i-am citit scrisoarea la telefon. Mi-a spus că o să se mai gândească. Apoi a venit să mă aştepte la gară, am plecat, a fost minunat. Scrisoarea aia o tulbură. Tocmai m-a sunat, totul merge bine, mă iubeşte, e bucuroasă că mă vede în după-masa asta, nu, nu, nu trebuia să mă îngrijorez, nu s-a întâmplat nimic, venea ton de ocupat, apoi a auzit apelul, pesemne că era un mesaj care se înregistra pe robot, juca tenis, tocmai s-a întors, nu, nu, nu e nici o problemă, e bucuroasă că mă vede, se grăbeşte, are o întâlnire, o să treacă pe la mine după aceea. Dincolo de mici temeri din când în când, totul s-a derulat în stilul ăsta, ea citea anunţurile imobiliare şi suna la numerele din ziar. Am şi mers să vedem o casă. O luasem pe drumul cel mai scurt. Văzusem un câine

mort pe marginea drumului. Nu puteam deloc să uit imaginea. Încercam s-o uit, dar nu îndrăzneam să vorbesc despre ea. După vizită, am fost invitate la cină, şi-atunci am vorbit, eram obligată să le spun oamenilor „e o imagine pe care nu pot s-o uit. — Dar ce e? Ce, ce, ce? — Era un câine mort pe marginea drumului când am venit încoace. — Scurtăturile, scurtătura asta". Am schimbat subiectul. Ea mi-a spus „atunci când n-o să mă mai iubeşti deloc, să-mi spui, nu mă supăr". Dar a plecat totuşi în insula Ré singură, fără mine, să se întâlnească cu verişoara ei. Când m-a sunat auzeam vocea verişoarei ei „Marie-Christine" venind din cealaltă cameră, chemând-o pe cea care îmi aparţine şi de care am nevoie. Jean, cu care am luat cina ieri, mi-a spus „e ciudat ce nume frumos e Christine şi ce urât Marie-Christine". Ea a plecat, voia să fie departe de mine, la distanţă, avea nevoie să se odihnească, departe de mine. I-am scris. „Marie-Christine, să fie clar. Ai spus c-o să-mi scrii, ei bine iată răspunsul meu. Mă plictisesc cu tine, nu mă distrez deloc, nu râd, dar mai ales, cel mai grav, nu împărţim nimic. Discuţiile noastre nu mă interesează deloc. Când te-ai întors de la tenis alaltăieri (de la turneu), aveai pielea şi . Totuşi, m-am lăsat sedusă de tine, tu nu eşti aşa, vioiciunea ta e de scurtă durată, ai nevoie de prăzi uşoare ca să continui

să străluceşti". Şi eu care îmi făceam atâtea iluzii. Aveam o casă. O împărţeam. Léonore stătea cu noi. Pitou sufletul meu avea grijă de ea. „Dar mai ales e o cruzime foarte mare în felul tău de a fi. Aţâţi durerea când o simţi, nu eşti în stare de o prietenie adevărată, de o consolare adevărată, pe scurt, de o iubire adevărată. Ştiu că acum, după scrisoarea asta, n-o să mă mai suni. O să scap de lipsa ta de iubire." În paralel, îmi luam notiţe, în carneţel: Ea e: deloc frumoasă, , , abdomenul scobit, nu-mi place să vorbesc cu ea, nu-mi plac prietenele ei etc., animalele ei, e cuţu-cuţu pentru verişoară-sa etc., interzicând clonarea umană, se încurajează reproducerea naturală, ceea ce e bine. A sunat telefonul. N-am răspuns. A intrat robotul. Era ea, sunându-mă din insula Ré. Voiam să-ţi vorbesc, să te am puţin la telefon, înainte să pleci la Torino. Dar... Fii atentă... nici măcar nu ştiu la ce oră pleci. Când asculţi mesajul, încearcă să mă suni. Dacă nu, te sun eu duminică seara, după ce te întorci. Voiam să-ţi spun să-ţi meargă bine la Torino şi că te sărut dulce de tot. „În ultimele două săptămâni, ca să îţi spun drept, chiar şi sexualitatea mi s-a părut ternă cu tine. Dorinţa provocată de automatisme." O spusese chiar ea „weekendul trecut parcă erai teleghidată". Am format numărul ei de acolo. Am lăsat să sune de trei ori

şi am închis. A sunat imediat. Era ea, „ai ascultat mesajul meu? — Da, tocmai am intrat, de câteva secunde. Te-am sunat, dar când am auzit finalul mesajului vostru, deşi sunt şi bărbaţi acolo «suntem plecate» tu şi Nadine am închis, pentru că în plus, dacă tot ce ai să-mi spui e «sper că o să-ţi meargă bine la Torino», nu mă interesează să vorbim. — Voiam să-ţi spun că mă gândesc la tine, că văd aici o mulţime de lucruri care îmi aduc aminte de tine. — Vreau să las să treacă ceva timp, nu pot să-ţi răspund, o să-ţi spun când mă-ntorc". Şi atunci, se aude verişoara Nadine, actriţa, vocea răsunătoare, care o strigă tocmai din bucătărie „Marie-Christine..." O lesbiană în familie oferă o mulţime de servicii. Ageră, disponibilă, amuzantă, activă. „Te sună cineva, haide." Dacă ar fi fost încă patru ca mine, ar fi fost mult mai bine, ar fi fost nemaipomenit, spune o femeie din Austin, Texas, întrebată despre clonare. Au enervat-o toate observaţiile astea când a citit manuscrisul. E uşor, ştiu. Să mă sprijin mereu pe alte lucruri, să fac legături, de când scriu, au fost întotdeauna alte voci, alte texte, alte lucruri, un alt unghi sub care încerc să mă arăt. Eu şi altceva, întotdeauna. De-acum trebuie să mă bazez numai pe mine, eu sunt cel mai apropiat lucru, cel mai real, nu cine ştie ce, cu incestul nu vreau să mă simt mare, corpul, viaţa,

locul unde trăiesc, comedia pe care mi-o joc, în atacurile de panică crizele de plâns, telefoanele mele, inteligenţa mea etc., toate limitele mele, să trăiesc exact la limită, să mă sprijin de ea, cum mă sprijineam de balustradă când urcam spre biroul avocatului. Să o vadă toată lumea, nulitatea mea, nimicul meu, minimul meu de umanitate, infinit de mica scriitoare care sunt. Care încearcă prin observaţii fine, aici despre clonaj, să pară numai cu puţin mai bună decât e. Eu: „Nu mi-a plăcut de tine la petrecerea la care m-ai invitat. Nu mi-a mai plăcut atât de mult să dansez cu tine. Toate astea s-au schimbat în ultimele săptămâni. Înainte, dorinţa mea să fiu cu tine era sinceră, nu suporta amânare. La fel şi dragostea mea. Am descoperit frumuseţea din tine, şi apoi ea a dispărut, aş spune cam pe la sfârşitul lui februarie, şi nu am mai văzut-o de-atunci. În Statele Unite, am trăit momente de plăcere şi momente bune, dar nu am fost fericite. În câteva luni ar fi trebuit să găsim fericirea. Un timp, chiar am sperat că o voi trăi cu tine, dar nu se poate. Nu e o dragoste destul de puternică. Nimic nu e destul de puternic." Ieri am întrebat-o „ai fi preferat să nu mă cunoşti?", mi-a spus că depinde. E mai bine pentru un copil să fie clonă sau să nu fie deloc, în curând n-o să mai rămână nimic din toate astea în cărţile mele. Sper.

Nici măcar litere. Sper. Doar nulitatea mea, şi mai nimic în plus. E puţin utopic. „Nu era pasiune, nu era dragoste, era o întâlnire ale cărei farmece s-au trecut repede. O mică pasiune, o mică dragoste, o mică întâlnire, nevoia de a seduce, ai făcut-o, s-a făcut. Nu mai exist pentru tine. Visam, vorbeai despre PACS, ţi-aduci aminte, spuneai «o să moşteneşti tot ce am, mătuşa o să-mi spună îţi dezmoşteneşti finii». La Torino am întâlnit pe cineva. Am făcut dragoste cu el. Nu cred că o să ne mai vedem dar asta m-a făcut să te uit. Uf!" Când am scris scrisoarea, încă nu plecasem la Torino, urma să plec a doua zi. După ce am scris-o, mi-am notat în carneţel: Nimic. Să nu-i scriu nimic. Să n-o sun. Să nu-i las nici un mesaj. Să mă abţin. Îmi trimisese, la început, două fraze din Char. Prima: Aerul care simt că le lipseşte majorităţii oamenilor (ea era pneumolog), dacă te umpli de el, are profunzimi şi beneficii surprinzătoare. Viaţa mea cu tine e extraordinară. Iată unica şansă. A doua: Profită de şansă, nu lăsa fericirea să-ţi scape şi asumă-ţi riscul. Până la urmă se vor obişnui să te privească altfel. Vremurile astea sunt departe. L'Escale e departe. New York e departe. E departe noaptea când ne-am întâlnit ca să dansăm împreună. Nimic. Să nu-i scriu. Să n-o sun. Să nu-i las nici un mesaj. Să mă abţin. Momentele de fericire cu ea sunt de

fapt momente de nefericire. Mi-a spus „Atunci când n-o să mă mai iubeşti, să-mi spui, nu mă supăr". I-am promis că o să-i spun, n-o s-o mai las să presupună asta. Ce m-am săturat! „E gata masa", spunea mama ei, „stai, vin imediat, sunt aproape gata", răspundea tatăl ei, diabetic, care tocmai îşi făcea injecţia. „Tatăl tău, mama ta, verişoara ta, nu mă interesează, din păcate, nimic din toate astea, draga mea." Alături de Claude, momentele de nefericire erau de fapt momente de fericire. Ultima dată când am fost la ea. Mă gândeam la Léonore. Nu puteam să nu mă gândesc la ea. Îi promisesem Léonorei că o duc să vadă *Zorro*, voia şi Marie-Christine să vină. Marie-Christine Léonore Marie-Christine Léonore Marie-Christine Léonore. Şi nu pot să mă rup de ea. În timp ce rostul vieţii e atât de simplu. Pe Claude l-am întâlnit la o manifestaţie. Locuia în Reims, ca şi mine, ne cunoşteam deja, datorită părinţilor noştri, care lucrau în acelaşi loc. L-am luat pe după umeri, i-am spus că eu sunt. El s-a întors şi ne-am îndrăgostit. Dragostea. Ieri îi spuneam cuiva „nu mai sunt îndrăgostită". Ne dădeam întâlnire la cinema. El întârzia din cauza serviciului. Rezervam două locuri, îi făceam semn când îl auzeam intrând, pe întuneric. După aceea mergeam să mâncăm clătite într-o cafenea, doar acolo mai găseam deschis. Purta un hanorac

albastru. Mă conducea acasă. Uneori urca. Nu prea ştia ce să facă. Într-o zi, când să plece, s-a apropiat de mine şi mi-a zis „te iubesc". I-am zis „nu trebuie neapărat să spui asta". A rămas. A dormit la mine, întâi nu i s-a întărit, după aceea din contră. Şi apoi n-a mai plecat deloc. Şi-a adus încet-încet toate lucrurile. Un an mai târziu, ne-am mutat împreună într-un apartament mai mare. Care era al părinţilor lui, prima greşeală. Poate nu chiar prima. Când deschideam obloanele, mama lui mă vedea. Dintr-un apartament vecin, tot proprietate a lor. Aşa a început cearta (cearta cu ei). Am început şedinţele de psihanaliză, am început să scriu, ne-am căsătorit. Mama mea ne pregătea câte ceva de mâncare ca să ne ajute. Eram tineri, aveam cam douăzeci şi cinci de ani. Mi-am terminat şedinţele de psihanaliză, am plecat la Bruges pentru un an de studiu, ne despărţiserăm. Intenţionam să divorţăm. Păcat. Am plecat din Bruges, scriam, voiam să merg la Nisa. Om fi fost despărţiţi, dar voiam să rămân prin preajmă. Om fi fost despărţiţi, dar îl iubeam. Apoi problema cu tata. Am rezolvat-o şi eram în sfârşit fericiţi. Cu adevărat fericiţi. Toată lumea ne spunea porumbeii. Îmi spunea „cam cât crezi că o să mai fim porumbeii?" Până la ce vârstă? Pe strada Bosio, pe strada Blacas, porumbeii. Nu şi în Montpellier. Nu mi-aduc aminte să ne fi spus cineva

aşa acolo. Ne-am stabilit în Montpellier. Mai întâi cu chirie, apoi am găsit o locuinţă permanentă. Unde stau şi acum. Am petrecut şase luni în Italia, de vis, raiul pe pământ. Léonore de la un an până la un an şi jumătate. Ne-am întors la începutul lui ianuarie '94. Ceva nu mai mergea, nu-mi dădeam seama ce anume. Timpul a trecut. Léonore a crescut. La cămin, apoi la creşă, la grădiniţă. La anul intră la şcoală, părinţii despărţiţi. Claude a plecat acum un an. În aprilie. În septembrie am cunoscut-o pe Marie-Christine. Léonore Marie-Christine Marie-Christine Léonore. Încerc s-o ajut pe Léonore, ieri am fost la o psiholoagă. Care m-a făcut să-mi dau seama că era ca şi cum aş fi bătut-o timp de un an, fără să-i văd vânătăile, trebuia să mă opresc. „E fetiţa dumneavoastră, ea vă iubeşte"... bineînţeles „orice aţi face. Sau spune." Noi care trăiserăm incestul, SIDA etc., cazuri sociale, uite cum se poartă cu noi! Sau dimpotrivă, ne susţin, uite cum se poartă cu noi. Am sunat-o pe Marie-Christine, ca să vină să mă vadă. N-avea chef să plece cu maşina la ora aia. L-am sunat pe Claude, care a rămas să doarmă la mine, am luat o grămadă de pastile, sunt ca pe altă lume. L-am întrebat pe Claude ce părere are despre titlul *No man's land*. El e de acord cu anglicismele. După-masă, o prietenă mi-a spus despre Marie-Christine „pare cam

ciudăţică. — Ba nu, din contră, e foarte veselă, foarte amuzantă". Am fost homosexuală timp de trei luni, şi încă puţin, cincisprezece zile, ne împăcaserăm, cât de cât. Dar acum gata. Îmi dau demisia, mă pensionez. Într-o zi o să fiu bunică, ce bine.

Marie-Christine nu va citi cartea asta, nu vrea. Şi nici Claude. „E o carte periculoasă", aşa s-ar părea. Claude n-a citit nici *Sujet Angot*. Nimeni nu mai citeşte în jurul meu. De fapt, sunt o indiancă, de neatins. Ating gunoaiele şi în mod normal morţii. Indienii de neatins ating morţii. Eu numai gunoaiele. Nimeni nu vrea să aibă de-a face cu mine. Sunt singură cu manuscrisul meu luni întregi, luni întregi, luni întregi. Chiar şi după ce îl public, cei care mă iubesc nu vor să-l citească, „e periculos", aşa s-ar părea. În urma articolului „Christine Angot are dreptate" (din *Le Monde*, 24 septembrie '98), ministrul Culturii mi-a propus să primesc Arte şi Litere, decoraţia. Arte şi litere, literele se fisurează, încercam să menţin literele în picioare şi aveam ameţeli toată ziua scriind la *No man's land*. Da, sigur, ştiu ce-o să gândiţi: spuneţi că scrisul înseamnă să atingi gunoaiele, că sunteţi de neatins, ca o indiancă, dar oricum asta e numai o mască, o podoabă. Scriitorul e totuşi o mască. Când eram mică, mă agăţam cu

amândouă mâinile de gâtul mamei şi ea spunea „ăsta e cel mai frumos colier al meu". Vorbeşti, un colier de gunoaie. Exista expresia asta şi când eram eu mică, dacă avea cineva o brăţară aurită ceilalţi întrebau „e din aur?" Şi dacă era imitaţie, răspundea „nu, e un gunoi", nu ştiu dacă vă aduceţi aminte. Un termen foarte potrivit pentru ce a făcut tata din mine şi din mama, din relaţia noastră, care era frumoasă înainte să îl cunosc. Fără urmă de pată. Când s-a născut Léonore presimţeam totul. Că va fi vorba de două femei, gunoiul din viaţa mea. De-asta i-am pus numele Léonore, ca să fiu sigură. Aurul meu, dragostea mea, aurul meu. Lé-o-nore. Nonor, dragostea mea de aur. Ca să fiu sigură. Ca să fiu sigură; sigură, sigură, sigură. Ca să nu fie o brăţară din imitaţie de aur, pe care ar fi suficient să o zgârii puţin cu unghia şi s-ar topi toată, ca untul presat cu degetul, n-ar fi nici un aur. „Nu, e un gunoi", am fi obligate să răspundem. Să scarmeni cu degetele într-o bucată de unt. „Apasă pe clape ca într-o bucată de unt", îi spunea proful de pian din Duchâble, în adolescenţă imaginea asta o irita la culme. Léonore şi cu mine am fi aur pur. Aş duce-o la plimbare, cu căruciorul, prin oraş, în grădina Peyrou. Doamna Gasiglia, pediatra, zice, cu *e* sau fără *e*. Ce credeţi? Cu *e*, pentru că e fetiţă. Anul acesta, de Crăciun, Marie-Christine

merge în Peru la nişte prieteni, care au o mină, de cupru. Anul trecut de Crăciun îmi cumpărase bijuteria Cartier cu trei inele. Când ne-am certat într-o zi, am aruncat-o cât colo, era cât pe-aci să o arunc în Lez, un râu. Eu nu ştiu încă ce-o să fac de Crăciun. Ea, ea o să meargă la Lima, apoi în Anzii Cordilieri, cu un 4X4, şi pe cal, şi cu un şofer şi cu prietenii. O să traverseze minele de cupru şi pasurile la cinci mii de metri altitudine. O să fie o mulţime de curbe. Printre prieteni, Nadine Casta, NC, sau Gisela Orjeda, GO, ce-aş fi vrut să fiu în locul lor în loc să mă pensionez, obligat, prea de tânără. Dar într-o zi o să fiu bunică, ce bine. Şi pe nepoţică, dacă e fetiţă, Léonore o să poată s-o numească cum vrea, oricum tot ce atinge ea se face aur. Poate până atunci o să fiu comandor al Artelor şi Literelor.

Crăciunul

După homosexualitate a urmat nebunia, de Crăciun am înnebunit, ne împăcaserăm. Îşi anulase plecarea în Peru. Trebuia să plecăm la Roma, ea îşi petrecea Crăciunul ca întotdeauna în familie, cu verişoara ei. Trebuia să plecăm după aceea. Nu pot să spun: Am fost nebună timp de trei luni. Trei luni, am crezut că eram condamnată la asta. E vorba de fapt de mult mai

mult timp. Dacă nu înseamnă că ceilalţi sunt nebuni. Şi e o nebunie să spun asta. Nu mai ştiu ce trebuie să fac, nu mai ştiu ce trebuie să spun. O să povestesc gluma asta, nu sunt Nietzsche, nu sunt Nijinski, nu sunt Artaud, nu sunt Genet, sunt Christine Angot, e tot ce am şi mă descurc cum pot cu ce am. O să fie o glumă, ce dacă, descrierea unei rupturi, se va numi Crăciunul, doar o descriere. Nebunia mea descrisă printr-o ruptură. Habar n-aveam de nimic, până la pagina precedentă. Era mai rău aşa.

Semnele, simptomele, mai întâi. Alienarea, care vă posedă, nu mai e vorba de mine. Cauzele, care sar în ochi, imediat reperabile. Suntem pe 28, noiembrie, '98. Nu trebuie să amestec lucrurile, de data asta. Legăturile pe care le-am făcut până acum între lucruri, între orice şi nimic, nu mai vreau să continui aşa. Clonajul, Viagra, Baya, Yassou, Muzil, bietul Guibert, mort, las totul deoparte. Mă descurc doar cu ce îmi aparţine, cu lucruşoarele mele, Crăciunul, Nadine Casta, Marie-Christine Andrey. Fără să fac legături, fără să generalizez. Să mă calmez, să încerc să fiu doar ceea ce sunt adică nu mare lucru. Să încerc să pun totul în ordine, n-ar fi rău, pentru început. De-acum înainte, totul o să fie în regulă, şi poate o să fiu fericită, într-o zi. Şi-apoi, o să încerc să fiu politicoasă.

Măcar o dată să fiu precisă, logică şi clară. Poate lucrurile o să meargă mai bine după aceea. Am devenit paranoică, bănuiesc, am început să delirez, cred. Am comandat nişte cărţi pentru definiţii, şi am reuşit să le împrumut. Nu sunt pe cale să înnebunesc, deja am înnebunit, sunt deja, nebună.

Semne, simptome, cauze imediat reperabile, ruptură, cauze profunde, manifestări concrete, şi jocuri de cuvinte, nebună adică un bărbat homosexual, o nebună, care-şi trosneşte încheietura mâinii (şi eu fac asta, deseori, o să revin). Vreau o clasificare cât de sumară, poate chiar nişte note de subsol, un aparat critic, din toate cărţile pe care le am deja la dispoziţie.

Există mărturii, mulţi îmi spun asta, nu sunt invenţiile mele. Există martori, oameni care m-au văzut. Azi-dimineaţă, când m-am trezit, am fost propriul meu martor, e sâmbătă, mâine duminică, poimâine luni, îl întreb pe Moufid Zériahen, doctor, psihanalist, dacă poată să-mi facă rost de un loc în clinica lui pentru ceva timp. M-am trezit azi-dimineaţă (oricum foarte devreme, am dormit prost, printre semne e şi insomnia), mi-am spus e clar. Nu ştiu pentru cât timp, dar sunt sigură că am nevoie de asta. Nu am reacţii normale. Clinica se numeşte L'Alironde, e cam la periferia oraşului. (Fiul unei prietene, maniaco-depresiv, e internat

acolo. Tocmai a făcut o cerere să primească pensie de boală, nu poate să lucreze deloc.) Poţi să te internezi din proprie iniţiativă, Walser[1] făcuse aşa, de altfel, dar nu de-asta mă internez, ci pentru că nu mai pot. Am ajuns la limită, cu structura mea mentală, *incestuoasă*, amestec totul, au şi părţi bune, legăturile, pe care alţii nu le fac, dar, cum se spune, ce-i prea mult strică, până la o limită. Amestec totul, merg prea departe, distrug totul. L-am sunat pe Claude azi-dimineaţă, ca să-i spun că aş vrea să mă internez pentru câtva timp într-o clinică, şi motivul, mi-a spus „bine măcar că eşti lucidă". Da, sunt lucidă, da, o să vă explic totul, tot, tot, tot.

Claude mi-a spus altceva, când l-am sunat din nou ca să-i citesc paginile astea: „în plus e prostesc şi impertinent". Nu, deloc. Nu e deloc prostesc şi impertinent. Nu e deloc un joc. Nu-mi bat deloc joc de voi. Chiar m-am trezit azi-dimineaţă cu gândul la L'Alironde, sunt paranoică şi delirez. Sunt în pericol. Nu e prostesc şi impertinent. Pot fi şi serioasă. Pot să explic. Măcar să încerc, nu ştiu dacă voi reuşi, e complicat, mai ales pentru mine, tocmai pentru că sunt nebună, o să-mi fie greu. Să amestec, mereu am tendinţa asta,

---

[1] Robert Walser (1878–1956), scriitor elveţian de expresie germană, cunoscut pentru felul său ciudat de a scrie, în miniatură, pe bucăţi foarte mici de hârtie (textele lui au fost numite de critici, din această cauză, „micrograme") (n. tr.).

aţi văzut deja în prima parte. Nici o ordine, totul e amestecat, de acord, structura mea mentală e incestuoasă, am ajuns la limită, nu glumesc, o simt. La două dimineaţa, să urli la telefon, să insulţi o persoană pe care abia o cunoşti, care nu ţi-a făcut nimic, nu mare lucru oricum, dar care vorbeşte ca altcineva, de demult, am târât-o prin noroi, i-am spus că e mai rău decât o grămadă de rahat când de fapt abia o cunoşteam, şi puţin îmi pasă. Îmi joc o comedie. Stop. Până aici, mi-am arătat nebunia, l-am expus, universul meu mental slab. O spusese acum trei ani Laclave[1] „propriul univers mental, morbid şi carceral". Am ajuns la limită, începând de miercuri, şi, ca punct culminant, aseară. N-o ţin de atunci decât într-un urlet continuu, mă pălmuiam, bă băteam singură, eram roşie, eram singură acasă, dacă ar fi fost cu mine Marie-Christine aş fi putut s-o omor, dacă ar fi fost Nadine Casta, chiar că aş fi făcut-o. Noaptea mă culcam pe podea. Seria de telefoane, descrisă în prima parte, a reînceput, fără măcar să-mi dau seama, dintr-odată, cum să nu fie vorba de o dereglare. O! ştiu foarte bine de ce.

Asociez ceea ce normal nu poate fi asociat, amestec lucruri imposibil de amestecat. Câine-copil, incest-homosexualitate sau SIDA, verişoară-cuplu, blondă-proastă,

---

[1] Alan Laclave, psihiatru american (n. tr.).

bani-ură, vedetă-căţea, Léonore-aur, osuar-mină de aur, holocaust-ghetou, muncitor-negru etc., etc., şi în plus, accentuez diferenţele, tot timpul, de exemplu: Eustache e mai bun decât Nadine Casta, la fel Dominique Quentin, mai bună decât NC, focalizez. Frédéric are dreptate, e verişoara Nadinei, ar fi putut foarte bine să fie verişoara lui Le Pen. Are dreptate, dar asta mă blochează. Ar trebui să deblochez, să deblochez totul.

Am de obicei o punctuaţie puţin ciudată. Pun semnele de punctuaţie într-un fel neobişnuit, o să încerc să mă schimb. Punctuaţia mea va avea ca unic scop claritatea, ca oamenii să se poată orienta. Claritatea stilului. Să folosesc numai cuvinte clare, clar. Puţin supărător, poate, dar în ordine, de data asta. N-o să mai scriu, de exemplu „am lins-o eu pe femeia asta al cărei copil e o căţeluşă", n-o să mai scriu aşa ceva, cu ce m-ajută? În afară de faptul că am rămas singură. Ne-am despărţit definitiv de data asta, definitiv pe bune. N-o să mai scriu, Nadine Casta, NC, scârba asta, e o scârbă. Nici măcar asta.

Cum, pornind de la o simplă ruptură, Crăciunul, am înnebunit. O nebunie temporară, de trei zile. Înainte aş fi scris: o nebunie temporară, trei zile. Punctuaţia mea, trebuie să mă dezobişnuiesc de ea, să folosesc una mai normală, mai naturală, pe care lumea s-o urmărească

mai uşor, e ridicol, e foarte ridicol. Mai ales că virgulă, etimologic, înseamnă nuieluşă. Am aflat de curând, eram la masă cu Laurent Goumarre şi cu doi prieteni de-ai lui, psihanalişti. Să revin, rămăsesem la ruptură. La nebunia temporară de trei zile. De criză. Ceea ce nu înseamnă că înnebunisem cu adevărat şi total, complet, nu, sunt nebună pe bune. Ruptura. Cum e cu ruptura, care s-a produs, să fim precişi, miercuri, miercuri pe la prânz, care m-a făcut azi-dimineaţă să mă hotărăsc, după o noapte în care am tremurat, ca varga, din tot corpul, deşi îmi luasem doza de pastile, să-l rog pe Moufid Zériahen să mă interneze la L'Alironde pentru ceva timp.

Ruptura

25 noiembrie, o lună, încheiată, înainte de Crăciun. Marie-Christine îşi petrece de ani buni Crăciunul la Paris, la Nadine Casta, verişoara ei actriţă. Împreună cu familia lor. E „un ritual" , venind „din vremuri imemoriale", e „familia" şi în plus e „o dată-n an".

Retrospectivă: 15 noiembrie, ne întâlnim acasă la Frédéric. Suntem fericite că ne vedem, evident. O seară plăcută mai puţin două mici incidente, nu ceva grav, viaţa e plină de ele. La un moment dat vine vorba despre *Chambord*, de Nadine Casta, cu Decourt, Dupont, Durand. Pe scurt, neinteresant. Nu e obligatoriu să-mi

placă filmele verişoarei ei. Cum spune Frédéric, putea foarte bine să fie şi verişoara lui Le Pen. Măcar Le Pen nu e artist. Delirez, retrag ce-am spus, sau mai bine nu, ca să se vadă unde-am ajuns. Al doilea incident, în timpul cinei, vine vorba despre Crăciun. A doua lovitură. Totuşi atmosfera era încă plăcută, dar abia aşteptam să rămânem singure. Chemăm un taxi, şi în taxiul acela, abia instalate, începem. La hotel, nici gând să facem dragoste, stăm îmbufnate, ne culcăm, eu plâng. Plâng, plâng, plâng, nu mai pot să respir, mă simt foarte foarte rău, sunt din ce în ce mai speriată. E oribil. Din cauza Crăciunului. Îmi joc comedia, de acord, poate, fără îndoială. Îi spun să plece să doarmă la verişoara ei, a fost o greşeală să ne revedem, mai bine rămâneam despărţite. E prea târziu, dar o să ceară încă o cameră, sună la recepţie, o opresc în ultimul moment, era în stare. Se culcă la loc. Mie mi-e din ce în ce mai rău. Mă dau jos din pat, mă aşez în genunchi, încerc să-mi controlez respiraţia, e blocată, gâfâi (ce dacă e vorba de comedie, tot sufăr), o insult, la fel şi pe verişoara ei, ca orice homosexuală adevărată, e fata bună la toate a familiei, mereu la dispoziţia stăpânei. Nu s-a gândit câtuşi de puţin la mine pentru Crăciun, deşi pretinde că mă iubeşte. Ca răspuns, pot să fac orice, pe scurt: biata de tine, vorbeşti prostii, amesteci totul. Biata de tine a fost insulta-ruptură: am început să

urlu, m-a auzit tot hotelul cred. Am lovit-o în cap, violent, de mai multe ori. M-a lovit şi ea, tot în cap, în tâmple, m-a zgâriat cu unghia ochii şi urechile. Mi-a făcut o vânătaie, o am şi-acum şi mi-a rămas o cicatrice la ochi.

Întoarcere în Montpellier, o sun, mi-e din nou frică, apeluri repetate, telefonul trântit în nas repetat, îi spun că ar fi fost bine să fi pregătit împreună un Crăciun frumos pentru Léonore, pentru mama ei şi a mea, pentru André şi bineînţeles pentru Fréderic. Pe 24, pe 25 Claude ar fi luat-o pe Léonore la el şi noi am fi continuat liniştite, am fi petrecut o zi plăcută, am fi mers să vedem un film, ne-am fi făcut siesta. E imposibil, termenii familie, fini, obligaţie vizavi de câţiva oameni foarte apropiaţi, doar n-o să se schimbe lucrurile, cât de puţin, doar fiindcă, dintr-odată, am apărut eu. Totul e normal, totul pare perfect normal. Eu sunt cea care delirez. Nu trebuie decât să mă uit în jurul meu. Ea îmi vorbea despre PACS acum câteva zile, săptămâni, vă reamintesc. Nu trebuie să uităm de întorsătura asta. Plâng, mă duc să mă culc, nu mai vreau s-o văd, îmi spun că nu mai vreau s-o văd, îmi închid telefonul. A doua zi, găsesc un mesaj, „răspunde-mi, te rog, răspunde-mi" şi, rugător, „e unsprezece şi douăzeci, răspunde-mi". Mă sună, de fapt ar vrea tare mult să petreacă Crăciunul cu mine, o să facă tot posibilul, ca

să fim împreună. Speră că n-o să fie o tragedie, dar dacă se creează vreun conflict, o să meargă oricum la Paris. Iată ce-mi spune. Sunt fericită. Îi povestesc totul mamei, cumpăr *Marie-Claire*[1], număr special de revelion. Îi povestesc mamei, şi lui Frédéric, nu-i spun încă Léonorei „nu se ştie niciodată, mai bine nu încă". Dar cred că o să fie bine, Marie-Christine e fericită, primul nostru Crăciun împreună. E foarte important. O sună pe mătuşa ei, „nu pot s-o trambalez pe mama până la Paris". Mătuşa înţelege. Marie-Christine, foarte fericită, a folosit un truc, întâi i-a spus „naşa, aş avea nevoie de un sfat", nu a intrat direct în subiect, şi i-a reuşit, e şmecheră, nu? Dar adevărata problemă, Nadine era încă în Acapulco şi a sunat-o miercuri, discuţia a ieşit prost, Nadine a plâns, o să vină peste douăzeci şi cinci de persoane, dar numai Marie-Christine ar face farmecul petrecerii. Toată lumea are nevoie de ea, nu se poate, trebuie să vină. Să fie printre cei douăzeci şi cinci. Nu se poate, trebuie să vii. Plânge. O joacă cum vrea, pe cea despre eram gata s-o cred dragostea mea. Care mă sună, ca să îmi dea vestea, miercuri pe la prânz. Mi se blochează respiraţia, îi spun că am terminat-o cu ea, nu mai pot, e prea mult, prea de tot. Ar fi putut

[1] Revistă „glossy", apărută prima dată în Franţa, în 1937, apoi în America şi, începând din 2008, şi în România (n. tr.).

măcar să aştepte cu vestea până mâine, după ce terminam cu lectura de la CRL[1]. Ce-o să mă fac acum?

Ziua lecturii de la CRL

26 noiembrie, lectura trebuie să aibă loc şi să iasă bine. Ziua de 27 avea să fie la fel de neagră, iar noaptea de 27 spre 28, oribilă.

Dar pe 26: la ora optsprezece şi treizeci de minute, trebuie să susţin o lectură, şi trebuie să iasă totul bine. E o zi plină de simptome.

Respiraţia: Gâfâită. Nu pot s-o controlez. Tremurată. O gâfâială disperată. Spaimă profundă. Simţită, de undeva de departe.

Insomnia: Iau medicamente, nu pot să dorm. Chiar dacă e cald, mi-e frig chiar şi sub pătură, tremur, degetele-mi sunt vinete, genunchii mi se lovesc unul de altul. Buzele uscate, vinete şi ele.

Figura: Marcată de oboseală din cauza insomniei, buimăcită, privirea tâmpă, ca şi când aş fi într-o pădure şi nu mi-aş vedea picioarele printre frunzele uscate de astă-toamnă. Privirea pierdută şi înnebunită, de ce să mă sprijin?

---

[1] *Centre Régional des Lettres*, „Centrul regional cultural" (n. tr.).

Mă doare tot corpul, articulaţiile, spatele, buzele şi tâmplele. Dar mai ales, cel mai rău e că următoarele cinci minute vor fi, cred, teribile.

Nu-mi dau seama despre ce e vorba. O nevroză, o psihoză, am toate definiţiile, o să caut. Trebuie neapărat să mă duc la L'Alironde, poate nu pentru mult timp. Nu mai pot. Îmi tot repet asta. Spun „nu mai pot" sau „m-am săturat". Chiar dacă sunt singură, îmi spun mie însămi, nu mai pot.

Mă pălmuiesc, pe 26 m-am pălmuit singură în faţa oglinzii. De mai multe ori. Dacă ar fi fost cineva prin preajmă, l-aş fi ucis. Nadine. Ar fi putut fi oricine. Cineva care să fie varză, ca ea. Sunt varză, sun lumea, sun în prostie, cerşesc (exact ca alcoolicii cu telefoanele astea, mai trag înc-o duşcă, nu ştiu), caut, nu găsesc. Nu răspunde nimeni. S-ar părea că exagerez, că reacţia mea e disproporţionată. Nu cred. Oamenii cred că totul e normal. În timp ce totul e o nebunie mai puţin eu. Ce înseamnă când simţi aşa? În ce priveşte seria de telefoane, lista celor mai simptomatice ar fi:

Caut prin agende numărul de telefon de la Strasbourg al tatălui meu, Pierre, şi, cu aceeaşi ocazie, numerele surorii mele vitrege, măritată cu un dentist, şi al fratelui meu vitreg, însurat cu o Marie-Christine. Nu le găsesc, pe nici unul. Să mă uit în Cartea de

telefon, nu am putere, şi nici să sun la informaţii. Aş avea nevoie de răbdare, de voinţă ca să caut pe cineva anume, nu sunt în stare. Dacă aş fi găsit numărul, hârtiuţa pe care era notat, aş fi format. N-am vrut să le notez în carneţel, să le acord onoarea asta, deja un semn al dezechilibrului, poate. Le pusesem într-o agendă. În caz că. Şi iată cazul. (Dacă i-aş suna, dacă i-aş suna pe bune, dacă m-aş hotărî acum să-i sun şi le-aş propune să petrecem Crăciunul împreună. De ce nu, la urma urmei? E o idee chiar aşa de rea?)

O sun pe la unu pe Nadine Casta, la Paris. Într-un acces de nebunie. Ezit. Deschid carneţelul, îl închid la loc, ezit. În sfârşit, îl deschid din nou. Apare un alt semn:

Copiasem greşit numerele în carnet. Pe cele de la C le scrisesem la A. Chatelain, Constant, Casta. AFAA, Attoun, Art-Press, apoi dintr-odată Chatelain, Constant, Casta. Casta se termină cu A, nu începe cu A, Angot începe cu A. Le scrisesem în acelaşi loc, Angot nu figura. Deja un semn. De disoluţie a personalităţii, asocieri, amestec, asta e structura mea mentală, amestec între Elisabeth Angot, EA şi Nadine Casta, NC. EA[1], copil abandonat, nu ea, ci eu, NC, varză, nu ea, ci eu, v-am explicat deja. Şi nu e un simptom, toată

[1] Iniţialele EA sunt folosite şi ca prescurtare pentru *Enfant Abandonné*, „copil abandonat" (n. tr.).

chestia asta? Ca şi Emmanuel Adely[1], printre scriitori suntem tone de copii abandonaţi.

Las puţin telefonul deoparte, iau o bucăţică de hârtie, notez ce o să-i spun, ca să fiu convingătoare, bolboroseală şi ea actriţa care stăpâneşte limbajul. Sunt într-o stare jalnică, cu obrajii aprinşi, privirea pierdută, părul în dezordine, lac de transpiraţie şi mai şi tremur, iau din nou telefonul în mână. Spatele mi-e încordat, atât de încordat încât mă doare, vertebrele, spatele, mereu spatele, tremură, am impresia. Partea de jos a spatelui. Notez pe o bucăţică pătrată de hârtie: am fi vrut Marie-Christine şi cu mine să petrecem împreună Crăciunul la Montpellier. Avem o relaţie, de puţin timp, voiam să construim ceva împreună, doar pentru noi, dincolo de orice altă legătură, chiar foarte veche. E complicat, sufăr. Decizia ei de a merge la Paris mă face să sufăr de miercuri încoace, după telefonul vostru, ai insistat să vină. O să ne despărţim pentru că nu mai pot să suport. Să ştii, şi suferinţa pe care ai provocat-o.

Reconstitui din memorie, am aruncat hârtia. Am sunat, cu hârtia în faţă, faţa pierdută, ca să o fac pe Nadine să înţeleagă. Am dat peste menajeră (nu numai

[1] Scriitor francez contemporan, născut în 1962, la Paris, experimentează, ca şi Christine Angot, noi modalităţi de a plasa cuvintele în frază, de a folosi punctuaţia, de a introduce dialogul într-o proză fără linii de dialog, citate şi replici, pentru a reda cât mai autentic fluxul gândirii (n. tr.).

două ore pe săptămână, ci în fiecare zi toată ziua, se ocupă de tot, de curăţenie, de rufe, de cumpărături, de mâncare, seara când ajunge acasă NC se aşază cu picioarele pe masă, se ocupă bona, şi de restul, se ocupă secretara, de hârţogăraia pentru serviciu, de biletele de tren, de avion, pentru vacanţe, ale ei sau ale copiilor, sau de rezervările la hotel, La Mamounia din Marrakech, La Gazelle d'or din Taroudannt, voia să organizeze acolo o petrecere pentru aniversarea de cincizeci de ani, sau la New York, la hotelul Pierre, ar fi invitat pe toată lumea). Să închidem paranteza, nu trebuie să-l mai abandonez pe cititor, ca înainte. Politicos, corect, şi pe înţeles. Frédéric mi-a spus că prima parte e greu de citit din cauza amestecurilor. Petrecerea s-a ţinut în casa din insula Ré. Mai bine spus, după ce a făcut turul lumii, petrecerea s-a ţinut până la urmă în casa din insula Ré, cu două etaje şi cincisprezece camere. Apoi în satul Ars, cu aceiaşi invitaţi dintotdeauna, familiile Casadesus, Wiazemsky, Chouraqui, Chesnais, Baye[1], apoi puţin mai departe, la Loix sat mai retras, mai închis, mai simplu în aparenţă, dar de fapt mult mai scump. „Fantastic ce s-au scumpit proprietăţile în insula Ré", spun Marie-Christine şi Nadine stând pe banca din grădină căsoaiei lor cumpărate

[1] Nume cunoscute din cercurile artistice franceze (n. tr.).

împreună. Sun. Chatelain, Constant, Casta, la pagina cu A ca din întâmplare, hârtiuţa pătrată, dau peste menajeră, „cine întreabă?" Oribilă întrebare. Christine.

— Alo Nadine. Sunt Christine. Aş vrea să vorbim.

— Da, şi eu. Dar tocmai plecam, am o întâlnire la prânz, mă aşteaptă un taxi jos. Când pot să te sun?

Era înainte de lectură, dacă nu, puţin mi-ar fi păsat. Asta e. Du-te să mănânci, du-te.

— Mai spre după-masă? Eşti acasă?

— Nu, nu sunt.

— Dar seara?

— Nu, nu sunt.

— Mâine după-masă?

— Mâine după-masă, da.

— Te sun mâine după-masă, atunci, aşa rămâne.

— Bine, pentru că lucrurile se complică.

— Cum adică se complică?

— Mai vorbim.

Mi-a părut rău că am sunat, auzi, revine ea mâine, n-aveam nici un chef. O făcusem, o făcusem. Cum se spune. Pe 26, plângând, înainte de lectură, poate aş fi impresionat-o.

Apoi, telefon la Moufid Zériahen. Încerc să dau de el de pe la zece dimineaţa. Cu o zi înainte, miercuri, mă gândisem să-l sun, dar m-am abţinut.

Un alt proces se derula tot la telefon, cu Marie-Christine. Proiecte de despărţire, ţipete, făceam aşa încât să-mi audă respiraţia gâfâită, tăiată şi strigătele răguşite, pe anumite fraze aproape răgete, întrerupte de urlete. După unele cuvinte, familie, obligaţii, datorie, fini, verişoară, dintotdeauna. Marea criză revenea. Şi ea o aţâţa. Înainte, închideam, după „s-a terminat", „la revedere", „pe curând". Ştim faza. Punctam cu replici seci, alternam răgete de moarte, o lăsam să audă respiraţia strangulată. Nici din exhibiţionism, nici ca să vadă ce-a făcut, simplu pentru că sufeream. Pronunţa cuvinte, îşi păstra logica, se ascundea după deget, mă făcea să vomit de groază, în orice caz să urlu. Numai gândindu-mă la ea, imaginându-mi-o. Imaginând diverse scene, dându-mi seama câte legături sunt între tot ce mişcă. Zgândărea direct copilăria mea, fără măcar să-şi dea seama. Era ultima persoană de pe Pământ, dar ultima, cu care mă puteam înţelege. Nu aveam nimic să ne spunem, eram două străine. Ea era într-o tabără, eu în cealaltă. Cu opt zile în urmă, îmi vorbea despre moştenire. Visez. Nu ajungeam la nimic, mă epuiza. Eu sunt singura vinovată. Încercam să o distrug prin verişoara ei, era ori ea, ori eu, preferam să fiu eu, nu e normal?

Dimineaţa de 26, joi 26, am lucrat. Alain Françon[1] pregăteşte *Les Autres, Sujet Angot*[2] şi *No man's land* în acelaşi spectacol, i-am propus să le amestece pe toate trei, să facă din ele un tot, ghiveciul meu obişnuit, clasicul meu amestec incestuos, pe care până acum nu mi l-am reprimat. Totul poate să se dărâme într-o zi ar fi putut fi deviza mea.

Spre prânz, nici nu mai ştiu cine sună pe cine. Cred că ea pe mine. Poate să plece pe la două şi jumătate, ca să stea puţin cu mine înainte de lectură, dacă vreau, sau ca să ne plimbăm. După lovitura de Crăciun... o întreb dacă glumeşte. Dacă asta mă ajută, n-o să vină, e de acord. Un raţionament implacabil, îmi expune din nou motivele pentru faza de Crăciun, trebuie să o susţină pe Nadine, nu poţi să-i abandonezi dintr-odată pe nişte oameni care te-au ajutat la un moment dat, are o familie, o morală *fin de siècle*, al nouăsprezecelea, bineînţeles, îi trântesc eu. Noţiuni de fidelitate şi de dreptate insuportabile. Sunt atât de desuete şi de arbitrare dacă judeci sincer. Atât de inumane.

Când o să ajung la ziua de 27, vineri 27, o să aveţi dreptul la convorbirea cu Nadine, pentru că m-a sunat, o să vedeţi e savuros.

---

[1] Dramaturg şi regizor francez, născut în 1946, actualmente director al Teatrului Naţional La Colline din Paris (n. tr.).

[2] „Subiect Angot", de Christine Angot, Fayard, 1998 şi Pocket, 1999 (n. tr.).

Rezumat. Câteva zeci de apeluri, douăsprezece şi jumătate mă întreabă, eu plângeam, dacă vreau să vină peste vreo două ore. Îi spun că va fi prea târziu, că o să mor până atunci. Închidem şi mă duc să mă culc.

La două sună la uşă Denis, aveam întâlnire, n-am putut să vorbesc. M-a sunat Marie-Christine, a închis, iar a sunat şi tot aşa. Au trecut două ore până să închidă ultima dată spunându-mi „vin" fără să am timp să-i spun „nu", simţeam că nu mai putea nici ea. Era cam ora patru, lectura începea la şase. Nu eram gata. Nu pregătisem nimic, nu făcusem duş, nu aş fi avut putere să ajung pe Rue de la République, numărul 20, să le spun bună ziua Anei şi lui Gil care mă întâmpinau la CRL. Ba da, ştiam, dar cu ce preţ?

L-am sunat pe Moufid Zériahen. Mi-a răspuns.

— Sunt Christine Angot. Am o lectură la ora şase, nu cred că sunt în stare să fac faţă, sunt foarte supărată de ieri de la prânz.

— Veniţi imediat.

— Nu pot, nu am timp. (Trebuia să vină Marie-Christine. Deşi aş putea să-i fac figura să plec. La urma urmei!... Cum o să-mi facă ea de Crăciun.)

După tot ce mi-a făcut, eu o iubesc în continuare, ce masochism. Paranoic, cu siguranţă, şi delirant, masochist, trebuie să verific. Sună la uşă, e ea. Moufid Zériahen a auzit probabil soneria. Îi spun:

— Aş vrea să-mi spuneţi ceva ca să mă calmez.

Plâng.

Iau telefonul cu mine în altă cameră.

— Măcar câteva cuvinte.

— Ar trebui atunci să-mi explicaţi mai bine.

— E vorba despre Crăciun şi despre Nadine. Vă aduceţi aminte?

— Da, da.

— Vă aduceţi aminte că Marie-Christine îmi spusese că o să încerce?

— Da, da.

— Ei bine, a sunat-o ieri pe Nadine, care i-a spus că nu se poate. Şi a convins-o. Merge la Paris.

— Şi asta vă miră?

— Da.

— Relaţiile acestea de familie, ce-aţi fi făcut dacă v-ar fi sunat tatăl dumneavoastră sau sora dumneavoastră, n-aţi fi răspuns tot prezent?

Se gândeşte, ezită, nu găseşte cuvintele potrivite, nu, nu e asta. E greu la telefon.

— Nu, aş fi răspuns absent. M-a sunat ieri, şi de ieri sunt aşa, trebuie să susţin o lectură. Sunt foarte, foarte agitată, ţip şi mă pălmuiesc. Nu mai pot să suport.

— La ce oră terminaţi lectura?

— Pe la opt şi jumătate.

— Treceţi pe la mine după aceea.

— Dar după aceea nu mai are rost.

— Poate să vă ajute dacă vă gândiţi că veniţi pe la mine după aceea.

— Sau mai bine vin acum.

— Aţi spus că nu puteţi.

— O să văd.

Marie-Christine sosise, terminată. Văzuse că vorbesc la telefon, îmi făcea semne că nu mai are răbdare. Că e furioasă, „nu pot să cred", „nu-i adevărat, visez", „am venit şi tu continui să vorbeşti la telefon. Sunt aici, mă costă să fiu aici, şi tu vorbeşti la telefon, eşti groaznică şi în plus, am venit, cu toate telefoanele tale oribile de după-masă, cu tot caracterul tău insuportabil, delirant, paranoic, pervers, masochist şi sadic, şi tu vorbeşti la telefon". În ce hal de nervoasă e.

Închid, îi spun:

— Stai calmă, vorbeam cu Moufid, îmi spunea să trec pe la el.

— Bine-ai face.

Propune să mă ducă ea cu maşina, mă aduce după aceea înapoi, dacă nu, mergem direct la lectură, dacă nu mai avem timp. Îl sun din nou pe Moufid, îi spun că sosesc.

Am vorbit vreo zece minute între patru ochi şi după aceea m-am dus să-mi susţin lectura. Mă simţeam puţin mai bine. Şi totul a ieşit bine.

Noaptea

Îmi spune că se duce acasă, să se culce. Nu pot să rămân singură în noaptea asta, nu noaptea. După toate eforturile mele. Mă abandonează, mai întâi de Crăciun şi acum tocmai în noaptea asta. Mai mult. În cea mai proastă stare. Argumentele: 1, nu are nimic la ea, 2, dacă lasă maşina acolo unde a parcat-o, o să primească iar amendă, ca şi ultima dată.

— Bine, în regulă, o să dorm acasă la Claude, nu pot să rămân singură.

— Dacă te duci să dormi la Claude, s-a terminat, mă-nţelegi, terminat. Vino să dormi la mine.

— Nu pot, după tot ce-am suportat de miercuri încoace, cum să am încredere în tine, să dorm acasă la tine. Nu poţi să pricepi?

M-a apucat iar tremuratul. Mereu în acelaşi loc, în dreptul rinichilor. Imediat ce au plecat Gil şi Anne. M-am aruncat în pat, pe spate, privirea mi-e din nou pierdută, degetele vinete, de la capăt. Şi Nadine care se pregăteşte pentru Crăciunul ei cu douăzeci şi cinci de invitaţi. O să-i vină verişoara, ce bine, aşa

ca-ntotdeauna, e un ritual, e imemorial, o să decurgă totul la fel, în câteva săptămâni, ca întotdeauna.

Trebuie să fi fost cam ora unu, dimineaţa, nu mai puteam, trebuia să merg la ea, încă un efort, să merg în bârlogul adversarului, dacă nu, mă lasă singură. Dacă merg la Claude, mă părăseşte. Până la urmă, mi-a înşfăcat geanta, a vârât în ea câteva lucruşoare şi m-a luat de mână, cu cât mai repede cu atât mai bine. Mi-am pus din nou haina, eram ca un urs uriaş care nu mai poate să meargă, mucoasă, plânsă, trasă la faţă, un urs uriaş tăvălug. Ea coboară, eu rămân pe hol, nu pot să fac un pas.

— Eu sunt jos şi tu ai de gând să rămâi acolo, nu-i aşa?

Ditamai strigătul, în miez de noapte.

Urcă din nou, nervoasă la culme. Mă târăşte până pe strada unde îşi parcase maşina. Nu traversez, rămân înlemnită. Simt nevoia să strig. O iau înapoi înspre casă. Mă ajunge din urmă, îmi deschide portiera, zice „hai odată". Urc. Zic „du-mă acasă". Un rit imemorial practicat dintotdeauna cu oameni care au ajutat-o pe care nu îi poate lăsa baltă. Din fidelitate, da, din datorie, da. Da. E familia ei, ea are o familie, da. Nadine e extrem de importantă, Nadine e parte din mine. Dacă tu n-o suporţi pe ea, nu mă suporţi nici pe mine.

O verişoară, nişte fini, da. Dorm foarte puţin. Mă trezesc foarte devreme, pe 27 dimineaţa, îl sun pe Claude. Îi spun „te rog, nu mai pot, ajută-mă să cunosc oameni noi". Şi seara m-am întâlnit cu Nicolas şi cu Judith, fiica primului meu psihanalist din Reims, ea fusese la lectură ieri, i-a plăcut mult. A auzit despre mine toată copilăria, l-am format pe tatăl ei ca analist, „tânăra femeie" în termeni speciali. Sunt prea obosită.

Ziua de 27

Fac ordine prin casă. În seara asta, poate merg pe la Marie-Christine. Nu se ştie niciodată. De asemenea, ne-a invitat şi Claude, pe mine şi pe Judith. La cinci am întâlnire cu Toro, kinetoterapeutul meu, e columbian. Mă ajută. În sfârşit relaxată, mă întorc acasă pe la şase şi jumătate. Mă simt bine. Poate fac şi o baie. O sun pe Marie-Christine, aşa, în bună dispoziţie. Nu am chef să o văd, prefer să mă odihnesc, să mănânc nişte ravioli, să mă uit la filmul pe care l-am înregistrat, despre Thomas Bernhard[1], şi să mă culc devreme fără nici o discuţie. Ne vorbim calm, dar între timp mă sună Nadine.

[1] Scriitor austriac (1931–1989), născut în Olanda, literatura lui e impregnată de suferinţa pe care i-a provocat-o o boală gravă de plămâni, de care nu a scăpat toată viaţa; a scris peste 250 de articole, 5 volume de versuri, 23 de volume de proză şi 18 piese de teatru (n. tr.).

Îi spun în mare cam ce-mi notasem pe hârtiuţa pătrată, pe care o păstrasem. Răspunsul:

— Suntem o familie. O familie de octogenari, de fantome, din familia asta, de fantome, de umbre, eu şi Marie-Christine suntem singurele cât de cât vii.

— ...

— Toţi sunt un fel de fantome. Când ai copii, vrei ca de Crăciun să fie veselie, Marie-Christine e singura care aduce măcar un pic de bună-dispoziţie la petrecerea asta. Dacă n-aş fi avut copii, puţin mi-ar fi păsat de Crăciun, n-aş fi pregătit nimic, aş fi mers la cinema, aş fi făcut orice altceva. (Cinemaul e, deci, orice altceva...)

— Am şi eu o fetiţă şi o să fiu singură cu ea.

— Ca tot ce aduce aminte de copilărie, Crăciunul e important pentru toată lumea, normal. (Tonul ăsta în viteză care a făcut-o celebră, de femeie uşor mândră, dar care suferă.)

Imemorial, un rit, fantome, o familie de octogenari, şi că nu jucam cinstit vorbind în asemenea fel despre tristeţea mea, că mă înţelege bine, foarte bine, perfect, tot ce spuneam despre legitimitate şi ilegitimitate, dar că nici ea nu e de aruncat. Că e o atitudine de altfel foarte masculină să întâlneşti pe cineva şi să-i spui „tot ce ai făcut înainte să mă cunoşti, tot ce a existat înainte

de venirea mea nu mai există, numai bărbaţii fac aşa". Dar o s-o sune pe Marie-Christine şi o s-o achite de promisiune. Pentru că oricum, n-o mai interesează. Nu vrea să poarte vina pentru despărţirea noastră. Nu merită osteneala. A făcut un pic de presiune la telefon, alaltăieri, dar o s-o achite de promisiune.

Nu i-am spus: ştiu că ai plâns.

— Să o achiţi de promisiune? Dar nu trebuie să o achiţi de promisiune.

— Ba da, ba da, o s-o achit de promisiune. Nu-mi place ca oamenii să facă ceva numai din obligaţie, la telefon eu am fost cea care am insistat. N-o mai presez şi o să petreacă Crăciunul cu tine. Pentru că, oricum, nu-mi place situaţia asta.

Din nou scurt telefon la Marie-Christine, de data asta ceartă. Mi-a spus mai târziu că pregătise o sticlă de şampanie pe care o pusese la rece, şi filé de peşte care îmi place mie mult. Ar fi trebuit să-mi spună, în loc să mă insulte şi să-mi trântească telefonul în nas. Îi spun „tocmai plecam", mă hotărâsem să merg acasă la Claude.

— Da, bine, du-te la Claude, cu fiica fostului tău psihanalist. Du-te să te distrezi cu alţii mai interesanţi decât mine. Eşti ruptă, dar du-te, ieşi în oraş. O să te întâlneşti cu oameni care-ţi fac bine de data asta.

— Ai dreptate, o să cinez cu soţul meu şi cu fiica fostului meu psihanalist.

Ne trântim iar telefonul în nas. Acasă la Claude, Léonore doarme, o mângâi pe păr. Judith şi Nicolas mănâncă nişte saleuri. Ne aşezăm la masă. Nu e bun ce a cumpărat Claude, pastele pe care le-a cumpărat sunt tari, din fericire e şi nişte salată şi pâine, nici şunca nu e bună. Nu-mi place deloc ce spune despre sosul pe care l-a pregătit. Conversaţia, anecdote şi iar anecdote. Atât. Plec devreme. O bucăţică de brânză, nu aştept îngheţata. Ca să fiu politicoasă le spun despre insomniile mele, de-aia plec aşa de repede, am dormit doar zece ore în trei nopţi. Mă aşteaptă două mesaje de la Marie-Christine „eşti dezgustătoare, într-adevăr dezgustătoare. Chiar ai plecat, nu-mi vine să cred, eşti dezgustătoare, dezgustătoare". Întâi vine ton de ocupat apoi sună, vorbea cu Nadine. De ce unele femei nu suportă relaţia lor, ce e atât de insuportabil? Discuţia s-a încins. La două dimineaţa, încă urlam. Şi când te gândeşti că mă liniştisem, acum sunt în pat, cocoşată şi desfigurată de durere. Până l-a urmă a închis, după o anumită frază pe care i-am spus-o.

Suntem vineri noaptea. O sun din nou, de vreo zece ori, las mesaje, mă rog de ea. „Te rog, răspunde-mi, te rog, te implor", sunt un coş de gunoi, sunt masochistă, n-am pic de demnitate, mă tratez singură ca pe un

rahat, o implor. Răspunde, îmi repetă că e ultimul ei cuvânt, inutil s-o mai sun, cum adică Nadine e insuportabilă şi nu sunt eu singura care o spun, e parte din ea, e ea însăşi.

— Dac-ar fi vorba de mine, nu m-ai apăra aşa.

Şi nu mai ştiu mai departe. Probabil am adormit. M-am trezit pe la şase. Sâmbătă dimineaţa, 28, luni trebuia să mă întâlnesc cu Moufid Zériahen, ca să îl rog să mă interneze dacă se poate pentru câtva timp la L'Alironde. Am scris, mi-a făcut bine. În spitalele şi clinicile psihiatrice există ateliere de scris, dar nu trebuie să amestec totul.

Ar mai fi şi alte semne, alte simptome şi alte manifestări psihice, m-am referit doar la cele mai recente, de după ruptură. Dacă m-aş întoarce în urmă, aş putea să găsesc pagini întregi. Senzaţii de sufocare, vomismente, greţuri, dureri de burtă, insomnii, crize, gânduri de sinucidere, iluzii, într-o seară, în Spania, la Rosas, mă revăd întinsă pe trotuar, aveam optsprezece ani, eram cu Pierre în vacanţă, o seară de vară, eram întinsă pe trotuar, atât de tare mă durea burta, în timp ce oamenii treceau, era vacanţă. Vertijuri, crize de nervi, revăd una în piaţa Erlon, la Reims, la intersecţia cu strada Buirette, în apropierea magazinului Espace, îmi aruncasem ochelarii, mi-i spărsesem (la fel ca atunci când a

fost ales Chirac), în piaţa Erlon, mi-aduc aminte de ce: nu ştiam ce să cumpăr pentru cină, pălmuieli de una singură, şi în public, dar mai ales singură şi limbajul, un mod de a vorbi asociind în mod constant lucruri diferite. François mi-a spus „ar trebui s-o laşi mai moale". Un fel de a agresa fără să vreau prin limbaj, o respiraţie blocată, la sfârşit rămâi singur. Pe oamenii care te ajută îi dispreţuieşti, pe oamenii care nu te ajută îi dispreţuieşti de asemenea. Când m-am căsătorit n-am dormit opt zile la rând, şi apoi multă, multă, multă violenţă, cuvinte urâte, capitolul acela ar fi putut fi lung şi detaliat, am uitat câte ceva, şi trebuie să fiu precisă, clară, netă şi ordonată. Nu vreau să-mi iasă o chestie impresionistă, vag artistică, cum se spune.

Definiţii

Le-am scos din *Dicţionarul de psihanaliză* de Elisabeth Roudinesco şi Michel Plon, editura Fayard. Suntem miercuri 2 decembrie. Voi reveni la duminică 29, la luni 30 şi la marţi 1. Unele definiţii m-au afectat. Mi-am pus un prim diagnostic, empiric, nu sunt medic. Am prins câţiva termeni, am înţeles de ce tip este nebunia mea, din ce categorie. Mă tot gândesc şi situaţia nu e deloc veselă: e oribil. Asta era regula jocului, cum se spune, sunt puţin dusă, cum se spune, sunt cu picioarele pe

pământ, cum se spune. Acest „cum se spune" e un fel de scuză, de regret şi de inocenţă. Ca să uşurez lectura, am subliniat anumite cuvinte. Altfel şocul ar fi prea puternic. La sfârşit, totul capătă sens. Înainte, deviza mea ar fi putut fi „totul poate să se dărâme într-o zi". Nu mai puteam, cum se spune: se umpluse paharul.

Incest

Incestul este o relaţie sexuală fără constrângere sau viol între persoane din aceeaşi familie, până la un grad de rudenie stabilit prin legea specifică fiecărei societăţi. În aproape toate societăţile cunoscute, cu excepţia câtorva cazuri, printre care faraonii Egiptului sau vechea nobilime hawaiană, incestul a fost întotdeauna aspru pedepsit şi apoi interzis. Din acest motiv este atât de des ascuns şi resimţit ca o tragedie de către cei care sunt implicaţi. Interzicerea este versantul negativ al unei reguli pozitive: obligativitatea exogamiei. Actul este dezaprobat de opinia publică şi mereu trăit ca o tragedie provocată de pierderea uzului raţiunii sau conducând la nebunie sau la sinucidere.

Nebunie

Fie că este numită mânie, manie, delir, furie, frenezie, alienare, nebunia a fost întotdeauna considerată ca

opusul raţiunii. Extravaganţă, pierderea sensului, dereglare a gândirii, divagaţie a spiritului, pasiune acaparatoare: acestea sunt figurile acestui rău care îi loveşte pe oameni de când lumea.

Paranoia

Această formă de nebunie, pe care Freud o compara bucuros cu un sistem filosofic din cauza modului ei logic de expresie şi a intelectualităţii ei apropiate de raţionamentul „normal", poate fi definită ca dezvoltarea insidioasă, depinzând de cauze interne şi conform unei evoluţii continue, a unui sistem delirant, de durată şi imposibil de zdruncinat, care se instaurează în paralel cu o conservare completă a clarităţii şi a ordinii în gândire, în voinţă şi în acţiuni. Paranoia se bazează pe două mecanisme fundamentale: delirul de referinţă şi tulburări de memorie, ambele generatoare ale unor obsesii ca persecuţia, gelozia, grandoarea. Paranoicul este un bolnav cronic care se ia drept profet, împărat, mare om, inventator. E un mijloc patologic de apărare, oamenii devin paranoici pentru că nu pot suporta anumite lucruri, cu condiţia, fireşte, ca psihicul lor să fie predispus la asta. Paranoicii îşi iubesc delirul aşa cum se iubesc pe ei înşişi, iată care este secretul lor. Paranoia este definită ca o apărare împotriva homosexualităţii.

Narcisism

Françoise Dolto situează originile narcisismului în momentul experienţei privilegiate constituite de cuvintele din partea mamei centrate mai mult pe satisfacerea dorinţelor decât pe răspunsul la anumite nevoi.

(Ca atunci când mama îţi spune că te iubeşte cel mai mult pe lume, că eşti cea mai frumoasă realizare a vieţii ei, că viaţa merită trăită şi numai pentru atât, pentru că te are pe tine, pentru că te-a născut pe tine, că bineînţeles naşterea nu e ceva plăcut dar că nu există nimic mai frumos în viaţă, nimic, că pentru ea eşti cea mai inteligentă, şi că ar fi vrut atât de mult să aibă talent la fel ca tine, că, fireşte, nu vrea să-ţi spună tot timpul asta, dar i se pare că eşti cea mai frumoasă dintre toate fetiţele pe care le cunoaşte, că dacă nu ţi-o spune prea des nu înseamnă că nu o gândeşte mereu, că o să te iubească mereu, că n-o să înceteze niciodată să te iubească, niciodată. Niciodată, niciodată, niciodată, pricepi?)

Homosexualitatea

Ceea ce l-a interesat pe Freud, din start, nu a fost să valorizeze, să subaprecieze sau să judece homosexualitatea, ci să-i înţeleagă cauzele, geneza, structura, din punctul de vedere al noii sale teorii despre inconştient. De unde interesul pentru homosexualitatea latentă în

nevroză, şi mai mult, în paranoia. Freud a păstrat termenul de perversiune pentru a desemna comportamentele sexuale deviante în raport cu o normă structurală (şi nu socială, ca până atunci) şi a inclus în această categorie şi homosexualitatea. A îndepărtat din definiţia ei orice caracter peiorativ, discriminator, inegalitarist sau, din contră, valorizant. Într-un cuvânt, a inclus homosexualitatea într-un universal al sexualităţii umane şi a umanizat-o, considerând-o ca o alegere inconştientă ţinând de psihic.

În 1920 el i-a dat o definiţie canonică: homosexualitatea, ca o consecinţă a bisexualităţii umane, există, în stare latentă, la toate persoanele heterosexuale. Când se transformă într-o alegere de obiect exclusiv, are ca origine în cazul fetei o fixaţie infantilă faţă de mamă şi o dezamăgire în privinţa tatălui. Şi mai preciza că „...a-l transforma pe un homosexual pe deplin dezvoltat într-un heterosexual este o încercare cu tot atâtea şanse de reuşită ca şi operaţia inversă...". Într-o scrisoare din 9 aprilie 1935 adresată unei americance al cărei băiat era homosexual şi care se plângea de acest lucru, găsim următoarele: „Homosexualitatea nu e evident un avantaj, dar nu presupune nimic de care să ne fie ruşine, nu este nici un viciu, nici o înjosire şi nu am putea-o considera ca boală; o vom considera mai

degrabă ca o variaţie a funcţiei sexuale, provocată de o întrerupere a dezvoltării sexuale. Mai multe persoane foarte respectabile, din vechime sau din zilele noastre, au fost homosexuale, şi printre ele se numără unii dintre cei mai mari oameni[1] ai lumii. E o mare nedreptate aceea de a persecuta homosexualitatea ca pe o crimă, şi o la fel de mare cruzime."

Curentul kleinian[2], deşi liberal, analiza homosexualitatea în varianta ei feminină ca o identificare cu un penis sadic.

Pasionat de literatură, Freud a subliniat adesea faptul că marii creatori erau homosexuali.

Subiect

Termen curent în psihologie, în filosofie şi în logică. Este folosit pentru a desemna un individ în calitatea lui dublă de observator al celorlalţi şi de obiect al observaţiilor celorlalţi.

Suicidul

Suicidul este actul de a se omorî singur pentru a nu omorî pe altcineva. Nu este consecinţa nici a unei

---

[1] În original „quelques-uns des plus grands hommes", acelaşi joc de cuvinte ca în *No man's land*, bazat pe dublul sens al substantivului *homme*, „om" şi „bărbat" (n. tr.).

[2] De la numele psihanalistei britanice de origine austriacă Mélanie Klein (1882–1960) (n. tr.).

nevroze, nici a unei psihoze, ci a unei melancolii sau a unei tulburări narcisice grave.

Perversiune

Termen derivat din latinescul *pervertere* (a întoarce), folosit în psihiatrie şi de către fondatorii sexologiei pentru a desemna, fie în sens peiorativ, fie valorizându-le, unele practici sexuale considerate ca deviaţii în raport cu o normă socială şi sexuală. Începând cu jumătatea secolului al XIX-lea, tratatele de psihiatrie includ în categoria perversiunilor practici sexuale foarte diverse, ca incestul, homosexualitatea, zoofilia, pedofilia, pederastia, fetişismul, sadomasochismul, transvestismul, narcisismul, autoerotismul, scatofilia, necrofilia, exhibiţionismul, voaierismul, violenţele sexuale.

Sadomasochismul

Perversiune sexuală bazată pe satisfacţia generată de suferinţa sau de umilirea celuilalt, şi pe reciprocitatea între o suferinţă trăită pasiv şi o suferinţă produsă activ.

Două procese: întoarcerea agresivităţii împotriva subiectului însuşi şi inversarea comportamentului activ în comportament pasiv. Această operaţie nu poate

fi îndeplinită decât prin intermediul unei identificări cu celălalt în domeniul fantasmelor. În sadism, îi provocăm dureri celuilalt, dureri de care ne bucurăm noi înşine în mod masochist prin identificarea cu obiectul care suferă.

Masochismul moral se exercită prin limbaj şi, având la bază sentimentul de vină, este cel mai important şi cel mai distructiv. Se caracterizează prin îndepărtarea aparentă de sexualitate şi printr-o slăbire a legăturilor cu obiectul iubit, atenţia orientându-se înspre intensitatea suferinţei, oricare ar fi originea ei. Este vorba de a putea menţine o anumită cotă a suferinţei. Psihanaliza a deplasat progresiv locul sadomasochismului înspre centrul însuşi al individului „normal".

Nazism

Încă de la venirea lui la putere, Adolf Hitler pune în aplicare doctrina naţional-socialistă printre ale cărei principale obiective era şi eliminarea tuturor evreilor din Europa, consideraţi o „rasă inferioară". La fel, hotărâse să scape de toţi oamenii consideraţi ca fiind „taraţi" sau drept o ruşine pentru societate. Astfel, homosexualitatea şi nebunia au fost tratate de nazism ca echivalente cu iudeitatea, totul pe baza teoriei degenerescenţei eredităţii.

Isterie

Specificul ei constă în faptul că, în acest caz, conflictele psihice se exprimă într-o manieră teatrală şi sub forme simbolice, prin simptome fizice paroxistice. (Am vorbit deja despre toate astea, respiraţie, blocajul la nivelul diafragmei, nevoia de a sta întinsă pe spate, tendinţa de a mă aşeza în genunchi, ţipetele, indiferenţa din priviri în faţa plăcerii, autopălmuirea, ca un actor care repetă în faţa oglinzii, crizele de plâns, crizele de nervi, dormitul pe podea, mesajele de pe robot cu „te rog, te implor", terminate, mereu, într-un fel de răget, care se aude clar, chiar şi pe robot.)

Dorinţă

Este legată de urme mnezice, de amintiri, manifestându-se prin reproducerea inconştientă şi halucinatorie a percepţiilor, devenite „semne" ale satisfacţiei. Cererea îi este adresată celuilalt, ea are în aparenţă un obiect, dar acest obiect nu este esenţial deoarece este vorba despre o cerere de dragoste. Dorinţa se sprijină pe o fantasmă, pe un altul imaginar, este dorinţă a unei dorinţe de celălalt, atâta timp cât subiectul caută să fie pe deplin recunoscut de către celălalt cu preţul unei lupte pe viaţă şi pe moarte pe care Lacan o identifică cu dialectica stăpânului şi a sclavului.

Schizofrenie

Formă a nebuniei ale cărei simptome sunt incoerenţa gândirii, a afectivităţii şi a acţiunilor, o repliere asupra sinelui şi o activitate delirantă. Demenţă în stare pură caracterizată printr-o retragere a subiectului în sine însuşi. Bolnavul, bărbat sau femeie, cade într-o asemenea stare de delir încât pare să piardă contactul cu realitatea.

Zi şi noapte cu privirea fixă, fără să coboare sau să ridice pleoapele. Dacă încerci să-i vorbeşti, nu aude. E ca o rămăşiţă ieşită din mormânt, un fel de cucerire a vieţii asupra morţii, sau a morţii asupra vieţii. Dar capabil, dintr-odată, încetând să mai tremure, să spună cu o voce înceată „îngerii sunt toţi albi". (Replică inspirată din cazul clinic al lui Louis Lambert.)

Pierdere a contactului vital cu realitatea şi senzaţia de a nu mai fi tu însuţi.

Există o „artă schizofrenică", sălbatică, asemănătoare cu cea a copiilor şi a popoarelor primitive.

Foucault se abţine să pună vreun diagnostic, dar face din nebunia lui Artaud, a lui Nietzsche, a lui Van Gogh şi a lui Hölderlin punctul culminant al operei: „Acolo unde există o operă de artă nu există nebunie; şi totuşi nebunia este concomitentă cu opera, deoarece ea inaugurează momentul adevărului ei."

Aplicații

Mă recunosc mai ales în două fraze: paranoicii își iubesc delirul așa cum se iubesc pe ei înșiși. Și: Este vorba de a putea menține o anumită cotă a suferinței. Și în altele, despre dispreț sau despre delirul de persecuție, conducând la distrugere.

Mi-aduc aminte că am spus despre *Vu du ciel*[1] că violul era ceva bun „bineînțeles, violul era ceva bun, altfel, nu poți să-l suporți". Nu aveam nici o îndoială, pe atunci, mi se părea ceva de neocolit. Eram pur și simplu: paranoică.

Nadine e insuportabilă, și nu sunt singura care o spune. „Este un mijloc patologic de apărare, oamenii devin paranoici pentru că nu pot suporta anumite lucruri." Când își expune la masă toate problemele de la filmări, ba pomenește de Catherine Decourt, ba de Dupont, de Durand, de Emmanuelle Vigner[2], care i-a dăruit de Crăciunul trecut un ceas de mână incredibil de scump. În *Mari et Femme*[3], pe care m-am dus să-l văd la Sète[4], cu André Dujardin și cu ea, apoi la dineu ea e

[1] „Văzut din cer", de Christine Angot, L'Arpenteur-Gallimard, 1990 (n. tr.).

[2] La fel ca în întreaga carte, nume modificate parțial ale unor personaje din lumea artistică franceză (n. tr.).

[3] „Soț și soție", adaptare după *Man and Woman*, roman de Wilkie Collins, 1870 (n. tr.).

[4] Orășel francez din regiunea Languedoc-Roussillon (n. tr.).

amfitrioana, Marie-Christine e lângă ea, mezina, izbucnesc amândouă, complice, în râs, la glumele lor fine. Apoi toţi mesenii le imită. Ca regele, când regele râde, toţi curtenii îl urmează. Când bufonul îl face pe rege să râdă, toţi curtenii se umflă de râs. Marie-Christine, eu nu mă aflu nici lângă ea, nici în faţa ei, ci în celălalt colţ, pe diagonală. Sunt acolo şi alţi prieteni. Din Montpellier, medici, profesori, cunoscuţi ai Nadinei, se animă când apare ea, o întreabă pe Marie-Christine cum merge „Cum merge filmul Nadinei? Dar Decourt, e bine? Sigur, ne face mare plăcere să luăm masa cu Nadine". Sau „îl ador pe Dupont". Şi „Nadine e o persoană foarte caldă, foarte generoasă". O întreabă despre Decourt, îşi expun punctul de vedere, despre filmele cu ea care le-au plăcut, o întreabă dacă există „efectul Decourt". Nadine o numeşte „Catou" ca să râdă puţin de ea. Povesteşte câteva momente neplăcute cu ea, de la filmări. Întârzieri de o impoliteţe de necrezut (totul cu lux de amănunte, picante), şi ce-a făcut ca să o facă să înţeleagă, ca să-i arate ce înseamnă respectul care i se cuvine unei echipe tehnice, întregii echipe de producţie, NC[1]. S-o facă să se simtă prost, să-i arate că toată lumea stă după ea. O am în minte pe Dominique Quentin în *Eduard al II-lea*, strigătul ei din mijlocul filmului, sunt pe altă planetă, strigătul

[1] Acelaşi joc de cuvinte între iniţialele NC şi expresia *haine c'est*, „scârba asta" (n. tr.).

acela există, nimeni nu se gândeşte la el. Conversaţiile au ca subiecte principale piesele care o să aibă succes, restaurantelor preferate, cea de-a treia stea Michelin acordată fraţilor Machin, Pourcel, Grădina Simţurilor, şi, în privinţa filmelor, numărul noilor apariţii.

Paranoia se bazează pe delirul de referinţă, Quentin, sau Eustache, alternez. Persecuţie, gelozie, grandoare, desigur. Devii paranoic pentru că nu poţi suporta anumite lucruri. Aşa este. Marie-Christine îmi spune „am văzut-o pe Nathalie Bayard, am luat cina cu Nathalie Bayard, am fost cu Nadine la plajă acolo unde merge de obicei Nathalie Bayard, dacă ai fi văzut ce legătură e între ea şi câinele ei, face totul numai pentru el, alege plaja gândindu-se la el, îl adoră". Asta pentru că ştie că mie nu-mi place legătura pe care o are ea cu Baya, căţeluşa ei, dar dacă aş fi văzut-o pe Nathalie Bayard, n-aş mai fi spus nimic. *Chambord*[1], l-am văzut, nu vorbesc aiurea. De altfel, Freud compara paranoia cu un sistem filosofic, în ea fiind atâta rigoare, expresia fiind atât de logică, gândirea, voinţa şi acţiunile fiind atât de clare şi de ordonate. Evident, „paranoicii devin astfel pentru că nu pot suporta anumite lucruri", ca în cazul meu. În afară de o scenă, e atât de academic, ea vrea să pară sensibil. Şi chiar puţin revoluţionar, în ce priveşte,

[1] Chambord este şi numele unui castel din Franţa, de pe valea Loarei (n. tr.).

de exemplu, imaginea vedetelor, pe care o distruge. „Uitaţi, filmez coapsele lui Decourt, am curaj, Decourt are şaizeci de ani, şi eu îndrăznesc să-i filmez coapsele." Era o scenă în care Decourt era înnebunit, i se întâmplase nu mai ştiu ce (pentru că, în plus, scenariul e încâlcit rău), Decourt trebuia să se ridice şi să plece, lăsând baltă orice altceva. În momentul acela, ştiţi ce a spus ea? ne povesteşte Nadine (eu n-am auzit decât o dată anecdota asta), a spus, Catou a spus „şi geanta mea?" Vă daţi seama, povesteşte Nadine, reflexul burghezei, şi asta e ea, în esenţă, al burghezei cuibărite profund în ea, se gândeşte la geantă. La care eu am răspuns, „dar Catherine, de geanta dumneavoastră, puţin vă pasă acum, Catherine, lăsaţi geanta, desigur, nu vă mai gândiţi la ea". Şi toată lumea de la masă încuviinţând. Ei da, ce-i pasă de geantă, într-un asemenea moment. Toţi sunt de acord. Poate că înăuntru e o poză cu fiul ei, sau cu finul ei, ce ştiu ei, toţi ăştia?

(Mă plictiseşte faptul că am schimbat numele. Cartea are de suferit din cauza asta. Dar prefer, decât să plătesc despăgubiri.)

Obiectul nu contează, ceea ce contează este cererea de dragoste. O rugam să petreacă Crăciunul cu mine. Un timp, m-am gândit să trec peste. Mi-am spus „ea se întoarce la Montpellier pe 25, o să sărbătorim Crăciunul

pe 25". Nu-mi place să sărbătoresc Crăciunul pe 25, nu-mi place masa de prânz. Nu pot să sărbătoresc la prânz. Un Crăciun al săracului, de recuperare, adevăratul Crăciun având deja loc pe 24, nu mai puteam, pateul din ajun, l-ar fi avut încă în stomac, la fel şampania, o sticlă mare de Ruinart, la Paris, adevăratul revelion împreună cu cei douăzeci de prieteni, şi cu finii, finii, finii, mai ales finii, „eu care nu am copii bineînţeles că am fost impresionată când Nadine m-a rugat de două ori să fiu naşa copiilor ei", care îi sunt ca un fel de copii, cei mai apropiaţi de ea, în timp ce Léonore... dacă scrisul ar fost vizual aş fi făcut gestul ăla cu care îi baţi cuiva obrazul, care înseamnă eşti fraier, puţin îi pasă ei. Léonore nu face şi n-o să facă niciodată parte din familia ei, ce-i pasă. O fetiţă care nu-i e nimic, cum se spune. Îi oferă un Crăciun de-a doua zi, după ce şi-a bifat toate urgenţele, verişoara, să-i dăm cezarului ce-i al cezarului, şi finii, delfinii, care o vor moşteni, când va muri, pe linie de verişoară, cei mai apropiaţi, în timp ce Léonore nu-i e nimic şi n-o să-i fie niciodată nimic. Niciodată. Mai puţin încă decât câinele ei. Menajera, bucătăreasa, fetiţa sărmană. Nu s-a dus niciodată singură la plimbare cu Léonore, dar cu câinele în fiecare zi. Singură cu Léonore, nu vrea să facă nimic, nici să meargă la un film, nici o plimbare când nu sunt eu acasă, nici să o ia de la

şcoală, o dată măcar. De Crăciun îi trimite o păpuşă Barbie pe care o aşezăm sub brad „din partea Mariei-Christine", care se distrează bine mersi la Paris, care face revelionul la Paris după ce a bătut toate magazinele de pe Bulevardul Saint-Germain împreună cu verişoara ei, care are patruzeci la sută reducere la Prada şi Jil Sander, în timp ce Dominique Quentin cumpără totul la preţ întreg, şi eu la fel. E dezgustător, firmele de îmbrăcăminte îşi bat joc, ca toată lumea. Apoi mi-am spus „nu, n-aş putea s-o văd din nou, ieşind din avion, epuizată după revelion, probabil că s-a distrat pe cinste, de adevăratul Crăciun, cu o zi înainte. Eu o să fiu la al doilea". Trebuia să plecăm la Roma pe 28 decembrie. Rezervasem o cameră în hotelul din apropiere de piaţa del Popolo, în aceeaşi săptămână cu promisiunea că o să facă tot ce poate ca să rămână în Montpellier, cu Léonore şi cu mine. Nu are chef, uite cu ce-mi vine acum, o presasem, deşi mă avertizase mereu că n-o să facă asta dacă riscă să producă o dramă. Drame, conflicte. Roma, îi spun că nu mai vreau să merg. Suntem pe 4 decembrie, biletele au fost anulate. Hotelul se numea Quantin. Ne despărţim pentru că ei îi place Nadine Casta şi mie Dominique Quentin. E un adevărat sistem filosofic, ale cărui baze sunt corecte, dar ceea ce mă face să sufăr este acea „dezvoltare insidioasă" şi acea dependenţă de

cauze interne şi acea evoluţie continuă, care nu se opreşte, odată ce ruptura s-a produs, maşina demarează, şi nu mai poate fi oprită. Mecanismul e pornit. Nici un telefon de la Marie-Christine, sunt deja mai mult de zece zile de când a început delirul, nici un telefon, nici o vizită, nu m-a putut opri. Sistemul e delirant, rezistent şi imposibil de stopat. Nu eu l-am inventat. N-o să merg la Roma pentru că o s-o ţin tot aşa până la sfârşitul anului. Cererea de dragoste se face cu preţul unei lupte pe viaţă şi pe moarte. Aseară a trecut Claude să mă vadă, mi-a spus „biata mea Christine, ai faţa ferfeniţă".

Nazismul, o persecut pe Marie-Christine pentru că ea e homosexuală, în timp ce asta nu e decât o variaţie, provocată de o întrerupere în dezvoltarea sexuală. Mai multe persoane foarte respectabile, din vechime şi din timpurile noastre, au fost homosexuale. Dar eu am o structură sadomasochistă, pe care nu o poate nega nimeni, pe care de altfel nimeni nu o neagă. Nu sunt nici prima, nici ultima, care îi persecută pe homosexuali, chiar dacă e o cruzime, sunt cu totul de acord. De ce? Pentru că tatăl meu era homosexual. Nu era, delirez, exagerez, spun prostii, dar sodomia, pe care o practica cu mine, ca şi cu o anumită Marianne, cum îmi povestise, îl apropie de ei. Bisexualitatea e umană. Există în stare latentă la orice heterosexual, aşa zicea

Freud, încă din 1920. Este o componentă. Ca să nu mai vorbim despre încheietura mâinii, pe care şi-o sucea mereu. Totul poate să se întoarcă.

Asta mi-a spus ea ieri la telefon „îi distrugi pe ceilalţi, pentru că ai fost la rândul tău distrusă", foarte drăguţ, n-am ce zice. În curând o să-mi spună că îi e milă. Un paranoic nu poate să suporte aşa ceva, e insuportabil, insuportabil. In-su-por-tabil.

Am plâns. Apoi mi-a mai spus:

— Poate că e ultima noastră convorbire. Mai vrei să adaugi ceva?

— Crăciun fericit.

— Nu cred c-o să fie prea vesel.

— Şi an nou bun.

Masochism moral. Este cel mai distructiv, la mine se manifestă mai ales la nivelul limbajului. Nu intru în detalii. Sunt sadomaso, e deja foarte greu. Am în cap conversaţii, o mulţime, pe care le-am purtat, din spiritul ăsta de tortură, cu Claude, cu Marie-Christine, cu mama şi cu alţii. Cu alţii nu-i bai, nu e grav, plăcerea de a face pe cineva să mănânce din propriul rahat, şi situaţia nu se întoarce deloc. Eşti sadic, iar persoana în cauză, surprinsă, crede într-adevăr că greşeşte (şi chiar greşeşte), argumentează, în loc de asta, nu e decât un singur lucru de făcut, unul singur, la care nu se gândeşte, să se pună

repede în poziţie de victimă, pe neaşteptate, pentru ca, imediat, să trec (eu sau un alt sadic) la scuze, ca să inversez procesul, ca să se bucure şi ea la rândul ei de suferinţa mea, fiind în acelaşi timp în poziţia de victimă, care sunt tot eu, la modul fantasmatic, imediat, când mă scuz, la rândul meu, acum, să se bucure şi ea de suferinţa pe care i-o provoc eu şi de cea care îmi e provocată. Nu e foarte original dar eu o trăiesc nu mă mulţumesc doar s-o povestesc. Să te bucuri de suferinţa pe care o produci şi de cea pe care o suporţi. Totul se poate întotdeauna răsturna ar fi putut fi deviza mea. Acum caut alta. Cei care mă cunosc îşi dau cu părerea, suferă, sau îmi spun, cum mi-a spus Claude aseară „nu te urăsc, ştiu". Să sufăr din cauza a ceea ce mi se spune, şi în acelaşi timp să mă bucur de ceea ce spun eu, nu mai pot. Aş vrea tare mult să se termine odată povestea asta.

Alaltăieri

Intru în cabinetul ei. Secretara, care se numeşte Nadine (Nadine Martin), n-o anunţă imediat că am sosit. Termină de citit corespondenţa, de dat telefoane, de scris la calculator, cine ştie. Apoi o sună şi îi spune „A venit Christine", iar mie „tocmai ascultă pe cineva". Aştept puţin, câteva minute. Şi plec, nu mai am răbdare. Secretara asta, care se numeşte Nadine şi care nu mă lasă să intru, după tot ce s-a întâmplat, cum aş

putea s-o mai suport? Marie-Christine îmi spusese „când am angajat-o, mi-a spus cum o cheamă, eu am spus «foarte bine»". O Nadine căreia îi va putea da, în sfârşit, ordine. Spun prostii, pe bune. Am pronunţat numele secretarei de mai multe ori şi-apoi am plecat:

— Nadine, o să-i spuneţi că n-am putut să mai stau, că mă grăbeam, bine, Nadine?

— Foarte bine. Oricum, o să-i spun c-aţi trecut pe-aici.

— Mulţumesc Nadine, mulţumesc. La revedere, Nadine.

Proces halucinatoriu bine cunoscut, o Nadine o înlocuieşte pe cealaltă. Părul negru în locul altui păr negru, mai ales dacă acoperă uşor ceafa cu o mişcare suplă.

Ieri, joi 3 decembrie dimineaţa, o sun la spital:

— Voiam să te anunţ că sâmbătă merg la cumpărături, pentru Crăciun, cu Claude. Vrea să-mi facă un cadou, să mergem la Avignon pentru o zi...

— La Avignon?

— Ştii bine că în Montpellier nu prea e nimic de făcut.

Apoi, peste cinci minute, o sun din nou:

— Voiam să-ţi mai spun ceva, dar n-o să-ţi convină.

— Dă-i drumul.

— Nu vreau nici un cadou de la tine de Crăciun, n-aş suporta. Voiam să-ţi spun din timp, suntem pe 3 decembrie, e perioada în care începem să căutăm

cadouri. Şi tocmai de-asta, n-aş suporta să-mi faci un cadou. Cred că înţelegi. După tot ce s-a întâmplat.

— Oricum hotărâserăm că o să ne dăm cadourile la Roma.

— Ştii bine că nu mai vreau să merg acolo.

— Dar nu ne-am hotărât încă.

— Ba da, eu m-am hotărât. Nu mai vreau să merg. Încă de miercuri la prânz (25 noiembrie), când m-ai sunat. Ştii foarte bine. Şi de atunci sunt în aceeaşi stare (imposibil să-mi schimb hotărârea).

Acum zece minute, o sun la cabinet, biletele pentru Roma au fost anulate, aşa cum am vrut. Am rugat-o să nu mă mai sune. Şi acum zece minute, o sun eu:

— Poate n-am făcut bine că am anulat biletele.

— Vrei să mergi?

— Nu. Ţi-am spus doar că nu-mi mai schimb hotărârea. Nu vreau să merg. Dar am fi putut totuşi să le amânăm puţin, la întâmplare.

— Pot să sun din nou acolo, dacă vrei.

— Dar nu mai am nici un chef să merg la Roma. Gata cu Roma. De când cu toate astea. Singurul loc unde aş putea să merg acum ar fi la Sevilia.

— Pot să sun, dacă vrei.

— Dar n-am spus că şi vreau să merg. Deocamdată nu pot. Ştii foarte bine în ce stare sunt şi că de miercuri la prânz, nu pot să-mi revin.

Cu preţul unei lupte pe viaţă şi pe moarte pe care Lacan o identifică cu dialectica stăpânului şi a sclavului. Nu mai pot, nu mai pot să continui aşa, aş vrea să mă ajute cineva. Scrisul m-a uşurat, sâmbătă, duminică, luni, marţi, dar de când cu definiţiile, s-a terminat. De când am dat de prima greutate, s-a terminat cu uşurarea.

Mă gândeam mai devreme la un alt exemplu de răsturnare sadomasochistă: *Sujet Angot*, ca structură.

Alte puncte de vedere

Gisela: Nu crezi că exagerezi puţin.

Marie-Christine: M-ai înnebunit. Mă disperi.

Nadine: E ceva foarte parşiv să-i arăţi în felul ăsta celuilalt suferinţa ta, spunându-i că, oricum, nu mai are ce să facă. Fie că vrei, fie că nu, o s-o sun pe Marie-Christine diseară şi o s-o achit de promisiune. În condiţiile astea, nu mă mai interesează. Nu poţi să-mi spui tot ce mi-ai spus şi-apoi să faci pe nevinovata, ca şi cum n-ai fi spus nimic, să-mi spui că voiai doar să ştiu şi eu cât suferi.

Yvon Kermann: Tu ai priză la publicul sadomasochist.

Dar mai ales în noaptea de 1 spre 2, Marie-Christine a plâns în braţele mele, spunându-mi: Nu te iubesc decât pe tine, nu te-am iubit mereu decât pe tine, eşti prima şi singura, dar nu mă vrei aşa că o să mă sinucid.

O să dispar, n-o să mai auzi vorbindu-se despre mine, niciodată. Şi n-o să mă poţi împiedica, pentru că o s-o fac atunci când n-o să fii prin preajmă.

Ultimele zile (flash-back)

Sâmbătă 28 noiembrie, seara, e o petrecere acasă la Nathalie, până la urmă accept invitaţia. Nu o privesc pe Marie-Christine dansând, nu dansez, fac mutre, anunţ pe toată lumea că sunt obosită, foarte obosită, mi se răspunde „sigur, parcă eu nu sunt, am făcut caiac toată ziua, nu sunt deloc obosită...". Sau „bea puţin whisky, o să te trezească". Vinul roşu adoarme şi whisky-ul trezeşte. Sau „scuză-mă că ţi-am spus alaltăieri că reacţionezi exagerat. — Dacă asta crezi. — Nu, n-ar fi trebuit să-ţi spun aşa ceva. — Nici o problemă."

A fost oribil.

Momentele-cheie:

Facem dragoste. Fantasmele mele sunt deseori cu umilinţe. Marie-Christine umilind o fată, care e atât de prostuţă încât nu-şi dă seama, sunt şi eu acolo, şi ştiu, ce are în cap Marie-Christine, profit de situaţie. Marie-Christine nu se sinchiseşte de nimic, în timp ce fata ar sta la uşa ei zile-ntregi doar ca să aibă dreptul să o adulmece. Marie-Christine va profita de asta şi îi va

spune „dacă tot eşti aici, hai, linge-mă, aşa n-o să spui că ai venit degeaba până aici".

Un alt element, un lapsus în timp ce scriam, ieri, care spune mult despre dereglările mele sadice şi sadomasochiste, în loc de penetrare vaginală scrisesem sodomizare, vaginală. Şi vedeţi, virgula dintre, virgulă, nuieluşă, iar începe. Ca şi când capul meu, sprijinit pe un pivot, ar avea două feţe mereu prezente, conectez, asociez, totul comunică, asta numesc eu structura mea mentală incestuoasă. Pe care încerc să o reduc puţin, ca pe o fractură, sau o factură. Digresiune, pornind de la fractură-factură, asupra cuvântului de spirit:

Jocuri de cuvinte, cuvinte de spirit

În mai multe rânduri, Freud s-a folosit de *Witz*[1] atât ca să-şi bată joc de el însuşi, cât şi ca să-i facă pe cei din jur să vadă că putea să râdă de realităţile cele mai întunecate. Cuvântul de spirit este o expresie a inconştientului. Ca şi sexualitatea umană, el conţine aspecte infantile şi polimorfe. Freud studiază tehnica cuvântului de spirit şi principiul plăcerii, care îl declanşează. Există unele *witz*-uri inofensive şi altele tendenţioase, având ca mobil agresivitatea, obscenitatea sau cinismul. Când îşi ating scopul, cuvintele de spirit, care

[1] În limba germană, echivalent aproximativ al expresiei franţuzeşti *mot d'esprit*, „calambur" (n. tr.).

necesită cel puţin trei persoane, autorul, destinatarul lor şi spectatorul, fac suportabile dorinţele refulate, furnizându-le un mod de expresie social acceptabil. Există, după Freud, un al patrulea mobil, mai redutabil: scepticismul. Calambururile din acest registru pun în joc nonsensul şi atentează nu numai la o persoană sau la o instituţie, ci şi la siguranţa judecăţii. Ele mint când spun adevărul şi spun adevărul prin minciună. Cuvântul de spirit este producător de plăcere. Dacă recurge la mecanismele condensării şi deplasării, atunci el se caracterizează înainte de toate prin exersarea funcţiei ludice a limbajului. E vorba de umor, comic şi calambur, toate trei făcându-ne să regresăm spre starea infantilă, căci „euforia pe care aspirăm s-o atingem pe aceste căi nu este nimic altceva decât umorul propriu copilăriei, o vârstă la care ignoram comicul, eram incapabili să facem glume şi nu aveam nevoie de umor ca să ducem o viaţă fericită". Freud nu acordă prea multă importanţă cărţii sale despre *Witz*, pe care o considera un eseu de psihanaliză aplicată creaţiei literare. Cartea n-a fost primită cu entuziasm. Cele o mie de exemplare ale primei ediţii nu s-au epuizat decât şapte ani mai târziu. Jacques Lacan a fost primul, în '58, care i-a dat *Witz*-ului statut de concept.

Câteva exemple: Clătită: Să te întorci ca o clătită. Marie-Christine voia să petreacă Crăciunul cu mine, o sună Nadine, varsă câteva lacrimi la telefon, s-a lăsat întoarsă ca o clătită, cu puţin unt. Unt, vaselină, plânsete. Sodomie, întorci corpul pe dos. Practic, te trezeşti cu un corp fără vagin şi fără sâni, la o vârstă la care ignoram comicul, eram incapabili să facem glume şi nu aveam nevoie de umor ca să trăim fericiţi. Totuşi, poveştile lui Toto, lămâile, morcovii. Acolo, nici lămâie, nici vagin, ci morcov.

Alte exemple: Nebună: Un bărbat homosexual care-şi trosneşte încheietura mâinii. Şi eu fac deseori asta, şi tata la fel. Elisabeth (numele soţiei tatălui meu): animal[1] . Din cauza asta, mie nu-mi plac animalele, nici săraca Baya, căţeluşa Mariei-Christine. Alt exemplu: Marca: Sunt marcată, marca, şi de asemenea Mark, exact, soţia tatălui meu era nemţoaică, el avea o mare admiraţie pentru Germania şi cultura ei. Încerc să pun totul, cât de cât, în ordine, să nu fie un talmeş-balmeş. Ajunsesem la un punct de unde nu mă mai puteam întoarce, asociaţiile de cuvinte erau ameninţătoare, incesturile între idei se produceau direct în capul meu: mereu resimţit ca o tragedie de către cei implicaţi. Nu există nici un zid despărţitor, totul comunică, nimic nu

[1] În original, „bête", joc de cuvinte (n. tr.).

e de neatins. Este dezaprobat de societate şi întotdeauna resimţit ca o tragedie provocată de pierderea raţiunii şi conducând la nebunie. Nu inventez nimic. Creierul nu mai e împărţit în sectoare. Nu mai e vorba, cum se spune, că-mi lipseşte o doagă, e vorba de o casă fără pereţi, un fel de mansardă, e foarte la modă, am cumpărat-o pe grabă în septembrie, se aude orice zgomot, şi când găteşti şi când faci dragoste, şi radioul, şi televizorul, şi telefonul, frigiderul când porneşte, soneria ieri, la unu dimineaţa, Marie-Christine spunându-mi că mă iubeşte, şi de la baie, nu te simţi niciodată singur.

Lacan a făcut din cuvântul de spirit un semnificant, adică o marcă prin care se exprimă un adevăr. Ca şi Freud, avea un umor muşcător. Mânuia foarte bine tehnica figurării prin contrariu, ca în „dragostea înseamnă să dai ceva ce nu ai cuiva care nu vrea ceea ce-i dai". Apropo de sodomizare vaginală, mă apropii perfect de tezele Mélaniei Klein, care vede homosexualitatea feminină ca o utilizare a unui penis sadic. În cazul meu e de necontestat. N-am coadă, dar te sodomizez oricum, nu în dos, dar oricum te sodomizez. Nu avem nimic, nu avem nimic al nostru, şi capul nostru spune prostii. Spune prostii, a ieşi, Ducon adică se deblochează[1].

[1] În original „Déconne, sortir, Ducon, ça veut dire, débloque", joc de cuvinte între *déconner*, „a spune prostii", *sortir*, „a ieşi" şi *Ducon*, literal „din prostie" (n. tr.).

Capul nostru spune prostii, înţelegi, iese din prostie, capul nostru, dar unde-ai vrea să se ducă? La Roma? Ai vrea să meargă la Roma? Biletele au fost anulate, nu mai există nici o rezervare, pentru avion, pentru hotel. La Sevilia? Mai sunt cincisprezece zile până la Crăciun, ştii bine că nu se mai găsesc locuri pentru perioada aia. În Egipt, faraonii Egiptului şi mumiile, nu mai sunt locuri pentru perioada aia.

(Vechile mele reflexe au revenit în ultima pagină, lucrez prost, de altfel mă simt rău, scriind îmi vine să plâng asta nu e normal. I-am promis Léonorei că mergem astăzi duminică la unsprezece să vedem *Kirikou şi vrăjitoarea*. Marie-Christine a sunat la mine la uşă în miez de noapte, abia adormisem, ca să-mi spună că vrea să rămână. Am spus nu. Frazele intermediare, o să le scriu poate după aceea. După *Kirikou*. I-am spus nu. I-am repetat-o. Şi a repetat şi ea întrebarea. Am spus „m-ai sculat din somn" oricum răspunsul e nu. Nu e vorba că am sau n-am chef, e vorba că nu vreau. A plecat în fugă, a dispărut, împreună cu căţeluşa care alerga după ea, nici măcar ţinută în lesă. Mai întâi a încercat să mă sugrume. S-a aşezat în patru labe în genunchi pe mine, stăteam culcată, în cămaşă de noapte în pat. Ea era îmbrăcată, cu hainele cu care fusese la dineul ăla şi cu vesta ei de piele. M-a încălecat, m-a prins de gât cu

mâinile, şi m-a strâns cu toată puterea. Eu am prins-o de încheieturi ca să o opresc, ar fi putut să mă omoare. S-a aşezat pe podea lângă pat, şi a început să mă strângă puternic de braţ şi să mi-l scuture. L-am lăsat moale, complet, în voia ei. Eram epuizată. Sunt şi acum bineînţeles. A plecat trântind uşa şi coborând val-vârtej scările şi fugind pe stradă ca să dispară cât mai repede din privirea mea, eram la fereastră, ţipam, cred că aş fi vrut să se întoarcă, prostii, ridicol, exagerat, disproporţionat, am luat iar aceiaşi doză de comprimate ca şi înainte de culcare. În dimineaţa asta îmi simt limba enormă, făinoasă, mi-e sete, nimic nu mai are importanţă.)

La cinema cu Léonore, duminică dimineaţa, 6

Ajungem la timp, dar coada ţine până vizavi, oamenii se întreabă toţi dacă o să prindă vreun loc, sunt şi copii şi adulţi. Toată lumea stă la coadă. Mă aşez cu Léonore în capătul cozii, nu e o coadă în linie dreaptă, e greu să ştii cine e înainte şi cine după, nu e clar. Doar dacă nu ai sosit primul şi ai văzut ordinea tuturor celor veniţi apoi. Mă aşez la locul meu, avansez odată cu coada. Un tip, treizeci de ani, înalt, brunet, cu o femeie drăguţă, metisă, şi cu un băieţel, îmi zice, foarte sigur pe el, „vreţi să treceţi în faţa mea, nu? Doar aţi văzut că sunt înaintea dumneavoastră". Nu, înaintez, asta e tot,

nu încerc să-i iau nicidecum locul. Mă gândesc la cu totul altceva. Coada avansează din nou, din nou se uită pieziş la mine, aplecându-se, pentru că e înalt, mult mai înalt ca mine, şi mult mai bine făcut, „vă grăbiţi, ce-aveţi?" Sunt deja destul de buimăcită după noaptea trecută, dar până la urmă îi spun „dacă nu vă convine cum merg, păcat, îmi pare rău". Mă acuză încă o dată că vreau să-i iau locul, era înaintea mea. Atunci, mă-nfig în el. Mă aude toată strada, urlu, îl iau de mâneca hanoracului. Îl trag înspre mine, îi spun „e bine, merge aşa?" urlând şi împingându-l ca să ajungă în faţă, mult, mult mai în faţă. „Sunteţi ridicolă" îmi răspunde. Peste mulţime s-a lăsat linştea generală, cei la care mă uit îşi întorc privirile, gurile sunt ocupate cu altceva, la fel şi ochii. Îi spun Léonorei că m-a enervat tipul ăla, sper că nu îi e ruşine. Îmi spune că nu.

(Filmul a fost frumos.)

Când m-am întors acasă, am găsit un lung mesaj.

„Nu ştiu dacă nu eşti acolo sau dacă filtrezi apelurile. Aş vrea să te văd azi, ca să ne dăruim câte ceva, înainte de a ne despărţi sau de a ne împăca. Nu vreau să uităm, ci să iertăm. Totuşi am trăit ceva frumos." Nu era acasă, am sunat-o pe mobil, era pe terenul de tenis. S-a bucurat, când l-a auzit sunând.

Dar oricum, tot ce se întâmplase înainte, n-avea cum să se şteargă aşa uşor. Ruptura de pe 25 noiembrie este insurmontabilă. Vorbeam despre cauze, despre cauze profunde. Să revin la toate astea? Să le zgândăr? La ce bun? Ar face cartea mai interesantă? Nu. N-ar face cartea mai interesantă. Şi mai ales nu e prea politicos. Nu e esenţialul, esenţialul, sunt perversă, dacă te uiţi la cum practic tortura mentală. La limită, înnebunite de ce spuneam, de ce *le* spuneam, câte persoane, nu au ajuns, persoane din anturajul meu, apropiaţi, să mă lovească, să mă insulte, uneori groaznic (împuţită, varză, perversă, chiar curvă), să mă sugrume (de două ori, o dată la Bordeaux, şi o dată chiar aici, în Montpellier), să mă zdruncine în toate direcţiile, să mă bată, să mă insulte. Dar întotdeauna, aduse la limită, îi cred când se consideră la limită, mă cunosc, mă cunosc bine, m-au văzut, m-au auzit, împinşi la limită de un mecanism din mine, verbal, o maşinărie, extrem de eficace, extrem de distructivă, extrem de vicleană, extrem de sadică mai ales, evocând mereu elemente din realitate, corecte, care fac rău, într-un fel de maşinărie feroce pe care nimeni nu o poate opri în orice caz nu eu. Doar moartea într-o zi. Sau o altă ruptură, în sens opus. Dar ar începe de la capăt, la fel. Deviza mea ar fi putut fi „totul se poate întoarce pe dos într-o zi" şi „totul se

poate nărui într-o zi", deci e logic. Ieri am fost la medicul meu homeopat, nu mă mai întorsesem acolo de mult timp (a se întoarce!), ea mi-a dat mercurius, mercur, argint-viu, citându-mi fraza potrivită, „vrând să distrugă convenţiile sociale sau nevăzând în asta decât un instrument în raporturile umane, el a sfârşit prin a distruge înseşi legăturile umane", e logic. Am nevoie de logică. Mă apropii, se înţelege că ceea ce spun şi gândesc. În *Sujet Angot*, e un fragment în care Claude spune, ca pe un compliment: „scrisul tău e incredibil, inteligent, confuz, dar mereu luminos, accesibil, direct, fizic. Nu înţelegi nimic şi înţelegi totul. E intim, personal, impudic, autobiografic, şi universal. Emoţionezi fără nici un truc, fără să fii emotivă, dai de gândit cu o nimica toată, un miracol de dezorganizare logică. Libertatea fără haos, deschiderea fără derivă". Foarte drăguţ, dar nu înţelege prea bine. Nu mai era vorba despre libertatea fără haos, ci exact invers, nici despre deschiderea fără derivă, ci exact invers. Nu mai puteam. Cu nimicul meu confuz. Am acolo un aparat critic, destul de solid. *Dicţionarul de psihanaliză*, de Roudinesco, îmi ajunge. Pentru nivelul meu. Cum se spune de altfel, oamenii care spun „la nivelul meu" se înjosesc, nici eu nu-mi revendic nici o competenţă de specialist, am limitele mele, sunt o ratată, încerc să fiu

logică, simplă, şi să mă fac înţeleasă de cât mai mulţi oameni. Dacă toată lumea ar face asta, n-ar mai exista toate rahaturile astea. Mulţi scriitori încearcă să se dea mai şmecheri decât sunt, nu e foarte politicos.

Pastila Valda[1]

Ce este acela un substrat? Vine de la *substernere*, a întinde dedesubt. Care serveşte drept suport unei alte existenţe, fără de care o realitate (văzută ca un accident) nu ar putea subzista. Fără de care ruptura nu ar fi avut toate aceste consecinţe. Este substanţa, este esenţa, este baza. Asupra căreia se exercită o acţiune. Queneau, „un substrat solid în dezvoltarea acţiunilor pe care el le putea concepe", Renan, „pământul furnizează acel substratum, câmpul luptei şi al muncii, omul adaugă suflet". Pământul, acest element pe care se sprijină un strat geologic. Din punct de vedere lingvistic, substratul galez în Franţa. Substratul. Care sunt zonele? Care este terenul? Pe ce se sprijină?

Ereditate:

O bunică (mama tatălui meu) care s-a sinucis. S-a aruncat pe fereastră în momentul când soţul şi fiul ei,

[1] Pastilă care calmează durerile de gât, inventată de farmacistul parizian Henri-Edmond Canonne în 1904 (n. tr.).

fratele tatălui meu, coborau în curte într-o duminică, mergând la plimbare. Tatăl meu suferă de un Alzheimer, ca şi tatăl lui înainte de el. Eu sufăr de ceva opus, în curând chiar de cincisprezece zile cincisprezece zile miercuri, nu reuşesc să-mi scot din cap Crăciunul, am plâns în fiecare zi din cauza Crăciunului. Plâng, nu pot să uit, aş vrea, nu reuşesc. Am plâns, m-am despărţit, era să fiu sugrumată, m-am pălmuit singură. Crăciun Crăciun Crăciun. Am o fetiţă de şase ani şi jumătate, „trebuie mereu să aduci vorba de Léonore". Nadine nu e decât un intermediar, Crăciunul, o ruptură. Nu vreau ca familia legitimă să învingă familia rău echilibrată, paranoicul nu poate să suporte anumite lucruri, nu suport faptul că Marie-Christine nu mă iubeşte destul încât să-şi dorească să-şi petreacă un Crăciun frumos cu copilul meu. Să se ducă să-şi petreacă Crăciunul cu finii. Copilul meu altfel spus sângele meu altfel spus corpul meu, ceea ce sunt, viaţa mea, ceea ce am trăit care înseamnă numai Crăciun, Crăciun, Crăciun, Crăciun.

Acum: să nu mai pun în ordine felurile de cum, ci pe cele de ce, greşelile pe care le-am făcut, lucrurile de care n-o să mă vindec niciodată, „treci la altceva" n-o să trec niciodată la altceva, cauzele, suferinţa în ceea ce are ea mai de neclintit, voi fi politicoasă, pentru că asta te face

foarte, foarte politicos la urma urmei. Îţi îndepărtează orice agresivitate, orice ură autentică, ura pe care ţi-o manifeşti, uneori, e o imitaţie, e falsă, e o scârbă falsă. E o prefăcătorie. O să încerc să vă vorbesc. Cum încerc acum să vorbesc cu Marie-Christine, ca să văd dacă asta mă poate ajuta cu ceva. Încerc să vă vorbesc, îi dau drumul, n-o să mai fie jocuri de cuvinte, n-o să mai fie ură, n-o să mai fie nimic, n-o să fie construcţie literară, poate că n-o să fie nici măcar literatură, n-o să fie nimic; nimic, nimic, nimic, n-o să fie nimic. N-o să fie decât amintiri, fiecare amintire o să fie smulsă şi apoi scrisă. Amintire, carte de amintiri. Mi-aduc aminte. Mi-aduc aminte de Ricola, bomboane Kréma, dar şi altceva. Mi-aduc aminte de Vittel Délice, dar şi de altceva. Mi-aduc aminte de grădina publică, dar şi de altceva. Balansoar, cicatrice la cap, aproape de arcadă, mama înnebunită, dar şi de altceva. Mi-aduc aminte de Marie-Hélène, de nisipul fin, fusta mea plisată din tweed, tivită cu piele, de Nuts-uri, de Mars-uri, de Americano la ieşirea din piscină la Reims, dar şi de altceva. Mi-aduc aminte de fusta mea verde cu bretele, de roaba mea, de prietenul meu Jean-Pierre, de Chantal, vecina mea, de bunica, de iepurii şi de puii de găină ai familiei Ligot, de bomboanele Kréma, pe locul întâi cele cu zmeură, pe locul doi cele cu căpşuni, pe locul trei cele cu lămâie, şi în sfârşit, cele cu

portocale. Mi-aduc aminte de paleurile cu nucă şi cu o mulţime de alte chestii delicioase, mi-aduc aminte de balansoarele pentru doi etc. etc., dar şi de altceva.

De ce anume?

Hai, scuipă o dată Valda aia.[1]

Eram atât de fericită să îl cunosc. Când l-am întâlnit, a fost chiar peste aşteptări. Şi apoi, opt zile mai târziu, nu mai mult, vă asigur, nu mai mult, a fost o decepţie de necrezut. Dincolo de aşteptările mele şi opt zile mai târziu o decepţie pe care nu mi-aş fi putut-o nici măcar imagina, nici chiar. L-am întâlnit la Strasbourg împreună cu mama la Bufetul gării, mi s-a părut fantastic. Eu care nu aveam un tată pe care să-l prezint colegelor, dintr-odată puteam să le spun acum ce fantastic e. Eram fermecată. Nu simţeam nici o dorinţă pentru el, nu era deloc vorba de asta. Fermecată. Aşa cum poţi fi de o persoană pe care o iubeşti. Găseam că e inteligent, interesant, că avea o cultură mult peste medie, excepţională. Taţii colegelor mele puteau să se ducă naibii (nu e un calambur, nu e ştrengăresc şi impertinent, cum am spus-o). El, el cunoştea treizeci de limbi, era elegant. Nu vreau să intru din nou în detalii, pe scurt, era peste aşteptările mele. De departe. Îi spusesem mamei, care

[1] În original, „Vas-y, crache-la ta Valda"; pastila Valda este atât de cunoscută încât numele ei a intrat în vocabularul comun, în această expresie care înseamnă „a spune tot ce ai de spus" (n. tr.).

era bucuroasă, îmi răspunsese „vezi că nu ţi-am găsit pe oricine", ca tată. Supralicitam, spuneam „păi, nu, sigur că nu". Şi apoi, opt zile mai târziu, ne petreceam, eu şi mama, opt zile la Gérardmer[1] într-un hotel, şi vine şi el să ne vadă. Cină, plimbare în jurul lacului, culcare. Vine în camera mea să îmi spună la revedere, şi atunci, mă sărută pe gură. Şi descoperirea sărutului pe gură e ceva, dar apoi îmi face şi chestia aia. Eu nu înţelegeam, înţelegeam foarte bine, nu-mi venea să cred. Mă întrebam ce se-ntâmplă. Mă iubea, spunea că mă iubeşte. Îmi pare rău că vă vorbesc despre toate astea, mi-ar plăcea aşa de mult să vă vorbesc despre altceva. Dar întrucât am înnebunit, asta e. Sunt sigură de asta, din cauza asta am înnebunit. Asta e cauza. În opt zile, am trecut de la tatăl ideal, ba chiar mai mult decât ideal, nesperat, cum nu mi-aş fi imaginat că poate cineva fi, şi era tatăl meu, şi mă iubea, şi ne întâlneam, şi era fericit, şi mă găsea extraordinară, şi eu la fel, şi el era fascinat. Erau atâtea promisiuni. Nu, vă repet, niciodată nu am simţit dorinţă pentru el, nu, vă repet. Niciodată. Ştiu ce înseamnă dorinţa, totuşi. Plăcere, poate, nu neg. Dar dorinţă niciodată. Voiam să mă placă, bineînţeles. Îmi pare rău că trebuie să vorbesc despre toate astea. Îmi pare rău. De ce vorbesc

---

[1] Oraş din regiunea Lorraine, în munţii Vosgi, din Franţa (n. tr.).

despre asta? Ei bine pentru că i-am spus şi Mariei-Christine şi ea crede că e în regulă. Sper că nu din cauză că o excită, spune că nu, din contră, îi pare rău. Mă termină să vorbesc despre asta. Când îi vorbesc despre asta, mă termină, bine că sunt în braţele ei, altfel poate n-aş fi în stare. N-ar trebui să scriu asta. Şi n-ar trebui nici să-i vorbesc despre asta. O să-i provoace, ei, ca şi vouă, acelaşi lucru, mila, n-o să mă mai puteţi iubi, nici ea, nici voi. N-o să mă mai poată iubi. N-o să mai putem face dragoste. Voi n-o să mai vreţi să mă citiţi. Ce dacă, eu cred că trebuie să-mi asum riscul. Nu ne plac oamenii care au suferit, le plângem de milă, nu ne plac nebunii, le plângem de milă. Nu vrem să locuim alături de un azil de nebuni. E normal, înţeleg. Şi eu sunt la fel. Sunt o biată fată, nimeni nu se îndrăgosteşte de o biată fată. Nimeni nu are chef să facă dragoste cu o biată fată, doar dacă nu e pervers. Ce altceva?

Nu spuneam nimănui. Nimănui. Nimeni nu ştia. Vă daţi seama? De la paisprezece la şaisprezece ani. Vorbeam despre tatăl meu la şcoală. Despre toate aspectele de care puteam fi mândră, chestiile intelectuale, cunoştinţele, cultura lui, îmi intram din nou în drepturi, uneori povesteam câte ceva. Îi spuneam mai ales prietenei mele Véronique. Tot ce învăţam în weekend, îi împărtăşeam şi ei. O interesa, o pasiona. Toate aspectele de care

eram mândră. Cu atât mai mândră cu cât timp de paisprezece ani, nu vorbisem deloc despre tatăl meu, nimănui. Erau unele lucruri pe care le ascundeam, de care nu eram mândră, dar aveam destule despre care să vorbesc.

Acum, îmi spun la fel, să tac. Dacă vorbesc o să fie mai rău decât înainte: face bine să vorbeşti despre aşa ceva o să mi se spună. Detest că trebuie să scriu asta. Vă detest. Vă urăsc. Aş vrea să nu ştiu ce părere aveţi. Ştiu ce părere o să aveţi. Mereu acelaşi lucru şi toţi la fel. Ca berbecii, vă detest. Asta, sau clinica. N-am ce face. Clinica sau să vă vorbesc. Vouă. Scrisul e un fel de fortăreaţă împotriva nebuniei, sunt deja foarte norocoasă că sunt scriitoare, că am măcar posibilitatea asta. Măcar asta. Cartea asta o să fie considerată o mărturie de căcat. Cum să fac altfel? Ce altceva? Bomboanele Kréma cu portocale, dar şi:

Codec[1], Touquet[2], sodomizarea, maşina, suptul în maşină, să mănânc clementine pe coada lui, încordată, să merg cu el la toaletă, să-l aud scremându-se, faraonii Egiptului, Champollion[3], ziua când nu ne-am dus la Carcassonne[4]. O să încerc în ordinea asta. Nancy.

---

[1] *Supermarché* franţuzesc (n. tr.).

[2] Staţiune de pe Coasta de Opal, Franţa (n. tr.).

[3] Jean-François Champollion (1790–1832), primul cercetător care a reuşit să descifreze hieroglifele egiptene (n. tr.).

[4] Oraş din regiunea Languedoc-Roussillon, Franţa (n. tr.).

Codec

Nu mai rămăsese nimic. L-am întâlnit la paisprezece ani, de la paisprezece la şaisprezece ani, s-a întâmplat. Fără să încetez să îl rog, de fiecare dată, să înceteze. Prin telefon, înainte de-a ne vedea, de fiecare dată. Îmi spunea de fiecare dată da. De fiecare dată nu se putea. Ca şi cu Marie-Christine, de fiecare dată mă despart de ea la telefon, dar când o revăd, nu se poate. Dar, cum mi-a spus ea, între noi nu e nimic interzis. Din fericire. Era joi seara (10 decembrie) i-am răspuns „din fericire, din fericire". S-a terminat la şaisprezece ani, îi spusesem lui Marc, care îi spusese mamei. S-a putut termina. De la şaisprezece la optsprezece ne-am scris. Îmi reproşa în scrisori că i-am înfipt un pumnal în inimă. La optsprezece ani, a încetat să îmi mai scrie şi să-i trimită bani mamei, pentru că din punct de vedere legal, nimic nu îl mai putea obliga să-i trimită dacă mama îi intenta un proces. Ea oricum n-ar fi făcut-o. Apoi a fost Pierre, apoi Claude, apoi analiza, apoi am scris. Am vrut să-l revăd. Ca să începem în sfârşit să avem nişte relaţii normale tată-fiică. M-am întâlnit cu el la Nancy. Îmi promisese, îmi garantase sută la sută că n-o să se întâmple nimic. Îi văd şi-acum privirea din cafenea, tocmai mă luase de la gară, mai târziu în weekend ne-am dus să vedem *Viaţa de familie* de Jacques Doillon, pe care eu îl văzusem deja,

care îmi plăcuse foarte mult, voiam să-l revăd împreună cu el, mă gândeam că i-ar plăcea la fel ca mie. Dar nu, n-a înţeles ce voiam să spun. În orice caz, văd şi-acum cafeneaua aia, erau câteva trepte ca să cobori spre sală, mă revăd la masă, el în faţa mea. Şi mai ales, la un moment dat, îi revăd privirea. Care era plină de dorinţă şi îmi spuneam „iar începe". „N-o să se ţină de cuvânt", sau altfel ştiam că va fi groaznic, că o să-mi arate dorinţa lui, pe care şi-o stăpânea ca să-mi facă pe plac. Hotelul, două camere, momentul despărţirii, şi gata. Începea din nou. Atunci am hotărât să mă întorc, să-mi răsucesc corpul, să mă întorc eu. De ce? Ca să fiu considerată în sfârşit ca femeie, nu ca un dos, ca gaura din dos, unt pe clătita întoarsă, vaselină, nu eram decât un dos, atunci am început să simt că aveam puterea să plec. Pornind de la povestea asta, şi acum chiar o am (să spunem). La început eram dedesubt, eram în dezavantaj. Să fac propuneri, să mă întorc singură de partea cea bună, scriam deja, începusem. Să preiau puterea, să fiu în avantaj. Şi acum, chiar o am. El şi-a pierdut capul, Alzheimer. Eu sunt în avantaj în lupta cu incestul. Puterea, penisul sadic, asta înseamnă, graţie stiloului din mâna mea, desigur, esenţial. Dedesubt, apoi deasupra, foarte bine. Acum vorbesc pentru Marie-Christine, scriu şi o să-i spun şi lui Moufid Zériahen. Nu mai scriu ca înainte. Nu mai încerc să agresez, pe nimeni. Dacă spun „la

naiba cu cei care o să citească" e pentru că mi-ar fi plăcut să am altceva de povestit. Decât asta. Să scrii nu înseamnă să îţi alegi discursul. Ci mai degrabă să îl iei, în braţe, şi să îl aşezi uşor pe pagină, cât mai uşor posibil, exact aşa cum e, pe cât se poate. Aşa cum se întoarce acum în mormânt, dacă mormântul lui e corpul meu. Dacă încă se mai întoarce înseamnă că n-am murit încă. Sunt nebună dar nu moartă. Nici nebună nu sunt complet. Să îl iei în braţe exact aşa cum e, nu m-ar mai fi interesat să iau alt subiect în braţe, nu mi-a cerut-o nimeni. Unui scriitor poate să-i ia toată viaţa să ia în braţe ceva care nu priveşte pe nimeni. De unde această avertizare care nu trebuie luată în nume de rău, e un regret, ultimul, că nu am putut, să scriu alte cărţi în afară de astea, ştiind cum o să reacţionaţi şi că reacţia voastră o să mă facă să sufăr. Mă îndepărtez, plecasem de la Codec, ca să explic faptul că „nu mai rămăsese nimic" la momentul Codec, a trebuit să revin în urmă. Nu din lipsă de simţ logic, din contră. O să ajung şi la momentul ăsta. O să vedeţi, sunt foarte, foarte politicoasă, n-am ce face, nu mai am ce face, deloc. Am spus că urma să scriu anumite lucruri, şi o s-o fac. O să vedeţi, o să merg până la capăt. Cum am înnebunit, o să-nţelegeţi, sper. Şi dacă nu e de ajuns, o să mai scriu şi alte cărţi. O mulţime. Şi la sfârşit, toţi cititorii vor fi-nţeles. O să-mi ia poate până la moarte, dar la sfârşit veţi fi-nţeles toţi cum am înnebunit. Toţi. Vă promit,

e o promisiune. Şi o să mi-o ţin. Nu e doar o digresiune pe care o fac de la începutul capitolului. Altfel aş fi pus-o între paranteze. Nu e o digresiune, o să ajung şi acolo. Deci. Nancy. Poate o să revin. Nu-mi face plăcere să vorbesc despre asta, mie căreia cuvântul mi-a făcut o plăcere atât de mare. O bucurie atât de mare. Aud deja, citesc deja: Christine Angot, durerea, durerea de a scrie, nu plăcerea. De unde: Căcat. Deci, Nancy, începe iar pentru câtva timp, pentru scurt timp. Din fericire. Buchet final, cântec de lebădă, energie a disperării, picătura care umple paharul. Cum se spune. Una sau două vizite la Nisa şi s-a terminat. O să explic cum. O să explic oricum totul. Totul. Cum am înnebunit pornind de la NC, o ruptură, sper că n-o să mi se mai spună aşa disproporţionat, exagerat, ridicol, picătura care a dat pe dinafară demult deja, de tot. Cea mai mică picătură în plus, care mai cade, le înghite pe cele care au curs deja din pahar, formând la baza lui o băltoacă, chiar nu mai e loc, deloc, să înţeleg că „nu, Crăciunul, o să-l petrec cu finii mei, cu familia mea, e normal, toată lumea, Crăciunul înseamnă familie, e normal, toată lumea înţelege asta, toată lumea mă înţelege, faptul că ai apărut tu dintr-odată, nu poate să schimbe brusc totul, ar trebui fiindcă ai apărut tu să las baltă pe toată lumea?" Nu, nu lăsa baltă pe nimeni. Du-te să-ţi petreci Crăciunul cu Nadine a ta, şi chiar bag-o undeva pe Nadine a ta. Zisesem c-o să fiu

politicoasă. O să fiu. E din cauză că mă gândesc iar la asta. O să mă calmez. Nebunii, ăştia se calmează. Încep iar, regulat, şi apoi se calmează. Sunt momente de criză. Nimic grav. Numai atunci când paharul nu mai poate nici măcar să dea pe-afară. Nu e plin ochi, e deja înghiţit el însuşi, paharul însuşi. Paharul însuşi e deja înghiţit. E deja înecat el însuşi, paharul ăsta. Dacă mai torni în el un polonic de Crăciun, nişte fini, ceva imemorial, familie şi fantome, *Chambord*, o târfă de cinema, gata, retrag, ce se face sau nu cu geanta într-un asemenea caz, Catou, şi aşa a fost întotdeauna, şi e un ritual, şi fiindcă ai apărut tu o să se schimbe brusc totul, toate astea chiar generează o criză. O să mă calmez. Staţi numai câteva secunde, o să mă calmez. Puteţi avea încredere în mine, ştiu, trebuie doar să aveţi un piculeţ de răbdare. O să mă calmez, sunt o persoană politicoasă. Cum îmi spunea ieri mama „la paisprezece ani, erai o persoană drăguţă", „de încredere", şi „putea să-ţi facă cineva rău", „tu aveai încredere pentru că nimeni nu îţi mai făcuse rău", „şi deci putea să-ţi facă cineva rău". Eram o persoană drăguţă graţie ei, care nu îmi făcuse niciodată rău, ea, evident. Nu prea-mi place când mi se spune asta. Ce-o vrea să-nsemne? Că după aceea n-am mai fost drăguţă? Că am devenit un penis sadic, asta? Ce se subînţelege? Asta? Sau e vorba de altceva? Ei bine? Bomboane Kréma? Bomboane Kréma, dar şi altceva. Altceva dar ce?

Ieri mi-a spus „crezi c-ar fi fost mai bine să nu-l fi cunoscut?" Am oare timp eu să răspund la asemenea întrebări? Am timp? Ar trebui în plus s-o calmez, s-o liniştesc. Să ne întrebăm dacă a făcut bine sau nu că m-a făcut să-l cunosc. Nu mă interesează problema asta. La naiba cu cei care o să citească răspunsul. De ce să nu mă întrebe de-a dreptul: Crezi că ar fi fost mai bine dacă n-ai fi fost cine eşti? De ce? De ce nu mă întrebaţi direct asta? Credeţi, Christine Angot, că ar fi fost mai bine să nu fiţi cine sunteţi? Dar altceva. Credeţi, Christine Angot, că ar fi fost mai bine, pentru dumneavoastră (şi pentru noi, normal, de la sine înţeles), dacă aţi fi putut să scrieţi alte cărţi, poate mai puţin negative? Poate cu un pic mai multă lumină? Credeţi că ar fi fost mai bine pentru dumneavoastră dacă eraţi o bomboană Kréma? Cu căpşuni, cu zmeură, cu lămâie, cu portocale sau cu clementine? Pentru că mereu, Domnia Voastră, Domnia Voastră publicul, Domnia Voastră criticul, în general, nu vă puteţi împiedica să înscrieţi lumea în plus-minus, pozitiv-negativ, bun-rău, bomboană-fiere, deştept-prost, bărbat-femeie, alb-negru. Eu vă răspund, vă spun verde-n faţă, o să vă dau un răspuns: Fiţi politicoşi. Bine, revin. S-a terminat la Nisa, după una sau două vizite, eram adultă, aveam douăzeci şi şase de ani. S-a terminat definitiv, în ce circumstanţe, nu am acum timp să vă spun. Dar o s-o fac. Le Codec vine abia după aceea. Era

vorba să ajungem la relaţii normale. Fratele meu vitreg şi sora mea vitregă aflaseră în sfârşit de existenţa mea, tocmai îşi dăduseră bacalaureatul, în fine, nemaiavând nici o problemă cu şcoala, puteau să afle că exist şi eu. Aveam douăzeci şi opt de ani. Claude şi cu mine ne hotărâserăm să mergem la Strasbourg pentru câteva zile. La început era şi Elisabeth acolo, apoi n-au mai rămas decât tata şi Philippe, fratele meu vitreg. Sora mea, pe care o găzduisem acasă la mine la Nisa cu două săptămâni înainte, era în Tunisia, în vacanţă, la o prietenă. La fata unei prietene de-a mamei ei, Elisabeth. Eu şi Claude dormeam în camera ei. Trec peste turul apartamentului. Primirea. Trec şi peste quiche[1]. Elisabeth pleacă şi ea la un moment dat în vacanţă. Gata cu quiche-ul, gata cu tot. Frigiderul e gol. Claude şi cu mine propunem să mergem la cumpărături. Tata spune că au un cont deschis la Codec. Ne spune care, care Codec, ne explică cum s-ajungem acolo, unde se află. (Ştie că Claude ştie, nu unde se află Codec-ul , dar ştie, ar fi trebuit să spun asta mai devreme, ar fi fost mai logic.) Ne spune o să treceţi tot în contul Angot. Îl rog să-mi explice cum să facem. E suficient să spunem când ajungem la casă în contul Angot, vă rugăm? Da, exact. E suficient atât (Pe mine mă cheamă Angot de la paisprezece ani,

[1] Tartă specifică regiunii Lorraine, cu şuncă afumată şi ouă, servită ca antreu (n. tr.).

când m-a recunoscut, legea filiaţiei din '72, înainte mă chema Christine Schwartz, dar ştiţi deja, am scris-o în aproape toate cărţile mele; sau poate n-aţi fost atenţi.) Deci, facem cumpărături, parcă ne văd pe Claude şi pe mine în Codec-ul ăla. Mouchi îmi explicase în iulie că visul ei când era mică era să împacheteze produse la Codec, îi plăcea la nebunie să ambaleze. Umor, ce drăgălaşi sunt copiii. Atât de drăgălaşi, având în vedere clasa socială, e atât de drăguţ. Or fi prin Tunisia, unde-şi petrece ea vacanţa, Codec-uri? Cum se spune, să destindem puţin atmosfera. Parcă ne văd pe amândoi făcând cumpărături, umplând coşul, ajungând la casă. Punem cumpărăturile pe banda rulantă, şi spun „în contul Angot vă rog". În momentul acela, un fel de vecină, o cucoană din spate, prietenă de-a Elisabethei, o burgheză ca ea, jucătoare de tenis, ca ea, desigur, o femeie cu profesie liberală sau intelectuală lucrând în organizaţiile internaţionale, ca ea, se bagă în vorbă (ca ea) şi spune (ca ea): „dar nu faceţi parte din familie, cine sunteţi?" Ca o fraieră ce eram încă pe-atunci, îi răspund „sunt fiica". Ea zice că îi cunoaşte foarte bine pe Elisabeth şi pe copii, şi că eu nu sunt, îi pare rău, nici Philippe, nici Mouchi, pe care îi cunoaşte, uite că îi cunoaşte, uite că n-am noroc, că e ea la coadă în spatele meu şi că n-o să-mi meargă şi mie şi prietenului meu să-i trag în piept pe Angot în halul ăsta. Uite că e ea acolo. Că nu. N-o să-mi meargă.

Atunci, începem să punem totul în pungi. Foarte repede, punem totul în pungi, foarte repede. Nu mai pot s-o aud pe cucoana asta. Finii, pe fini îi cunoaştem, şi pe Léonore, n-am mai văzut-o de mult la faţă, sau e chiar un an, ce e un an, decât un an. Fugim până la maşină cu pungile în mâini, nu vreau să plâng în faţa lor, a oamenilor din magazin. De-aia fugim până la maşină, da' ca hoţii. Fugim exact ca nişte hoţi. Închidem uşile şi încep să plâng. Dar directorul, care a fost informat, a ieşit din magazin şi a venit în fugă la maşină, loveşte în geamuri, pe partea lui Claude. Îi spun: repede, porneşte. Porneşte repede de tot. Din fericire. Ajungem acasă la tata, vorbeşte la telefon cu directorul. Lămureşte lucrurile. Spune că o cunoaşte pe femeia aia, dar ea nu cunoaşte toată familia, nu, totul e-n ordine, îl asigură el pe director. Îmi spune că nu-i grav, că e-n regulă.

Am douăzeci şi opt de ani, nimeni nu ştie în oraş că el are un copil, în afară de ceilalţi doi, un copil în plus, o fată mai mare, care sunt eu, şi că până la urmă mă cheamă Angot, ca pe el. Apropo de recunoştinţă, ceva ce-aş fi vrut să spun:

Cu-atât mai rău

Ieri, discuţie cu mama, îi spun care-i situaţia. Ea îmi pune întrebarea, „ar fi fost mai bine să...?" Dintr-o frază a surorii ei care a şocat-o la telefon „îşi mai face încă o

belea, ca şi când n-ar avea destule belele pe cap, o să aibă un copil". Mama se gândeşte la bebeluşul ăsta care o să se nască, şi care nu-i o nimica toată. Mătuşa, a păţit-o odată şi tot nu s-a-nvăţat minte, îi explic, e clasic, ca şi tata, care şi el a păţit-o şi acum e rândul lui să preia conducerea şi până la urmă îşi pierde capul. Mama zice: ei bine, o să-ţi spun, cu-atât mai rău. Nu, nu cu-atât mai rău. Îi explic. Nu simt nici ură, nici dragoste. Crede că înţelege şi-mi spune „da, aşa e (subînţeles „ca mine") cu indiferenţa". Nu, nici ură, nici dragoste, nici indiferenţă, e tatăl meu, nici iertare, nici indiferenţă, nici bineînţeles dragoste: recunoştinţă. Iată, asta înseamnă recunoştinţa. Nu m-a recunoscut, dar eu îl recunosc. E tatăl meu, îl recunosc. Recunosc faptul că e tatăl meu. E tatăl meu incestuos, recunosc. Eu sunt fiica incestuoasă, el e tatăl meu incestuos, recunosc, nu m-a recunoscut, dar eu recunosc. Léonore e nepoata lui, ar fi putut fi chiar fiica, merge.

Digresiune, vă povestesc un vis

Léonore e nepoata lui, ar fi putut fi chiar fiica, merge. Uf. Uitaţi ce-am putut să scriu. Şi săptămâna trecută, uitaţi ce-am visat. Mică întoarcere în urmă. Claude şi Judith, fiica psihanalistului meu, din Reims, Jean-Claude Brot, demult, acum mai bine de cincisprezece ani,

Claude şi Judith, ea e blondă, are cam douăzeci şi cinci de ani, sunt atraşi unul de altul, şi-au mărturisit-o, e o chestiune de timp. Eram sigură de când am aflat că-şi face studiile de medicină la Montpellier, vrea să fie psihanalistă ca tăticul, l-a întâlnit pe Claude, îmi citeşte cărţile, ştie cine sunt, l-am structurat pe tatăl ei ca analist, am fost cel mai important caz al lui. Deci totul e clar. Vine Anul Nou, se simt atraşi unul de altul, se pare că ea îi spune „chestii tari". Dar când simte vreo emoţie, o refulează. Asta e una dintre problemele ei. Dar mai degrabă îşi rezolvă problema pe spinarea mea. Pe burta mea se simte frisonul incestului. Am frisoane, am un frison. E ca şi când ai mânca non-stop brânză şi ai simţi nevoia să mergi direct la toaletă ca să vomiţi. Am visat, acum câteva zile, că Judith şi Claude aveau un copil, într-un fel deformat, copilul incestului o să apară în curând. Da, da, legăturile sunt întotdeauna greu de făcut. Da, da. Da. Da... Nu cu-atât mai rău, nici un cu-atât mai rău. Nu mă mulţumesc doar să vorbesc despre monstrul respins, îl trăiesc. Îl trăiesc, mai ales noaptea. Am avut o zi execrabilă. Profit de asta, ca să-i spun lui Jean-Claude Brot, dacă citeşte cartea, că n-ar fi trebuit să le vorbească despre mine copiilor săi, e o mare greşeală. Chiar spunând „tânăra femeie", ei au putut să mă recunoască, iată dovada. Trebuia să vorbească despre asta

doar în grupurile de lucru, să se descurce. Ar fi trebuit să-mi dea banii înapoi pentru analiză, pentru că a stricat totul, ţaţă. Eu nu sunt un subiect de discuţie. Nici de excitaţie. Mă gândisem să vă sun domnule Brot, dar sincer, pot să-mi petrec viaţa trezindu-i la realitate pe toţi cei care fac tâmpenii? O să m-afund în noroi până-n gât. Scriu şi gata. Ambiţia mea: cât de limitată sunt, doar să scriu. Vă aud de aici: aşa deci, Christine Angot, pe asta chiar că n-o spui. Exact.

Cu-atât mai rău

Bomboană Kréma, grădină publică, paleuri cu ciocolată, cu alune, întregi, strada Grande, prietenul meu Jean-Pierre, Chantal Ligot, roaba mea, magazinul nostru, pe care ni-l construiserăm în pivniţă, un fel de casă alăturată, cu geamurile sparte, turnuleţul, uşa mare din lemn pe care n-o deschideam. Dar şi altceva. Mai încolo. De când mă cheamă Angot. Crezi că ar fi fost mai bine la urma urmei să nu te cheme niciodată Angot. Philippe Sollers[1]: Angot, în secolul al şaisprezecelea, erau femeile în stare de orice ca să reuşească, aşa se numeau, Angot. Codec, am vorbit despre. Touquet, o să vorbesc despre, nu-mi face deloc plăcere. Şi nici sodomizarea. Nimic nu-mi face plăcere. Maşina, suptul

[1] Pe numele său adevărat Philippe Joyaux, scriitor francez născut în 1936 (n. tr.).

în maşină, să mănânc clementine pe coada lui, încordată, faraonii Egiptului, ziua când nu ne-am dus la Carcassonne. Nancy, deja am spus destul despre. Ce-ar mai fi? Mă gândesc. Mai sunt şi sudul şi nordul văii. În maşină muzică de Mozart, prin Isère[1], unde închiriasem o casă într-un sătuc pentru o săptămână sau două. Îmi arăta sudul şi nordul văii de fiecare parte a drumului, pe muzică de Mozart, sau de Albinoni. A fost un iad. Acolo a fost faza cu clementinele. Când l-am auzit scremându-se, asta a fost la Londra într-un hotel, în perioada Paştelui, în apropiere de Marble Arch[2]. Restaurantele, prea multe restaurante. Prea multe restaurante şi hoteluri, o grămadă de vizite la biserici, la catedrale, la puncte de atracţie, inclusiv fizice, geologice, geografice, în Isère doar o resurgenţă. Ştii ce e aia o resurgenţă[3]? Şi ne-am dus să vedem resurgenţa. Ghidul Isère, tatăl lui migălise la el, pe vremea când lucra la Michelin. Nici ură, nici dragoste, nici indiferenţă, ci recunoştinţă. Nu în Châteauroux-ul meu de căcat aş fi văzut resurgenţe, în mediul în care se învârtea mama, cel puţin nu în mediul în care se născuse

[1] Departament din sud-estul Franţei, pe malul stâng al Ronului (n. tr.).

[2] Monument din marmură de Carrara, din Hyde Park, Londra (n. tr.).

[3] Reapariţia în aer liber, la finele parcursului său subteran, a unei scurgeri de suprafaţă care a dispărut în amonte (n. tr.).

mama. Şi nici n-aş fi învăţat să vorbesc germana pe colţul unei mese de cafenea, şi nici n-aş fi luat 19 din 20 la bac la latină, dacă nu învăţam la perfecţie, primele două fraze ale unei retroversiuni.

Touquet

Vacanţa de Paşte. Deseori de Paşte. La Touquet s-a aventurat prima dată până la sexul meu. Până atunci, rămânea la gură, la braţe, la coapse desigur, îmi închipui, la săruturi, multe săruturi. La dezmierdări în sens larg. La Touquet are migrene puternice. Stăm într-un hotel din centrul satului, pe care sigur l-a găsit în ghidul Roşu. Pe care îl folosesc şi eu mereu pentru mine, e excelent. Recunoştinţă. Nu ştiu ce are, vrea neapărat să mergem să vedem *Numele meu e nimeni*. Cu actorul ăla cu ochi albaştri al cărui nume îmi scapă, Terence Hill? Terence Hill. El alegea filmele întotdeauna, desigur. Aşa am văzut *Aguirre, mânia lui Dumnezeu*, nu era deloc pentru vârsta mea. Sau un film cu Alain Delon şi Senta Berger, apărea goală, i se vedeau mereu sânii, mi-aduc aminte ce ruşine mi-era. Şi că el o găsea frumoasă. Şi eu eram geloasă, ce proastă. Am meritat-o, tot ce s-a întâmplat, eram o proastă. Proastă, prost, să ies din prostie, spun prostii, ca să-mi dau seama că nu trebuia să spun aşa ceva, din respect pentru femei, că trebuia să fiu

politicoasă. *Aguirre, mânia lui Dumnezeu,* nu pot să mă gândesc la Klaus Kinski fără să mă gândesc şi la tata, nu pot să mă gândesc la Nastassja Kinski fără să mă gândesc că a avut relaţii incestuoase cu tatăl ei, nu pot. Ne plimbăm, mergem să luăm cina, prânzul, îmi arată într-o duminică dimineaţa nişte homosexuali şi-mi spune despre cum fac ei dragoste, anal. Aflam asta dintr-odată. Nu-mi plăcea *Numele meu e nimeni,* nu-nţelegeam de ce mă duce să văd aşa ceva. Citea ziarul. În fiecare zi, *trebuia* să găsească *Le Monde.* În fiecare zi. Mă sfătuia să fac şi eu la fel. Uneori se întâmpla să-l citească în restaurant, în faţa mea. Să-mi dea şi mie o pagină. Nu îl interesa chiar mereu cu siguranţă să mă privească. Mă văzuse de aproape o oră mai devreme, era de-ajuns, şi-o să mă mai vadă. Când nu mă plictiseam, era epuizant. Discuţiile interesante mă epuizau. De unde vin eu, e o lume total diferită, la Reims, în Champagne. La Touquet avusese multe crize de dureri de cap. Hotărâse să se întoarcă la hotel ca să se odihnească, pe întuneric. (Când Marie-Christine mi-a spus că vrea să se întoarcă acasă de la cinema duminică, poate de-asta era, am făcut din nou o criză. Pentru că voia să se întoarcă acasă pentru că era obosită, şi eu voiam să rămână să ne mai plimbăm. Ea nu poate să înţeleagă, şi astăzi marţi 22, pleacă la Paris la Nadine, ne-am despărţit ieri la telefon, nu

definitiv, definitiv a fost puţin mai târziu.) Mă ruga să merg cu el, ar fi drăguţ. Voiam neapărat să fiu drăguţă, voiam cu-adevărat să mă placă, voiam să mă găsească frumoasă. Nu mă proteja deloc, nu-mi aduc aminte nici măcar de un gest tandru, de exemplu. De exemplu, dacă mă loveam undeva, să mă pupe ca să-mi treacă. Nu. Sau să mă acopere ca să nu-mi fie frig. Niciodată. Mama era exact invers. Nu-mi spunea niciodată că sunt extraordinară, nu eram niciodată extraordinară (*Sujet Angot*, narcisismul de care am fost acuzată, nu e deci din vina mea), dar mă acoperea întotdeauna, da. Multă. Multă grijă pentru mine, ca orice mamă. Avea dureri de cap, şi voia să se odihnească pe întuneric, în camera lui, cu obloanele închise, cât mai puţină lumină posibil şi dacă se poate mâinile mele, mâna mea pe frunte lui. Eram foarte, foarte drăguţă. Eram cu-adevărat foarte drăguţă, aprecia mult gestul, îi făcea bine, nu-mi dădeam seama ce bine-i făcea. Erau groaznice durerile de cap. Îi făcea enorm de bine. Mulţumesc. Mulţumesc. Ce bine-i făcea, ce bine era, ce drăguţă eram. Nu era nimic extraordinar, nu era complicat, eram întinsă pe pat lângă el, cu obloanele închise, nu-mi plăcea deloc. Afară era frumos, mi se părea o prostie să stau închisă, în vacanţa de Paşte, cu tata. Şi-apoi, bănuiesc, a trebuit să mă bag sub pătură, la un moment dat, cred că mi-a propus. A mers mai departe, la Touquet mi-a atins şi sexul. Mi-a spus: ştii de ce e

umed? Pentru că îţi place. Regret că am descoperit plăcerea într-o asemenea situaţie.

E vorba de o plimbare. Venisem cu avionul. Nu eram cu maşina. Tocmai îşi luase brevetul de pilot. Închiriase un avion şi venisem de la Reims cu avionul, el de la Strasbourg. Puteam să-i povestesc lui Véronique la şcoală în curte. Mă întreba care e numele de familie al lui Véronique, cum se scrie, de aici afla etimologia lui, unde locuia, ce meseria avea tatăl ei, viticultor, şampania Foureur. Ne plimbăm prin pădure, la marginea satului, pădurea de pini, prin împrejurimi sunt o mulţime de case frumoase. El scrie articole de specialitate, lingvistică, şi lucrează la o carte. E un admirator al lui Champollion, se interesează îndeaproape de limbile iberice, o să fie marea lui operă. A scris un articol despre pronunţia lui *w* în franceză. Oamenii cred că e *v*, din cauza cuvântului vagon, dar e *uî*, regula de pronunţie în franceză. Vagon e doar o excepţie, de origine germană, Wagen, der Wagen. Trecem pe lângă case, una mai frumoasă decât cealaltă, glumeşte, are chef de glumă: pe asta de-aici, face cât cincizeci de mii de exemplare. Astalaltă, oh astalaltă, chiar o sută de mii de exemplare. Ar trebui să scriu un roman poliţist pentru asta, glumeşte el. Eu care nu văzusem niciodată nimic, râd, fascinată. Poate că n-o să

se vândă prea bine, sunt subiecte grele, lingvistice, n-o să pară de calitate. Asta, oh, două sute de mii. Un milion. Un milion şi jumătate. Asta, cincizeci de mii. Un milion. Două milioane. O sută cincizeci de mii. Râdem. Tocmai am fost să vedem avioanele.

Încuietoarea

Vacanţa de Paşte un an mai târziu. La Strasbourg în apartamentul familial. Toţi sunt plecaţi în vacanţă. Vacanţa mea înseamnă apartamentul lor gol. Dorm în camera părinţilor cu tata, în patul mare conjugal. Văd camera copiilor, micul lor univers. Sunt mult mai mici decât mine, opt şi zece ani diferenţă sau şase şi nouă. Ei nu mă cunosc, nu ştiu nici măcar de existenţa mea. Da ştiu, am mai spus asta, lăsaţi-mă să repet dacă aşa-mi vine. E vorba de o săptămână. E lungă o săptămână. Noi suntem obişnuiţi cu weekenduri, uneori lungi şi ele. El lucrează. Eu nu ştiu să mă ocup de o casă. Nu ştiu cum se face. Ştiu să fac câte ceva, am câteva deprinderi, o văd pe mama cum face, dar reflexele nu le am. El lucrează. Eu sunt în vacanţă, nu el, vine acasă la prânz şi seara. Mă plictisesc, mă uit prin casă, decoraţiile, gusturile Elisabethei, în mare e drăguţ. Mama o să-mi spună la întoarcere „nu-mi plac lucrurile drăguţe". În baie, are un vas de sticlă destul de mare plin de brizbizuri şi un altul plin cu papiote. Şi nişte dulăpioare în care sunt

aranjate bibelouri minuscule. Nu seamănă deloc cu apartamentul pe care l-am văzut cu Claude după aceea (la momentul Codec când nu mai era nimic acolo), un duplex mare, foarte mare, cu terase, la doi paşi de Oranjerie, grădina aceea mare pe care el o adoră, pe care o explică. El explică totul. Limbile iberice, latina, Oranjeria, etimologia, germana, pronunţia lui *w* în franceză, politica, rasismul, animalele, numele plantelor, totul, faraonii Egiptului, originea limbilor, familiile de limbi, Noe, Sem şi compania, limbile indo-europene, limba hindi. Totul e clar. Dimineaţa, luăm micul dejun în bucătărie. La prânz vine acasă. Vede laptele lăsat afară, sticla de lapte, am uitat să o pun la locul ei, nu ştiu că laptele o ia din loc? Că nu mai e de băut dacă nu-l păstrezi la rece? Se înfurie puţin. Nu mai termină cu argumentele. Şi mai ales încuietoarea:

Ieşim, e ora prânzului. Uşa se închide după noi, care suntem pe hol, cheile au rămas înăuntru. Mă ceartă. Nu sunt în stare să am grijă de chei? Nu e vorba de asta. De ce-ar trebui să am eu grijă, eu şi numai eu? Nu neapărat eu trebuia să încui uşa. Nu mai pot. Ce-i cu chestia asta? De ce mă ceartă pe mine? Nu-nţeleg nimic. Nu-i vorba de asta. Normal că tu eşti responsabila. Nu ştii că, atunci când eşti la cineva acasă, nu la tine, intri întotdeauna al doilea, după proprietarul casei, care deschide uşa şi îl pofteşte înăuntru pe oaspete,

care numai atunci are voie să intre? Întotdeauna. E o regulă de politeţe elementară. Mă mir că nu o cunoşti. Şi invers, la plecare, oaspetele iese primul, pentru ca gazda să închidă în urma ta. Regula gazdei şi a oaspetelui, el are răspuns la orice. Ştie totul, despre obiceiuri, cum să deschizi, cum să închizi? Cum să treci primul înaintea unei persoane mai în vârstă? Proprietarul e primul care se apropie de uşă la intrare şi ultimul la ieşire. Trebuie să găsim un lăcătuş. Crezi că e amuzant. Costă o avere. Nu pot să găsesc pe nimeni înainte de ora două. Nu avem decât o soluţie, să ieşim, să mergem să ne plimbăm, obligat şi forţat, în timp ce cheile sunt în casă şi banii, şi portofelul, tot. Eu: dar de ce-ai ieşit dacă nu-ţi luaseşi totul la tine? Eu am crezut că eşti gata. Am crezut că pot să ies dacă ieşiseşi tu. Chiar dacă nu ştiam regula asta de politeţe, nu n-o ştiam. Mi-am dat abia după aceea seama că deschidea drumul spre corpul meu ca şi când ar fi fost proprietarul. Credeam că pot să ies, n-aveam de unde să ştiu că nu eşti gata. Normal că nu eram gata, nu eram gata pentru că nu-mi luasem nici banii, nici cheile, şi tu ieşi şi trânteşti uşa, întotdeauna, dar întotdeauna, proprietarul, gazda face asta, închide uşa casei lui. Tu, n-ai de ce. Nu înţeleg cum de nu ştii regula asta de politeţe, de bază, elementară. Acum lăcătuşul, încuietoarea, mă costă o

avere. (N-ar fi spus niciodată mă costă pielea de pe mine.) O avere. E foarte foarte foarte foarte foarte foarte foarte foarte foarte foarte foarte foarte furios. Aş fi vrut să fug. Aş fi vrut să pot fugi. Aş fi vrut să merg la mama. Când m-am întors era cât pe-aci să-i spun. Parcă mă văd la gară. I-am spus „a fost oribil". De ce? Firea lui. Am răspuns firea lui. Ea mi-a zis că ştie, că îl cunoaşte foarte bine, că nu se miră deloc. Că o săptămână a trecut foarte greu cu siguranţă. E prima dată când las să mi se vadă decepţia dar nu în legătură cu adevărata încuietoare să spunem. Să hălăduiesc cu el două ore pe străzi, a fost oribil, aşteptând să poată suna un lăcătuş, prin cartiere unde totul era închis, cartiere rezidenţiale, unde oricum nu găseşti nimic, nu avea nici cheile de la maşină, nimic, nu puteam nici măcar să mergem în alt cartier, mergea din nou la lucru după-masă, o să întârzie, şi nu era asta cel mai grav, ci prostia de a rămâne pe dinafară din cauza ta, şi toate grijile astea de care aş fi putut să mă lipsesc, şi faptul că mă costă o avere să chem un lăcătuş.

Gara de Est

Dau exemplul ăsta, dar acelaşi lucru s-a întâmplat şi în alte împrejurări. Mi-aduc aminte bine. Am fost pentru un motiv X insuportabilă, am fost rea, l-am enervat,

pentru un motiv X am fost insuportabilă, am exagerat, am spus ceva foarte neplăcut, nu ştiu, nu mai ştiu, s-a săturat. Voia să petreacă mai multe zile cu mine, ei bine nu. Ajunge. Trebuia să rămânem împreună până duminică, ei bine nu, ajunge. Mi se pare cumva că îi face plăcere să se întoarcă la Strasbourg cu maşina, deşi eu nu mă plâng. Inutil să insist, gata, nu mai poate să rămână. E în aşa hal de nervos încât gata, ajunge. Chiar acum. Am paisprezece sau cincisprezece ani. Sunt tânără, ba chiar mică încă. Ca să aştept la gară primul tren spre Reims, şi e frig. Ca să mă întorc la mama, sperând că nu are alte planuri. E tatăl meu, tata voia să mă vadă, dar s-a săturat, vrea să se întoarcă acasă, se întoarce, şi-a luat maşina, a plecat, nu mi-a căutat un tren, m-a lăsat la gara de Est, cu geanta mea, mi-a dat bani ca să-mi cumpăr bilet. Nu s-a gândit să rămână cu mine, două sau trei sau patru ore cât mai e până la primul tren, în gară e frig, sunt scaune din plastic pe partea stângă pe care stau nişte oameni, nimeni nu are atâta de aşteptat ca mine. Nu putea să mai rămână, trebuie să se întoarcă acasă, Strasbourg nu e la o aruncătură de băţ. Abandonată, pentru caracterul meu urât sau pentru cuvintele deşucheate, singură. Frică, plânsete, mă ascund, am o geantă. Ea e singurul lucru prietenos din gara asta mare.

Ar mai fi şi călătoria la Carcassonne pe care n-am mai făcut-o, atâtea promisiuni nerespectate. Cam la fel şi cu călătoria la Roma. Ratată, sabotată. Să ratezi o viaţă, s-o dai peste cap. „Asta dă peste cap viaţa unei femei", cum spunea celălalt în *Interview*[1], da. Corect, răspuns corect, bună evaluare, bună alegere, bună întrebare, bună afacere. Da, aşa e. Da, e-adevărat. Da, aşa ceva dă peste cap viaţa unei femei. Dă peste cap o femeie, chiar, am putea spune. E un sabotaj. Da, am putea spune şi aşa. Cartea asta o să fie luată drept mărturie a sabotajului vieţii tuturor femeilor. Asociaţiile care luptă încă împotriva incestului o să se-nghesuie s-o cumpere. Chiar şi cărţile mele sunt sabotate. Să iei cartea asta ca pe un rahat de mărturie ar fi un sabotaj, dar sigur aşa o să faceţi. Aşa ceva dă peste cap viaţa unei femei, viaţa unui scriitor, dar nu-i bai, cum se spune.

Roma

Contrar a ceea ce veţi citi la sfârşit, până la urmă ne-am dus la Roma. Vorbesc despre asta acum din cauza sabotajului, e mai logic. Deschid o paranteză în care povestesc ce s-a întâmplat dincolo de sfârşitul cărţii. Nu ştiam că o să mergem la Roma când am scris

[1] „Interviu", de Christine Angot, Fayard, 1995 şi Pocket, 1997 (n. tr.).

ultima pagină. Revin acum şi închei. Aşa cum era stabilit, Marie-Christine a plecat pe 22 decembrie la Paris. Asta mi-a provocat din nou un puternic atac de panică. Eram din nou în starea aceea insuportabilă. Nu mai vreau să reiau. Ne-am despărţit chiar înainte de plecarea ei pe 22, ruptura părea credibilă, mai exista încă o speranţă, dar foarte slabă. Pe 24 dimineaţa trebuia să vină pe la mine Frédéric. Marie-Christine trebuia să se-ntoarcă pe 25 cu avionul de douăsprezece şi jumătate. Voia să sărbătorim Crăciunul împreună atunci, cu Frédéric, cu părinţii mei şi bineînţeles cu Léonore. Chiar dacă ne despărţiserăm, chiar dacă ruptura era adevărată, nici o problemă, oricum Crăciunul puteam să-l facem împreună. Am fost groaznică, am exagerat, din nou, ultimele două pagini, pe care tocmai le scrisesem pe 22 dimineaţa, i le-am citit la telefon. A făcut o otită, la Paris, i s-a interzis să ia avionul, dacă-i scădea febra, cel mult trenul. Am aşteptat-o la gară împreună cu Léonore pe 25, avea cu ea cadourile din ziua precedentă, nişte pantaloni Jil Sander într-o pungă, avea şi nişte aşternuturi, nişte discuri, cadourile de la douăzeci şi cinci de persoane. Nu auzea cu o ureche. Voia să fiu dulce şi drăguţă cu ea, n-am fost, din contră. Până la urmă Crăciunul s-a desfăşurat cu bine, chiar foarte bine. Dar a-nceput din nou a doua zi. Nu voiam să

plecăm la Roma. Când voia ea, nu mai voiam eu. Când voiam eu, nu mai voia ea. Delirul a continuat, violenţa a devenit mai puternică. N-am plecat duminică, aşa cum trebuia, dar am plătit oricum noaptea la hotel. În final am plecat, dar mai târziu, marţi. A trebuit să dăm şase sutare la aeroport, o risipă groaznică. Am fost ca o fântână timp de şase zile la Roma. Am plâns pe stradă, la restaurant, peste tot, mergând pe bicicleta pe care o închiriasem. Din nou a fost aproape să mă lovească, am spus „nu, te implor". N-a făcut-o. A fost oribil oricum. La întoarcere ne-am despărţit pe bune. S-a terminat. Şi de data asta, e definitiv. A fost un sabotaj de la un cap la altul. Aveam ocazia să fim la Roma şi aveam mutre de moarte. Într-o zi, mi-a zis, „vino, vreau să-ţi fac un cadou, o să-ţi dăruiesc o vază Venini", am făcut anume să mă pierd de ea pe stradă. Imediat după, am început să fug înnebunită. Nu mai puteam s-o găsesc. Străzile gemeau de lume. M-am dus la magazinul unde văzusem vazele, m-am dus la Prada, m-am întors la hotel, m-am dus într-un alt magazin unde-ar fi putut fi, nu era pe nicăieri, străzile gemeau de lume, mă gândeam că s-a dus să se plimbe cu bicicleta ca să scape de mine. Era ultima noastră zi la Roma, şi ultima noastră zi de tot. M-am întors din nou la hotel, tot nu venise. I-am lăsat un mesaj: Te caut, am fost acolo, acolo,

şi-acolo, plec iar, dar revin. M-am dus la un restaurant care ne plăcea mult, nu era nici acolo, afară era extraordinar de frumos, nu profitam de asta, nu profitam de nimic. Roma era cu susul în jos ca şi viaţa mea. Vaza Venini, mi-ar fi plăcut şi ea atât de mult, s-a dus naibii şi ea. Trebuia să fie cadoul meu de Crăciun. Masa la restaurant, împreună, sabotată. Claude, Judith şi copilul lor mi se perindau prin faţa ochilor, aveam coşmaruri, luam micul dejun cu inima ferfeniţă. M-am întors la hotel, tot nu venise. M-am întins pe patul meu. Nu mă puteam opri din plâns. Erau două paturi. Ea s-a întors pe la trei jumate, eram atât de fericită încât nu-mi venea să cred. Dar a-nceput iar. Înainte de Venini, o să trecem pe la Prada, doar să ne uităm, acolo ne-am petrecut ultimele două ore, era plin de lume, de străine, de japoneze, mi s-a vorbit în engleză, l-am imitat pe Pierre Angot al meu „Nu sunt nici englezoaică, nici americancă", eram o idioată, o proastă, spui prostii, tâmpită, Elisabeth, obraznică, impertinentă, stupidă. După cum vedeţi, acum mă insult singură, narcisismul meu a suferit o lovitură zdravănă în povestea asta cu incestul până la urmă. Marie-Christine stătea pe podea, se săturase. În sfârşit mi-am cumpărat nişte pantofi, care mă bat, n-o să-i pot purta niciodată. În timp ce mi-ar fi plăcut atât de mult o vază Venini drăguţă,

pictată cu imaginea vieţii mele dacă şi-ar fi ţinut promisiunea de la-nceput. Deci nu mai suntem împreună. Nu mai sunt împreună cu nimeni. Cred că nu mai merită.

Nu mai vrea să mă vadă, mi-a spus că a fost aproape să se sinucidă de câteva ori. Zice că se gândeşte la ea în primul rând, că trebuie să-şi scape pielea. Că au fost consecinţe grave. Şi totul apasă pe spatele meu. Imediat după ruptură eram calmă, şi apoi sâmbătă am avut din nou un atac puternic de panică. Cu apeluri, autopălmuire şi urlete, nenumărate telefoane la Marie-Christine. Ca până la urmă să sun ieri, în fine, sunt dusă rău de-am putut să sun ieri. L-am sunat ieri pe Philippe, fratele meu vitreg. Vorbea pe un ton degajat, nu ştia pe cine să creadă, tatăl lui îi vorbise despre asta, îi spusese că fabulez. Bine, lasă, nu contează. M-am săturat până-n gât să vorbesc despre asta. Mă bucur că termin cartea, mă bucur. Deja ştiu prima frază din cartea următoare. O să fie aşa: „N-o să-mi pierd timpul sunându-l pe Philippe Angot, directorul unei firme de piese de schimb pentru maşini vechi." Va fi prima frază dintr-un lung răspuns la un interviu imaginar despre artă. Scrisul, arta, tot ce spuneam despre limite, toate astea. *Incestul* e cu-adevărat cartea în care mă prezint ca un mare rahat, orice scriitor trebuie s-o facă

o dată, apoi mai vedem. Sau poate s-o facă de mai multe ori, sau poate să nu facă decât aşa. Scrisul înseamnă poate numai asta, să arăţi ce mare rahat eşti. Normal că nu. Sunteţi gata să credeţi orice. Scrisul nu înseamnă numai un lucru. Scrisul înseamnă totul. La limită. Mereu. A vieţii, a ta, a stiloului, a înălţimii şi a greutăţii.

De când ne-am despărţit, am primit două scrisori de la Marie-Christine. Mi-e greu să n-o mai văd. Ieri am văzut-o numai puţin, cât m-a condus la cabinetul psihanalistului meu la nouă seara, pentru a doua oară în ziua aceea, era noapte, era frig, am întrebat-o dacă e de acord să mă conducă. Mă aşteptam la un refuz, ca să-şi scape pielea, nu mai vrea să mă vadă absolut deloc. A acceptat, a venit să mă ia la nouă şi la zece m-a adus înapoi. Mi-ar fi plăcut să mai stăm încă un pic de tot împreună, dar nu mai vrea, zice că o pun prea în pericol. Nu ştiu dacă-i adevărat. Totul e mereu din vina mea. Ce-am avut şi ce-am pierdut. De când ne-am despărţit mi-a scris de două ori:

6 ianuarie 99 Christine Zi după zi; normal că sunt tristă singură fără tine e foarte greu să iubeşti pe cineva împreună cu care dragostea e imposibilă mi-e teamă ca starea asta de tristeţe să nu dureze. Mă gândesc la tine mereu. Totul mă poartă cu gândul la tine la noi şi nu mai pot să spun noi MCA

7 ianuarie 99 Christine O zi care îi urmează alteia, oră de oră, să nu mă gândesc mai departe de atât, să mă concentrez pe clipa de faţă să nu mă mai gândesc că trupul tău e departe de al meu că astă seară n-o să te ţin în braţe că n-o să iau cina cu tine, că n-o să merg la film cu tine, în vacanţă cu tine că n-o să fac dragoste cu tine că n-o să-ţi mai văd ceafa ochii Păstrez ochii tăi în ochii mei Duminică seara trişti înnebuniţi Nemaiştiind ce să fac prea multă speranţă prea multă disperare nu mai ştiu ce să fac să nu mă mai gândesc la tine neîncetat Ştiu totuşi că trebuie să rezist zi după zi să încerc să iau viaţa de la capăt să încep din nou să sper ce anume unde să merg Mă gândesc prea mult la tine MCA

Când m-am suit în maşina ei ieri la nouă, era bine, mergea muzica, *Boema boema* lui Aznavour. Eram într-un culcuş cald, dar numai cât a durat drumul. S-a terminat de tot, de tot, de tot.

N-o să ni se facă milă. N-o să-mi pierd timpul sunându-l pe Philippe Angot, directorul unei firme de piese de schimb pentru maşini vechi. Dar nici n-o să mă complac în ipocrizie. Deci:

Cu Marc

Am şaisprezece ani. Marc are treizeci. E un prieten de-al mamei, devine primul meu iubit, e de origine indiană, inginer chimist la Hankel. Se întâlneşte cu tata,

îi spune că trebuie să-nceteze cu sodomia, îmi spune că poate fi periculos pentru mine. Îi spune şi tatei. Mergem la cinema într-o zi toţi trei, eu sunt acasă la Marc şi tata la hotel, nu sunt cu el. Dar la cinema, un film cu Charlton Heston, SF, *Soare verde. Soare verde.* Le mângâi amândurora cozile pentru că stau între ei. E cea mai urâtă amintire a mea. Fac asta ca să nu-l resping pe tata, se simte deja respins din cauza mea pentru că sunt cu Marc şi am mai şi divulgat secretul. Detest să vorbesc despre asta. N-o să-i pot povesti Mariei-Christine, e prea urât. Chiar dacă mă ţine în braţe. Chiar dacă îmi spune că n-o s-o dezguste. Am ocolit subiectul în mai multe rânduri. Citam o frază în *Ceilalţi,* fraza micilor arăboaice, ele spun „pentru că aproape toţi oamenii care scriu le dezgustă", eu spun invers: pentru că oamenii dezgustători sunt aproape toţi scriitori.

Sodomie

E vorba despre un sat din Isère. Cred că acolo s-a întâmplat. El a căutat o farmacie destul de departe pentru a găsi vaselină, şi a găsit. N-a căutat înainte de-a încerca, ci după. Mă plângeam. Mă făcea să cred că am noroc, că foarte puţini bărbaţi fac asta, că o să fie poate una dintre puţinele mele şanse sau poate singura din toată viaţa să cunosc asta, senzaţia asta pe

care unele femei, pe care multe femei o adoră, dar se plâng că soţul lor nu o face, nici amantul în majoritatea cazurilor.

Încetează

Îl rugam să înceteze. Îi spuneam că nu văd avantajele, şi mi-era frică să nu rămân cu sechele, foarte frică, avantajele, el le vedea: dimpotrivă, uite ce înseamnă un bărbat care te iubeşte. În Isère purtam un pulover care-mi plăcea mult, ecosez, cu guler întors, roşu şi bej. Şi lui îi plăcea foarte mult, de ce? Pentru că îmi punea în valoare sânii. Puloverul ăsta pe care îl adoram mă dezgusta, aş fi preferat să-i placă doar puloverul. Făcuse poze.

Ceasul de mână

Grenoble nu e departe. Nu mai e mult nici până la ziua mea de naştere. Ziua mea de naştere nu e pentru el o dată care contează dar suntem atât de apropiaţi, că o să-mi facă un cadou, îl căutăm împreună, e un ceas de mână, din argint, cu o brăţară tot din argint.

Clementinele

A fost la cumpărături. E gol. Nu ieşim aproape deloc din casă în Isère. Dar uneori mergem la plimbare, îi

place mult natura, îi place liniştea, îi place să se plimbe pe munte şi pe drum. Când ne întâlnim cu cineva, salută răspicat. Aşa e politicos. Aşa se face. El aşa face. Trebuie să fac la fel şi eu. Trebuie să fiu politicoasă. Îşi pune câteva clementine pe sex ca să le mănânc. E dezgustător, dezgustător dezgustător dezgustător.

Mâncarea

L-am cunoscut la Bufetul gării din Strasbourg. Comandase o porţie de choucroute[1]. Choucroute la prânz. Specialitatea casei, era bună se pare la Bufetul gării. El mânca mult la prânz. Mă dezgustă oamenii care mănâncă mult la prânz. După aceea se simt adesea nişte mirosuri. Detest să-mi miroasă gura din cauza mâncării. Să-ţi miroasă gura de la medicamente sau din cauza oboselii, da, dar din cauza mâncării, ce oroare. Cele mai rele fiind: usturoiul, ceapa crudă, sosurile, sosul bearnez, chiar şi carnea, mai ales la prânz. Am descoperit restaurantele cu el, restaurantele bune, restaurantele plăcute, cu ştaif, cunosc bine semnificaţia semnelor din ghidul Michelin, ce importanţă are numărul de stele ale unui restaurant, desenul cu un tacâm. Roşu, negru. De obicei, ceream somon afumat.

[1] Mâncare specific alsaciană, conţinând în principal un fel de varză murată tăiată mărunt, servită împreună cu cârnaţi, şuncă şi cartofi (n. tr.).

Am descoperit piciorușele de broască. Somonul afumat, cu legume la cuptor sau pe grătar, fierbinți, călduțe. Uneori totuși nu prea mergea conversația. Și perspectiva siestei. Când m-am născut, el era slab, a fost o vreme când a fost gras, iar acum era așa și-așa. Semăna cu Jean-Louis Trintignant[1], dar mai puțin frumos decât el, același zâmbet, aceeași dantură, nu aceeași voce, aceeași gură, aceleași buze, de același tip. Aceeași îmbrăcăminte sport.

Nu încerc să-l acuz. Monștrii nu există decât în povești. Nu încerc nici să-l acuz, nici să-l scuz. Nu contează decât un singur lucru, marca. Și el m-a marcat.

Frazele care însoțeau gesturile

Săptămâna petrecută la Strasbourg când ceilalți erau în vacanță. Nu mă dezvăț nici aici de obiceiurile mele, lucrurile nu merg bine sunt scandaluri mari în fiecare zi. Din cauza laptelui, din cauza cheilor. Mi-aduc aminte de o frază. Suntem în camera conjugală, „camera conjugală", i-am propus să dorm în camera lui Mouchi, „nu, în camera conjugală" puțin ironic, o poantă, un joc, totul e amuzant. El e întins și eu așezată pe marginea patului. Se uită la mine, eu sunt deasupra, zice „ești frumoasă, o să poți aspira la

[1] Actor și scenarist francez, născut în 1930 (n. tr.).

bărbaţi frumoşi". Aşa un cadou, o asemenea posibilitate, să am numai bărbaţi frumoşi, nu-mi imaginasem niciodată, n-aş fi îndrăznit, să aspir la bărbaţi frumoşi. Şi e totodată şi o veste bună, o veste nesperată, să aflu asta, dar *„ai fi putut* aspira" ar fi mai potrivit acum. Pentru că îmi dau seama că s-a terminat, chiar dacă *aş fi putut*. Îmi dă vestea, tocmai el, nimeni nu mi-o dăduse înaintea lui, fac ceva pe vestea lui. Fructul iese din pământ, ar fi putut fi un fruct foarte bun.

„Ai pielea foarte fină, ca mama ta."

Mărimea sânilor, pe care o compara, eu, mama, Elisabeth şi amanta de atunci Marianne. Am fost geloasă pe Marianne. Era studentă, la Ştiinţe Politice, era tânără, era liberă, el era îndrăgostit de ea, era foarte puţin timp de când se despărţiseră. Contase în viaţa lui, studentă, tânără, făcând dragoste cu destui tipi, inclusiv un negru cu care o văzuse odată. Făcea şi ea aşa, dacă simţea că „îi plăcea" câteodată. Ar fi putut să-i fie fiică, eram geloasă pe ea şi nu pe Elisabeth, „mirosea a peşte stricat" sexul Elisabethei, n-o lingea niciodată. În general nu-i plăcea să facă asta, îi spunea, dar nu-i putea spune adevăratul motiv. Mie da. Altceva, modul cum se strâmba în culmea plăcerii, lui nu-i plăcea deloc să se uite la ea în momentele alea. Îi spusese, dar făcea la fel

mereu, cu siguranţă nu-şi dădea seama ce faţă avea în momentul ăla, altfel, s-ar fi stăpânit. O nemţoaică, o anume Brigitte, mama şi-amintea de ea, mie nu îmi mai sună cunoscut numele. Sânii nemţoaicei ăsteia, grepfruturi, ai mei, portocale, ai mamei, lămâi. Elisabeth, portocale şi de altfel un corp nu chiar aşa de urât, talie frumoasă. Şi drăguţă, mai ales drăguţă, şi mai ales foarte atentă. Proastă dar drăguţă. Două probleme, faţa şi vaginul. Marianne, lămâi, „poate şi asta e emoţionant sâni foarte mici sau deloc". Destul! Într-o dimineaţă, cu Marie-Christine, din nou în braţele ei, începusem iar. Îi povestisem despre clementine, despre lapte, despre încuietoare, ştia, politeţea, nici o greşeală de franceză, accentul perfect în celelalte limbi. Peştele stricat, Marianne pe care eram geloasă. Fotografia cu Philippe şi Mouchi, pe care mi-o dăduse el, la paisprezece ani când i-am cunoscut, îi cerusem măcar una. Mouchi purta o hăinuţă ecosez, zâmbea, într-o zi unchiul meu a spus că Philippe seamănă cu mine. Era o veste mare. Mama nu mă făcea să observ sau nu observa nici ea asemănările astea. I-am spus şi ei chestia cu „ai pielea foarte fină, ca mama ta", o mângâiam în acelaşi timp pe spate, încet. După aceea a ieşit la plimbare cu căţeluşa ei Baya, să facă un tur pe malul lacului, mă lăsa liniştită să scriu, înainte de a merge să facem câteva cumpărături

pentru Crăciun. Trebuia să-l petrecem împreună pe 25. Sosea la aeroport la douăsprezece şi jumătate. Puteam sta toată ziua de Crăciun împreună, o să fie cu noi şi Frédéric, care ajunge de la Paris pe 24 dimineaţa foarte devreme, cu trenul, mama şi André, şi desigur Léonore. Care seamănă la mâini şi la picioare cu mine şi cu tata.

Eram foarte înţelegătoare, cu mine putea să facă orice, clementinele şi mai ales să vorbească. Marie-Christine îmi spunea în dimineaţa aia „e un fel de naivitate, totul e posibil, el poate să facă orice, el e dincolo de orice". Perversiune, îmi spunea Marie-Christine, de la Lacan citire, versiunea tatălui. De când l-am întâlnit, a fost numai versiunea lui, referinţa, singura, adevărată, deasupra tuturor celorlalte, deasupra tuturor. Şi versiunea latină, germană, engleză, spaniolă, iberică, cehă, fără să mai pun la socoteală dialectele, versiunea Angot. Chiar religia, era o tâmpenie.

Fraze:

Aveam pielea fină.

Aş putea avea numai bărbaţi frumoşi.

Eram frumoasă.

Eram liberă.

Putea vorbi orice cu mine, lucru rar, să întâlneşti pe cineva ca mine (atât de liber).

Eram inteligentă.

Îţi place că eşti femeie? Nu-mi plăcea întrebarea asta. Când o auzeam, mă simţeam întotdeauna prost. Fără să înţeleg prea bine de ce. Părea să spună „pentru că mie nu mi-ar plăcea", dar poate nu asta voia să spună. În orice caz îi dădeam un răspuns care îmi plăcea încă şi mai puţin decât întrebarea. Un răspuns de care o să-mi fie ruşine toată viaţa. Răspundeam „acum, da". *Soare verde* e cea mai urâtă amintire a mea.

Mă excit, şi nu pot să fac nimic contra.

Când te-am văzut, pe când erai bebeluş, în leagăn, nu m-a prea interesat. Nu mă interesai. (Era greu să-l intereseze ceva. La fel şi pe mine.)

Semănam. Ne puteam recunoaşte într-o oglindă al cărei reflex venea de departe. Incredibil.

Aveam sâni de mărimea unor portocale.

Un sex strâmt, foarte strâmt, şi foarte proaspăt. La fel şi Marianne, şi-al ei era proaspăt, dar poate nu atât de strâmt. Ea se culca cu mulţi bărbaţi. Voia să am şi eu aceeaşi libertate sexuală mai târziu.

Termenul de fântână proaspătă Dimineaţa, seara.

Altă frază, mult mai târziu:

Am optsprezece ani, sunt cu Pierre, e foarte drăguţ dar facem dragoste foarte rar în ultimul timp. Într-o zi mă întâlnesc cu tata, nu se mai întâmplă nimic, e încordat, mă întreabă cum o mai duc, îi arăt o fotografie cu

Pierre, alb-negru, într-un avion, bronzat. Îi spun că nu sunt foarte atrăgătoare. El nu e de acord: e fals, depinde de bărbat, sau mai bine zis „eşti mai puţin atrăgătoare la optsprezece ani decât la cincisprezece".

Germana

Era uşor să învăţ o limbă străină. Intrasem la Reims la o şcoală unde se preda germana ca limbă principală, eu făcusem engleză. Ceilalţi aveau trei ani de germană, eu nimic. Era uşor. El, spaniola etc., o gramatică, o gramatica bine stăpânită, vocabular. Dar aveam un program, lecţii. Nu, dacă învăţam germana, dacă ajungeam să vorbesc germana, la BEPC, ei nu mai puteau să mă pice.

El avea răspuns la orice, mi-era frică să nu rămân cu sechele, chiar dacă faraonii Egiptului... dimpotrivă, aşa vezi ce înseamnă un bărbat care te iubeşte.

Politeţea

Ar fi trebuit s-o laşi să treacă pe femeia aceea.

Nu se spune din contră ci dimpotrivă.

Nu trebuie să uităm negaţia.

La ţară trebuie să-i saluţi pe oamenii cu care te întâlneşti.

Era imbatabil în ce priveşte regulile de politeţe, regulile gramaticale, în toate limbile, regulile de pronunţie,

normele. Ştia foarte multe lucruri. Aveai impresia că, în anumite domenii, ştia totul. Sudul, nordul unei văi, când ne plimbam pe creasta unui munte, când întâlneşti un necunoscut, îi spui bună-ziua.

Nisa

El a intrat pe uşa de la terasă. Trebuie să stea aici câteva zile şi apoi să mă ducă la Carcassonne. Visez să merg acolo, acolo s-a născut el, acolo sunt rădăcinile mele deci. Sunt de origine catalană prin mama lui, cu femeia aia (cea care s-a sinucis) semăn eu. Am văzut ce faţă şi ce siluetă avea la şaptezeci de ani, ştiu cum o să fiu la şaptezeci de ani. O să fiu la fel. El doarme în patul meu. Mă penetrează. Claude doarme jos, ne-am despărţit. Într-o dimineaţă înainte să mă trezesc am o viziune cu el monstru. Îi povestesc, se înfurie şi se hotărăşte să plece singur la Carcassonne, şi mai repede decât era prevăzut. Plâng, mă duc să-l caut pe Claude jos, am douăzeci şi şase de ani. Sunt gata să-i spun că de la Nancy a început iar. Ştie, ne-a auzit azi-noapte, salteaua făcea zgomot. Claude devine stăpânul meu. S-a terminat, n-o să-l mai ating niciodată pe tata, şi el n-o să mă mai atingă pe mine.

Eram ca un câine, îmi căutam stăpân. Şi sunt câine şi-acum, căutându-mi stăpânul. Când îmi latră în figură, ca Marie-Christine ieri la telefon. E normal, am

făcut totul pentru. Sunt o nebună, nu mă închide nimeni pentru că scriu, şi asta mă susţine. Încerc să fiu un monstru, poate, ca el, sunt nebună, ca el, asta strică totul, ca el, îmi vorbesc perfect limba, ca el, sunt insuportabilă, ca el, am farmec, poate, ca el, sunt brunetă, ca el, am mâini mici, ca el. Sunt câine, caut stăpân, nimeni nu mai vrea să fie stăpânul meu. Şi el, ar accepta să fie din nou stăpânul meu? Aş şti oare să mă mai supun lui? Aş mai şti oare încă să-i ling coada bătrână, poate că şi-ar recăpăta memoria. Oare aş mai şti încă, aşa ca în biserica aceea din Savoie, în satul acela unde acoperişurile erau din ţiglă (încă un cuvânt), să sug, cum mă rugase în confesional? Duminică, eram în vizită, cu Marie-Christine, Patrick glumea, vorbea despre seara dinainte când spusese, citând din filmul *Pedala de surdină*, „nu creierul e de supt". Eu nu creierul i-l sugeam. Aşa am înnebunit. Nu e un mod prea politicos de a vorbi. Termin cartea asta aşa cum am început-o, adică în plină criză, a fost o perioadă de acalmie la mijloc, foarte scurtă. Nu creierul i-l sugeam, Marie-Christine, mă-nţelegi? Ea nu mai vrea să mă vadă, începusem să vorbim, nu mai vrea nici măcar să mă vadă. Ne gândisem că poate asta ar fi soluţia, să-i povestesc. Să-i spun cât am suferit. Dar în seara asta, Marie-Christine, tu pleci să-ţi petreci Crăciunul la

Paris, la Nadine, o să sărbătoreşti Crăciunul, o să fie douăzeci şi cinci de persoane, eu o să fiu singură, vine doar Frédéric, ca să nu fiu singură. Spusesem că petrecem împreună ziua de 25, dar ne-am despărţit înainte. Nu mai mergem la Roma. N-o să fim împreună pe 25. Ştii de ce se întâmplă toate astea? Pentru că, în Savoie, era o biserică în satul ăla ale cărui case aveau acoperişuri din ţiglă, o biserică al cărei naos era deosebit de frumos şi al cărei confesional mi-a văzut gura deschisă pe sexul tatălui meu, a trebuit să termin în maşină, n-a vrut să ejaculeze totuşi acolo. Nu creierul i-l sugeam, îţi dai seama, aş fi putut avea bărbaţi foarte frumoşi, ar fi putut să-mi placă filmele Nadinei, aş fi putut petrece Crăciunul cu tine. Sau să am numai bărbaţi foarte frumoşi, sau să-mi fie bine cu tine. Dar nu, vezi tu, Marie-Christine. Tu pleci în seara asta, am anulat biletele pentru Roma. O să te întâlneşti cu familia ta, eu sufăr ca un câine, cel care sunt, nu poţi serba Crăciunul cu câinele tău. Ce proşti sunt câinii, le dai să roadă un os din plastic, iar ei, proştii, cad în plasă. Nu văd nici măcar ce rod. E groaznic să fii câine.